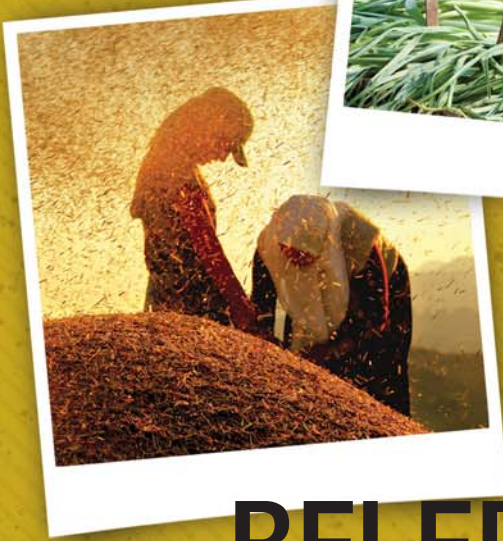




BELEDİYELERİN KIRSAL KALKINMA STRATEJİLERİ

KIRSAL
KALKINMADA
TARIM
KREDİ

YAĞMUR
SUYU
HASADI



KIRSAL
NÜFUSUN
DEĞİŞİMİ

KIRSAL
KALKINMADA
TARIMIN
YERİ

TBB

“Birlikte Belediyecilik”





Merhaba Kıymetli Okurlar,

Türkiye'nin en uzun soluklu dergilerinden biri olan İller ve Belediyeler dergimizin yeni bir sayısında daha sizlerle buluşmanın heyecanını yaşıyoruz. Temasını “Kırsal Kalkınma” olarak belirlediğimiz dergimizin Eylül/Ekim sayısı için Bursa'dan Samsun'a, İzmir'den Kayseri'ye kadar birçok kentimizi ziyaret ederek belediyelerimizin kırsal alandaki faaliyetlerini araştırdık ve bu faaliyetlere dergimiz sayfalarında geniş ayırdık.

Bildiğiniz üzere, dünyamızın bir kısmı fazla gıda tüketiminin neden olduğu obezite gibi sağlık sorunlarıyla mücadele ederken büyük bir kısmı da yetersiz beslenme ve açlıkla savaş veriyor. Hızlı artan nüfus, iklim değişikliği ve doğal kaynakların fütursuzca tüketimi de maalesef içerisinde bulunduğumuz tabloyu daha da vahim hâle getiriyor. Günümüzde ilkel tarım yöntemleriyle üretim yapmaya çalışan birçok ülke kronik açlıkla savaşmak durumunda. Bütün bu yaşananlar tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin insan yaşamı için ne denli vazgeçilmez bir unsur olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor.

Ekolojik tarıma uygun bereketli topraklara ev sahipliği yapan ülkemizde son yıllarda sürdürülebilir kırsal kalkınma politikaları başarıyla hayata geçiriliyor. 6360 sayılı Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu ile yetki ve mesuliyet alanları genişleyen belediyelerimiz, kendilerine duyulan güven ve görev bilinciyle çiftçi ve köylülerimizin ihtiyaçlarını tespit ederek kırsal kesimin sürdürülebilir gelişmesini sağlayacak projeleri uygulamaya koyuyor. Belediyelerimiz, geliştirdikleri projeler vasıtayla ülkemiz için fevkalade önemli bir misyonu üstlenerek, çiftçimizi toprağıyla yeniden barıştırıyor, ülkemizi kırsalla beraber kalkındırıyor. Çiftçi ve köylümüz kendi yurdundan, toprağından koparak yabancı olduğu kent merkezlerinde ekonomik ve sosyal sorunlarla boğuşmak yerine artık belediyelerimizin desteğini de yanına alarak üretime ve kalkınmaya katkı sağlıyor. Emek verilen bereketli topraklarımız canlanıyor; çiftçi ve köylümüzün yüzünü güldürüyor. Tüm yönleriyle masaya yatırdığımız “Kırsal Kalkınma” konusuna ilişkin belediyelerimizin faaliyetlerini, belediye başkanlarımız ve konunun yetkilileri ile yaptığımız söyleşilerle dergimiz sayfalarına taşıdık.

İller ve Belediyeler dergisi olarak her sayısını büyük bir özen ve titizlikle hazırladığımız dergimizde; Birliğimizden ve belediyelerimizden haberleri, tamamına ilişkin uzman makalelerini, iyi uygulama örneklerini ve genelgeler ile soru-cevap bölümlerimizi ilgiyle okuyacağınızı ümit ediyor; bir sonraki sayımızda buluşmak üzere esenlikler diliyorum.

Su hayattır ve hayatımızın sürdürülebilmesi için olmazsa olmaz aziz bir nesnedir. Dolayısıyla suyun bu önemine binaen onu çok dikkatli kullanmamız gerekmektedir. Nitekim yeryüzünde milyonlarca insanın sağlıklı ve yeterli suya ulaşamadığını ve bu durumun göçlere ve ölümlere sebep olduğunu unutmamalıyız.

içindekiler



44 KIRSAL KALKINMADA TARIMIN YERİ

Bugünün dünyasında yaklaşık 2,1 milyar yoksul insanın 900 milyonu aşırı yoksulluk sınırında yaşıyor. Bu kesimin yaklaşık yüzde 75'i ise kırsal alanlarda tarımla uğraşarak hayatını kazanıyor.



70 BAŞKAN TOPBAŞ BÜYÜKELÇİLERE 15 TEMMUZ'U ANLATTI

Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Dr. Kadir Topbaş, Ankara'da düzenlenen "Demokrasinin Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü" temalı çalışma kahvaltısında büyükelçilerle bir araya geldi.



82 TÜRKİYE AKILLI ŞEHİRLER STRATEJİSİNE GİDEN YOL

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi, Türkiye'de de akıllı şehirler üzerine olan çalışmalar hız kazanıyor.

- 10 KIRSAL KALKINIYOR ÇİFTÇİNİN YÜZÜ GÜLÜYOR
- 14 KAYSERİ'DE ÖRNEK PROJELER YAPMAK İSTİYORUZ
- 17 SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNDEN KIRSAL KALKINMA ATAĞI
- 19 BALIKESİR'DE KIRSAL ALANA DESTEK HAMLESİ
- 21 İZMİR TARIMI 14 YILDA TÜRKİYE TARIMINDAN 2,5 KAT BÜYÜDÜ
- 32 KIRSAL KALKINMADA ÖNCELİKLER
- 38 KIRSAL KALKINMADA TARIM VE KREDİ
- 41 VERİLEN DESTEKLE HAYVANCILIK GELİŞİYOR
- 42 İSTİHDAM İÇİN KOORDİNASYON VE EĞİTİM PROJESİ (İSKEP)
- 46 TÜRKİYE'DE KIRSAL NÜFUSUN DEĞİŞİMİ
- 50 KIRSAL VE KENTSEL ALAN TARTIŞMASINDA BELEDİYELER
- 54 KIRSAL KALKINMADA YENİ YAKLAŞIMLAR TÜRKİYE KALKINMA VAKFI
- 58 TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU (TKDK)
- 64 KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARACI 2 (IPA-II) VE KIRSAL KALKINMA
- 66 KIRSAL KALKINMA VE TURİZM
- 71 TBB HABER
- 80 TAŞIMACILIK MI DİJİTAL PLATFORM MU?
- 85 NASA'DAN DENİZLER İÇİN ÜRKÜTÜCÜ UYARI
- 86 KENTSEL DÖNÜŞÜMDE TOZ MARUZİYETLERİ
- 90 YARGI KARARLARI
- 93 RESMİ GAZETE



KIRSAL KALKINMA

Temel hedefi “kırsal” olarak kabul edilen sahalardaki mevcut potansiyelin harekete geçirilmesi ve bu kesimlerde yaşıyan nüfusun yaşam seviyelerinin iyileştirilmesi olan kırsal kalkınma, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ülkelerin en önemli politika ve yatırım alanlarından birini teşkil etmektedir.

*Doç. Dr. Muzaffer Bakırcı**

*İstanbul Üniversitesi / Edebiyat Fakültesi / Coğrafya Bölümü



Sehirsel mekânların dışında kalan tüm saha şeklinde ifade edilebilecek olan kırsal alanın çok sayıda unsuru bünyesinde barındırması; kalkınma çabalarının daha zor, daha maliyetli ve daha uzun zaman diliminde gerçekleşmesine neden olmaktadır.

Ülke genel kalkınmasının aslında kırsal alanlardan başladığı veya başlaması gerektiği gerçeği; bu alana yönelik yeni plan, program ve strate-

jilerin ortaya konulmasını beraberinde getirmektedir. Özellikle kırsal kalkınma kavramına çevre koruma ve sürdürülebilirlik unsurlarının da dâhil edilmesi, konunun her dönem güncel kalmasına yardımcı olmaktadır.

Dünyada kırsal kalkınma, temel hedefleri birbirine benzer olmakla birlikte ülke veya ülke gruplarının ihtiyaç ve beklentilerine göre farklı yöntem ve araçlarla sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu durum hem dönemler ve hem de ülkeler arasında yaklaşım

ve uygulama farklılıklarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kırsallık olgusu söz konusu olduğunda üç temel unsurun ön plana çıktığını görmekteyiz. Kır yerleşmeleri, kırsal alan ve kırsal kalkınma şeklinde sıralanabilecek olan bu kavramların ayırt edilmesine yönelik; geçmişten beri, çeşitli bilim dallarına mensup bilim insanları ile kurumlar ve sivil örgütlenmeler tarafından çok sayıda tanımlama yapılmıştır. Bunlardan

kırsal yerleşmelerin ayırımında başta nüfus özellikleri (miktar, yoğunluk, iş gücü) olmak üzere, idari fonksiyon ve iktisadi fonksiyonların, sıkça kullanılan kriterler olduğu görülmektedir.

Kırsallık olgusunu karakterize eden diğer bir kavram kırsal alandır. Gün geçtikçe daha fazla üzerinde durulan ve kabul gören bu kavramda; kırsal yerleşmeler tek tek değil, bu yerleşmelerin de içerisinde yer aldığı mekân esas alınmakta ve bu alan çeşitli özelliklerine göre ayrılmaktadır. Kırsal alanın tespitinde çeşitli faktörlerin etkin rol oynaması, herkes tarafından kabul edilebilir bir tanım yapmayı oldukça zorlaştırmaktadır. Çünkü ülkeler kendi kırsal alanını tanımlarken, birbirinden farklı sosyoekonomik ve mekânsal kriterleri kullanabilmektedir.

Kırsal yerleşmeler ve kırsal alan ile birlikte kırsallık olgusunun üçüncü temel unsurunu oluşturan kırsal kalkınmada temel hedef, kırsal sayılan alan veya yerleşmelerde yaşam seviyesi ve kalitesini yükseltmek olarak belirlemekle birlikte, aynı amaca hizmet etmesine rağmen bu kavram da zaman içerisinde farklı tanımlar içermiştir. Kalkınma; kesin sınırları ve sonucu olmayan, günün koşullarına ve değişen şartlara göre farklılaşan ve bu şartların getirdiği sorunların çözümüne odaklanan değişken ve dinamik bir olgudur. Bu değişken süreçte yapılan tanımlamalara zaman içerisinde yeni kavramlar eklenirken bazı kavramlar da önemini yitirmiştir.

Günümüzde kavramın içeriğine çok sayıda unsurun dâhil olduğu gözlenmektedir. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının yaptığı tanımlama bu hususu açıkça ortaya koyacak niteliktedir. Bakanlık Kırsal Kalkınmayı “kentsel

Kırsal alanının tespitinde çeşitli faktörlerin etkin rol oynaması, herkes tarafından kabul edilebilir bir tanım yapmayı oldukça zorlaştırmaktadır. Çünkü ülkeler kendi kırsal alanını tanımlarken, birbirinden farklı sosyoekonomik ve mekânsal kriterleri kullanabilmektedir.

alanların dışında bulunan dezavantajlı yaşam ve çalışma ortamlarında, mevcut doğal kaynakların istismarına neden olmadan, uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmek yoluyla, hayat standartlarının ve gelir düzeylerinin yükseltilmesi, refahın artırılması, bu bölgeler ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik fark-

lılığının kaldırılması, tarımsal yapının iyileştirilmesi, tarımsal üretimde kalite ve miktarın artırılması, her ölçekte işleme sanayinin kurulması (en azından tarımsal üretimin sanayi ile entegre edilmesi), gıda güvenliği, işsizliğin azaltılması, sağlıksız göçün önlenmesinin yanı sıra, tarımsal kalkınmaya ilaveten kırsal altyapı, tarımsal altyapı, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, örgütlenme, barınma, ulaşım, haberleşme, istihdam, pazarlama, kırsal turizm, yöresel el sanatlar, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlardaki mevcut yapılarda ihtiyaçların ve önceliklerin belirlenmesi, belirlenen hususlarda yetersizliklerin giderilmesi-iyileştirilmesi için planlanan geliştirici faaliyetlerin tümü” olarak tanımlamıştır.

Daha yalın şekliyle kırsal kalkınmayı; kırsal alanlardaki sosyal, kültürel ve ekonomik tüm şartların, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde iyileştirilmesine ve bu bölgelerde yaşayan insanların refah ve yaşam düzeylerinin yükseltilmesine yönelik plan, politika ve uygulamaların bütünü olarak tanımlamak mümkündür.

GENEL KIRSAL KALKINMA STRATEJİLERİ

Daha önce de ifade edildiği üzere, temel hedef kırsal alanların geliştirilmesi ve potansiyellerinin harekete geçirilmesi olmakla birlikte, bunun hangi yöntem, araç ve finansmanla yapılacağını planlanması son derece önemlidir.

Ülkeler kendi coğrafi özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre kırsal kalkınma politikalarını belirlemekte ve bunları uygulamaya çalışmaktadır. Dünyada, mekânların birbirinden farklı özellikler taşıması ve ülke yönetimlerinin konuya farklı yaklaşımlar sergilemesi, birbirinden farklılaşan kırsal kalkınma stratejilerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Ülkelerin veya bölgelerin özgün coğrafi koşullarına göre şekillenen bu stratejileri 1970’li yıllara kadar 3 ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar Teknokratik, Radikal ve Reformist Stratejiler olarak sıralanmaktadır².



¹ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Avrupa Birliğine Üyelik Yolunda Türkiye Kırsal Kalkınma Politikası Raporu, Kırsal Kalkınma Çalışma Grubu, Ankara, 2003, s.10

² J Bale, D. Smith-Drakakis, Rural Development in The Third World. London, Routledge, 1990, s.58



Teknokratik Stratejilerde temel hedef, özellikle tarımsal üretimde verimliliği arttırmaktır. Yeşil devrim, temel olarak bu stratejinin bir ürünüdür. Radikal Stratejiler, kapitalizmi reddeden ve sosyalizmin bazı tiplerini uygulama çabasında olan temel sosyal değişimler üzerine odaklanmıştır. Bu yaklaşım yoksulluğa yol açan yapısal nedenleri ortadan kaldırma üzerine temellendirilmiştir. Reformist Stratejiler ise esas olarak teknokratik ve radikal değişim tipleri arasında bir yapı göstermektedir. Çeşitli şekillerde uygulanan bu strateji yaklaşımı üretimin arttırılması esas olmakla birlikte, gelir ve kaynaklara ulaşım bakımından dengeli bir dağılım gerçekleştirmeyi de içermektedir.

1970'li yıllara gelindiğinde belirtilen üç stratejiye yeni bir yaklaşım daha eklenmiştir. Serbest Piyasaya Dayalı Strateji olarak adlandırılan bu yaklaşımda, kırsal alanda kalkınmanın veya üretimin bütünüyle piyasa şartlarına göre şekillendirilmesi ve piyasa taleplerine göre yönlendirilmesi öngörülmektedir.

Adı geçen kırsal kalkınma modellerinin çeşitli unsurları karşılaştırıldığında³,

Kırsal kalkınmayı;
kırsal alanlardaki
sosyal, kültürel ve
ekonomik tüm
şartların,
sürdürülebilirlik
ilkeleri çerçevesinde
iyileştirilmesine ve bu
bölgelerde yaşayan
insanların refah ve
yaşam düzeylerinin
yükseltilmesine
yönelik plan, politika
ve uygulamaların
bütünü olarak
tanımlamak
mümkündür.

Radikal Stratejilerin, arazi, teknoloji ve istihdam politikalarına ve bu üç unsura uygun diğer unsurları adapte

etmeye odaklandığı, Reformist Stratejisinin ise bütün bu elemanların çok dikkatli yönetilmesine vurgu yaptığı, ancak arazinin yeniden dağıtımını esas alan toprak reformunu, stratejinin başarısı için ön koşul saydığı görülmektedir. Teknokratik Yaklaşım veya Serbest Piyasaya Dayalı Yaklaşımları ise, daha çok teknoloji ve ücret politikalarını kırsal kalkınma stratejisinin temel unsurları olarak kabul etmektedir.

Avrupa Birliği'nde kırsal kalkınma yaklaşımı başlangıçtan itibaren uzun süre tarımsal kalkınma olarak algılanmış ve bu nedenle konu Ortak Tarım Politikası (OTP) içinde değerlendirilmiştir. Ancak belirli reform süreçlerinden sonra günümüzde, OTP'den bağımsız bir politika alanı olmaya başlamış bulunmaktadır. Bu husus Gündem 2000 reformuyla ilk defa duyurulmuş, bu yolla kırsal kalkınma, Birliğin her yöresinde uygulanabilir bir politikaya dönüşmüştür⁴.

Belirtilen yaklaşıma göre, OTP'nin birinci ayağı, daha ziyade tarımsal üretim yapmakta olan çiftçilere temel gelir desteği sağlamaya odaklanırken, ikinci ayağı ise özellikle tarımsal yenden yapılandırma, çevre/arazi yönetimi ve daha yaygın kırsal kalkınma gibi müdahale alanlarını desteklemeye ayrılmıştır.

Avrupa Birliği'nin bir bütün olarak kırsal alan ve bu alanda gerçekleşen faaliyetlere verdiği önem, 2014-2020 bütçe döneminde sürdürülebilir büyüme ve doğal kaynaklar başlığına %38,9'luk pay ayırmasından da açık bir şekilde anlaşılmaktadır⁵.

Türkiye'de kırsal kalkınma, Cumhuriyetin ilanından itibaren önem verilen bir alan durumundadır. Ülke nüfusunun büyük bir bölümünün uzun yıllar boyunca kırsal alanlarda yaşıyor olması, bu sahalara yönelik kalkınma çabalarının her dönem ülke gündeminde yer almasına neden olmuştur. Belirtilen çabalar bazen yerel kırsal kalkınma projeleri olarak hayat bulurken (Ordu-Giresun Kırsal Kalkınma Projesi ve Sivas-Erzincan Kırsal Kal-

³ D.A.M Lea, D.P. Chaudhri, Rural Development and The State: Contradiction and Dilemmas in Developing Countries. London, Methuen Publication, 1983, s.20. ⁴ European Commission, Rural Developments. CAP 2000. Directorate General for Agriculture, Working Document. http://europa.eu.int/comm/agriculture/publi/pac2000/rd_en.pdf 1997 (Erişim Tarihi: 27.01.2006) ⁵ European Commission, Multiannual Financial Framework 2014-2020 and EU Budget 2014 The Figures. <http://www.europarl.gr/resource/static/files/multiannual-financial-framework-2014-2020.pdf> (Erişim Tarihi: 24.08.2016, s.9



Avrupa Birliği'nde kırsal kalkınma yaklaşımı başlangıçtan itibaren uzun süre tarımsal kalkınma olarak algılanmış ve bu nedenle konu Ortak Tarım Politikası (OTP) içinde değerlendirilmiştir.



Kırsal yerleşme, arazi kullanım ve tarımsal üretim, hayvancılık, ormancılık, kırsal nüfus, kırsal ulaşım, kırsal turizm ve su kaynakları planlamasının; bütünlük kırsal alan yönetimi ilkeleri çerçevesinde uygulanması gerekmektedir.



1960'lı yıllara kadar çeşitli yasal düzenlemeler yoluyla sağlanmaya çalışılan kırsal kalkınma, bu tarihten sonra Beş Yıllık Kalkınma Planlarının önemli bir başlığını teşkil etmiştir.

kınma Projesi gibi) bazen de bölgesel kalkınma projelerinin önemli bir ayağını teşkil etmiştir (Güneydoğu Anadolu Projesi-GAP gibi).

1960'lı yıllara kadar çeşitli yasal düzenlemeler yoluyla sağlanmaya çalışılan kırsal kalkınma, belirtilen tarihten sonra Beş Yıllık Kalkınma Planlarının önemli bir başlığını teşkil etmiştir. Günümüzde ise; Tarım Kanunu, Kırsal Kalkınma Planları ve Kırsal Kalkınma Strateji Belgeleriyle temel çerçevesi çizilen kırsal kalkınma, farklı alanlarda çeşitli desteklemelerle gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

KIRSAL KALKINMANIN BİLEŞENLERİ

Kuşkusuz bir meselenin çözümünün temel ön şartı, karşı karşıya olunan konunun niteliğinin belirlenmesidir. Ne olduğunu ve hangi özellikler gösterdiğini iyi tanımlayamadığımız ve özelliklerini açık olarak ortaya koymadığımız bir konuda güne veya geleceğe yönelik sağlıklı adımlar atmak veya sağlam perspektifler ortaya koymak çok güç olacaktır.

Mekâna özgü koşulların doğru çözümlendiği ve dolayısıyla gerçekçi modeller geliştirildiği ülkelerde bu yaklaşımlar büyük ölçüde başarılı olurken, uygulanacağı toplumsal ve kültürel yapıların gerçekleriyle bağdaşmayan yaklaşımlar doğal olarak istenen amaca ulaşılmasına hizmet edememiştir.

Yaşanan deneyimler, kırsal kalkınmada uygulanacak politika ve stratejiler belirlenirken kırsal alanda mevcut olan bütün potansiyellerin ve problemlerin göz önüne alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Belirtilen alan-

Dünyada kırsal kalkınma, temel hedefleri birbirine benzer olmakla birlikte ülke veya ülke gruplarının ihtiyaç ve beklentilerine göre farklı yöntem ve araçlarla sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu durum hem dönemler ve hem de ülkeler arasında yaklaşım ve uygulama farklılıklarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

larda yaşanan problemleri ortadan kaldırmak ve potansiyelleri en iyi biçimde değerlendirilmek için ise, öncelikle ulaşılabilecek hedeflerin iyi tespit edilmesi ve bu hedeflere ulaştırılacak politika ve stratejilerin geçerli bir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Bu durum kırsal alanı bir bütün olarak ele almanın gerekliliğine de işaret etmektedir. "Bütünlük Kırsal Kalkınma" olarak da ifade edilebilecek bu yaklaşım, fiziki ve beşeri kalkınma olmak üzere iki temel bileşenden oluşmaktadır⁶. Bu temel bileşenlerden birincisi kırsal yerleşmeler ve çevre koruma boyutlarını kapsarken, ikincisi sosyokültürel ve ekonomik boyutlara odaklanmaktadır.

Belirtilen kalkınma yaklaşımında belirli ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu ilkelerden birincisini; kalkınmaya yönelik çabalarda öncelikle sorunların tespit edilmesi, niteliklerinin ve boyutlarının ortaya konulması, ikinci ilkeyi; gerçekleştirilecek faaliyetlerde temel amaç ve hedef kitlenin belirlenmesi, üçüncü ilkeyi; kalkınmaya yardımcı olacak potansiyellerin tespit edilmesi, dördüncü ilkeyi ise; kalkınmanın hangi araç ve yöntemlerle uygulanacağı oluşturmaktadır.

Dört ilke çerçevesinde ortaya konulan kırsal kalkınma sürecinin sağlıklı yürütmesi ve başarılı olması için ise temel ön şart güncel, geçerli ve sağlıklı verilere ulaşılmasıdır. Dolayısıyla, kırsal

⁶ Muzaffer Bakırcı, 'Türkiye'de Kırsal Kalkınma: Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar, Ankara, Nobel Yayınevi, 2007, s.350



Çok bileşenli ve karmaşık yapısı, kırsal kalkınma konusundan tüm paydaşların birlikte hareket etmesi ve yardımlaşması zorunluluğunu da ortaya koymaktadır.



Hangi alanda olursa olsun kalkınma çabalarının sonuca ulaşması, önce neyin, nasıl, ne kadar sürede, hangi araç ve finansmanla, kimler tarafından gerçekleştirileceğinin kesin ve açık olarak ortaya konulmasıyla mümkün olacaktır.



Kırsal alanlarda yaşanan her türlü sorun bir süre sonra etkisini daha ağır bir şekilde şehirselleşen alanlarda hissettirmektedir.

alan envanterlerinin (doğal yapı, sosyal, kültürel, ekonomik potansiyel) çıkarılması; kırsal alan yatırımlarının planlanmasında, ihtiyaçların ve önceliklerin belirlenmesinde, yatırım önerilerinin hazırlanmasında ve karar sürecinin daha rasyonel ve süratli oluşturulmasında büyük önem taşımaktadır. Kırsal alanın veri bazında iyi analiz edilmesini rasyonel bir planlama süreci takip etmelidir. Bu kapsamda kırsal alanda; kırsal yerleşme planlaması, arazi kullanım ve tarımsal üretim planlaması, hayvancılık planlaması, ormancılık planlaması, kırsal nüfus planlaması, kırsal ulaşım planlaması, kırsal turizm planlaması, su kaynakları planlamasının; bütünlük kırsal alan yönetimi ilkeleri çerçevesinde uygulanması gerekmektedir⁷.

Kırsal alanda sürdürülebilir bir kalkınmanın yaygınlaştırılabilmesi, yukarıda maddeler halinde sıralanan faaliyet alanlarının ülke genelinde dengeli olarak gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bu hususlarda ortaya konulacak etkin önlemler kırsal ve kentsel alanlar arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırarak kırdaki yaşayan yoksul sayısının azaltılmasına zemin hazırlayacak, böylece günümüzde yurdumuz için büyük bir sorun olan kentlerdeki olumsuzlukların ortaya çıkması engellenmiş olacaktır. Bunun sağlanabilmesi için ise, kırsal kalkınmanın sürdürülebilir bir anlayışla, kır-kent bütünlüğü içinde ele alınması ve yerel özelliklere uygun planların uygulanmasıyla mümkün olacaktır.

SONUÇ

Kuşkusuz hangi alanda olursa olsun kalkınma çabalarının sonuca ulaşması, önce neyin, nasıl, ne kadar sürede, hangi araç ve finansmanla, kimler tarafından gerçekleştirileceğinin kesin

Kalkınma, kesin sınırları ve sonucu olmayan günün koşullarına ve değişen şartlara göre farklılaşan ve bu şartların getirdiği sorunların çözümüne odaklanan değişken ve dinamik bir olgudur. Bu değişken süreçte yapılan tanımlamalara zaman içerisinde yeni kavramlar eklenirken bazı kavramlar da önemini yitirmiştir.

ve açık olarak ortaya konulmasıyla mümkün olacaktır. Bu zorunluluk bize makro ve mikro düzeyde iyi bir planlamanın gerekliliğine işaret etmektedir. Çok bileşenli ve karmaşık yapısı, kırsal kalkınma konusundan tüm paydaşların birlikte hareket etmesi ve yardımlaşması zorunluluğunu da ortaya koymaktadır. Merkezi yönetim, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve kırsal alanda yaşayan halkın, karar alma ve uygulama süreçlerinde birlikte yer alması gerekmektedir. Aksi takdirde istenen sonuçların alınması güç olmakta veya mümkün olmamaktadır. Bilindiği üzere 06.12.2012 tarih 28489 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 6360 sayılı yasayla büyükşehir statüsüne getirilen illerin sayısı 30'a yükselmiştir. Adı geçen illerde köyler idari olarak yerel yönetimlere bağlanmış, dolayısıyla bu yerleşmelerdeki kalkınma faaliyetleri de yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarına dâhil edilmiştir. Bu durum, Ülke yüz ölçümünün ve nüfusunun büyük bir bölümünü oluşturan bu illerin yerel yönetimlerini kırsal kalkınma çabalarının en önemli aktörü hâline getirmiş bulunmaktadır.

Unutmamak gerekir ki; kırsal alanlarda yaşanan her türlü sorun bir süre sonra etkisini daha ağır bir şekilde şehirselleşen alanlarda hissettirmektedir. Kırsal alanda yaşayan nüfusun yerinde kalmasına yönelik tedbirler alınmadığı sürece de hissettirmeye devam edeceği anlaşılmaktadır.

⁷ Muzaffer Bakırcı, Türkiye'de Kırsal Kalkınma: Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar, Ankara, Nobel Yayınevi, 2007, s.374

KIRSAL KALKINIYOR ÇİFTÇİNİN YÜZÜ GÜLÜYOR

Son yıllarda ülkemizde yaşanan ekonomik kalkınma sürecine belediyelerimiz de hayata geçirdikleri başarılı projelerle dâhil oluyor. 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Büyükşehir Yasası ile belediye sınırları kırsal alanları da kapsayacak şekilde genişleyen yerel yönetimlerimiz; kentin değerlerini, ekonomisini, refah seviyesini ve kalkınmasını ilgilendiren her konuda aralıksız faaliyetlerini sürdürüyor.



Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe

Kırsal kalkınmayı destekleyen politikaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması metropollere göç sorununun önüne geçebilecek bir adım olarak görülüyor. Kentleri daha yaşanabilir hâle getirmek gayesiyle yürütülen çalışmalar kapsamında be-

lediyelerimiz tarafından atılan kırsal kalkınma adımları göz dolduruyor.

Belediyelerimiz kırsal kalkınma faaliyetleriyle köy statüsünden mahalle statüsüne geçen yerleşim birimlerinde tarımın nicelik ve nitelik olarak korunması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi; sosyal ve ekonomik kalkınmanın sağ-

lanması, köyden kente göçün engellenmesi ile çiftçiye gelir temin etme fırsatları oluşturulmasını hedefliyor.

Ülkemizde bu alanda önemli çalışmalara imza atan Bursa Büyükşehir Belediyesi bugüne kadar kentin ve bölgenin kırsal kalkınmasına yönelik önemli çalışmalara imza attı. Büyük-

şehir Belediye Başkanlığı, yeni kanunun yürürlüğe girmesinin ardından Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığını kurarak, tarım ve hayvancılığı desteklemek üzere faaliyete başladı.

Kırsal bölgelerde sosyal yaşamı, tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ile ilgili planlama, proje, uygulama ve koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulan kırsal hizmetler daire başkanlığı kısa zamanda hayata geçirdiği projelerle bölgedeki çiftçilerin yüzünü güldürmeyi başardı. Başkanlık, faaliyete başladığı günden bu yana tarım ve hayvancılığı desteklemek ve teşvik etmek amacıyla binlerce boş arı kovani, ipekböceği askısı, çeşitli bitki ve sebze fidesi dağıtımı, buzağı kulübesi, kepenek ve koyun kırkma makinesi gibi destekler sağlarken tarım ve hayvancılık alanında da düzenli eğitimler verdi.

Süt toplama merkezi, taşıt kantarı ürün toplama merkezi, yaş sebze meyve işleme ve soğuk hava deposu, canlı hayvan ve karkas et borsası ve modern kesimhane tesisinin devreye alınmasıyla birlikte bölgede kırsal alandaki üretimde büyük bir artış elde edildi.

Bursa'da son yıllarda ivme kazanan kırsal kalkınma faaliyetleri hakkında Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe önemli açıklamalarda bulundu.

BELEDİYECİLİK DEĞİŞTİ

6360 sayılı Büyükşehir Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle yerel yönetimler alanında büyük bir gelişme ve değişim yaşandığını belirten Başkan Altepe, Türkiye'de artık belediyecilik anlayışının değiştiğinin altını çizdi.

Belediyelerin şehrin tüm kollarında; havada, karada ve denizde çalıştığını söyleyen Altepe, "Yeni "Büyükşehir Yasası" ile birlikte bugüne kadar hedeflenen ancak gerçekleşmeyen konularda önemli düzenlemeler yapıyor. Türkiye'nin hedefleri doğrultusunda kentlerin güçlenmesi, kalkınan kent-



lerle güçlü bir Türkiye için çalışıyoruz." dedi. "Tüm il sınırlarının merkezden yönetilmesi ve merkezde ne varsa tüm ilçelerde de onun olması çok önemli. Bu düzenleme kırsal kesimin göç vermemesi ve refah seviyesinin tüm ile yayılması konusunda güzel bir hamle oldu." şeklinde konuştu.

Biz kırsal faaliyetlerimizi yürütmek için ilk etapta Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığını ardından tarım şirketimiz olan TARIM A.Ş.'yi kurduk. Köylümüz daha fazla üretsinsin ve daha fazla kazansın diye çalışıyoruz. Çiftçilerimize her türlü üretim, eğitim ve pazarlama desteği tarafımızdan sağlanıyor.

Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Altepe, Bursa'da tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi ve kırsaldan merkeze göçün engellenmesi adına yapılan çalışmalarını şu sözlerle anlattı:

"Kırsal kesim sürekli göç veriyor. Cumhuriyetin kuruluşunda şehirde yaşayan nüfus %25 iken kırsalda bu oran %75 idi. Şu anda Bursa'da şehir nüfusu %90'ı buldu. Kırsal kesim çok fazla desteklenemedi ama artık büyükşehir belediyelerimiz köylünün ve çiftçinin üretimde olduğu her şeyi destekliyor."

TARIM A.Ş'Yİ KURDUK

Kırsal kalkınma alanındaki projelere hız kesmeden devam edeceklerini kaydeden Başkan Altepe, bu alanda atılan adımları ve çalışmalarını şöyle özetledi: "Biz kırsal faaliyetlerimizi yürütmek için ilk etapta Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığını ardından tarım şirketimiz olan TARIM A.Ş'yi kurduk. Köylümüz daha fazla üretsinsin ve daha fazla kazansın diye çalışıyoruz. Çiftçilerimize her türlü üretim, eğitim ve pazarlama desteği tarafımızdan sağlanıyor. Ürün toplama, kurutma, değerlendirme, ambalajlama ve depolama tesisleri kuruyoruz. Süt ürünleri tesisimiz var. Üreticiyi destekleyen canlı hayvan ve et borsası faaliyette. Biz ekiplerimizi kurduk, her ürünün stratejisini ayrı belirliyoruz. Kırsalın kendine yeterli hâle gelmesi için çalışıyoruz. Kültür ve doğa turizminin gelişmesi için yatırımları destekledik. Yaylalarımızı turizme kazandırdık, termal çalışmalarımız karşılık buldu. Kısacası her alanda büyük bir gelişme var. İnşallah daha da güzel noktalara geleceğiz."

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN KIRSAL KALKINMAYA YÖNELİK DESTEKLERİ



Tarım ve hayvancılık alanında hayata geçirilen destek programları ve projelerle köylü ve çiftçinin yanında olan Bursa Büyükşehir Belediyesi kentte kırsal kalkınma seferberliği başlattı. Kırsal Hizmetler Dairesi Başkanı Yetişkan Keskin Bursalı üreticilerin yüzünü güldüren, ekonomiye canlılık getiren faaliyetler hakkında soruları yanıtladı.

Biriminizin görev ve sorumlulukları nelerdir?

Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığına bağlı olan Kırsal Hizmetler Şube Müdürlüğü ve Muhtarlık İşleri Şube Müdürlüğü bünyesinde hedeflenmiş plan çerçevesinde kırsal bölgelerde sosyal yaşamı, tarım ve hayvancılığı desteklemek amacı ile her türlü faaliyet ve hizmet ile ilgili planlama, proje, uygu-

lama ve koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Kırsal hizmetlerdeki hedefimiz; tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması çiftçilerimizin gelir düzeylerinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması ve kırsalda istihdama katkı sağlayacak tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesi, üretimin geliştirilerek artırılması ve sosyoekonomik düzeyin yükseltilmesidir.

Bursa'da tarıma katkı sağlama ve kırsal mahalleleri kalkındırmaya yönelik faaliyetlerinizden bahsedermisiniz?

Kırsal Hizmetler Dairesi Başkanlığımız, ilimizde tarım ve hayvancılığın nitelik ve nicelik olarak artırılmasına yönelik birçok proje ile çiftçimize destek vermektedir.

• Doğrudan çiftçi ve üreticiye yönelik desteklemeler

Çilek fidesi, lavanta fidesi, yem bitkisi tohumu (yonca, korunga, fiğ gibi), çörek otu, şeker otu tohumu ve kestane, ceviz, yaban mersini, kızılcaık, hünnap fidanı doğrudan desteklemelere örnek gösterilebilir.

• Dolaylı olarak çiftçi ve üreticiye yönelik çalışmalar

Tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik planlanan: Modern Kesimhane, Canlı Hayvan ve Karkas Et Borsası; Meyve Sebze İşleme, Ticarret ve İhracat Merkezi ve Zeytin İşleme Tesisi çalışmaları devam etmektedir.

Faaliyetlerinize başladığınızdan bu yana projelere ne kadar hibe ve destek sağladınız? Finansal kaynağınız hakkında bilgi verebilir misiniz?

Bursa Büyükşehir Belediyesinin tarımsal hizmetler ödeneği 2015 yılında 8.000.000 TL, 2016 yılında ise 16.000.000 TL'dir. Kırsala yaptığımız tüm destekleri kendi bütçemizden karşılamaktayız.

Faaliyetleriniz kapsamında verilen destek ve hibeler neticesinde kentin tarımsal üretiminde belirgin bir artış yaşanıyor mu?

Tarımsal desteklemeler ve diğer faali-

yetle ilgili bütün çalışmalarımızda, olumlu sonuçlar alıyoruz.

Kırsal hizmetlerdeki hedefimiz; tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması çiftçilerimizin gelir düzeylerinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması ve kırsalda istihdama katkı sağlayacak tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesi, üretimin geliştirilerek artırılması ve sosyoekonomik düzeyin yükseltilmesidir.

Çiftçilerimizle çeşitli vesileler ile bir araya geldiğimiz toplantılarda bizzat kendilerinin ifadelerinde; muhtarlıklar, birlik, kooperatif ve kamu kurumlarının görüşlerinde bu durumu görmek mümkün olmaktadır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından 2014 yılında kurulan Bursa Tarım AŞ'nin çalışmaları hakkında neler söylersiniz?

Tarım AŞ, 2014 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan

tarım ve kırsal kalkınma alanında faaliyet gösteren bir anonim şirkettir. Temel amacı, kırsal kalkınmanın geliştirilmesi yönelik olarak; Bursa üreticisinin yetiştirdiği ürünleri en iyi şekilde işleyerek iç ve dış pazarlarda tanıtımını ve satışını yapmak ve Bursa tarımının gelişimine katkı sağlamaktır.

Tecrübeli bir belediye olarak, bir kentin tarımsal ve kırsal kalkınmasını desteklemek için neler yapılabilir? Belediyelere neler tavsiye edersiniz?

Nihai hedef, doğrudan alan bazlı üretim desteklemesi olmalıdır. Hayvancılığın gelişmesine yönelik çalışmalarda da aile işletmelerinde üretimin artırılması belli oranlarda yapılacak hibe destek programları ile mümkün görülmektedir. Ancak bu programlar bir bölge veya tüm hizmet alanını kapsayacak şekilde uygulanabilmektedir.

Tarım sektörünün temel sorunlarının başında, üretim aşamasından tüketime kadar geçen süreçte, ekonomik örgütlenmedeki yetersizlikler gelmektedir. Sürdürülebilir üretim için sağlıklı bir pazarlama imkânlarının oluşturulması, tarımsal üretim ile tarımsal pazarlama entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir.

Tarımsal üretim ve pazarlamada çiftçi birlikleri veya kooperatiflerin daha yaygın ve etkin olması için bu konuda da gerekli çalışma, eğitim ve desteklemeler yapılmalıdır.



KAYSERİ'DE ÖRNEK PROJELER YAPMAK İSTİYORUZ

Kırsal kalkınmayı ciddi şekilde destekleyen belediyelerimizin başında gelen Kayseri Belediyesi, tarıma verdiği destekle yerel yönetimlere örnek oluyor. Kırsal ve tarımsal kalkınmanın önemine değinen Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, İller ve Belediyeler dergisinin sorularını yanıtladı.



Büyükşehir Belediyelerinin sınırı 30 Mart 2014 tarihinden sonra il sınırı hâline geldi. Sizden Kayseri’de bu geçişin nasıl gerçekleştiğini ve kırsal kalkınma anlamında neler yaptığınızı öğrenmek istiyoruz. Öncelikle Bütünşehir Yasası da olarak bilinen Büyükşehir Yasası’ndaki değişikliğe nasıl bakıyorsunuz?

Büyükşehirlerde yapılan Bütünşehir düzenlemesini ilçelerimiz açısından bir milat olarak görüyorum. Bunu Kayseri’de yapmış olduğum pek çok konuşmada da dile getirdim. Kayseri’de kent merkezinin geliştiği, modern ve planlı bir şekilde de gelişmesini sürdürdüğü bilinen bir durum. Hatta belediyeçilikte model alınan bir şehir durumundayız; ancak ilçelerimiz için aynı şeyi söylemem mümkün değil.

Pek çok sebeple geri kalan ve göç vererek küçülen ilçelerimiz için 30 Mart 2014 tarihinden sonra yeni bir dönem başlamıştır. Büyükşehir Belediyesi ilçelerimiz için bir şans olmuştur. Göreve geldiğim ilk gün vurguladığım konuların başında ilçeler geliyordu. Şu bir gerçek ki, insanlar en çok doğdukları yerde mutlu oluyorlar. Bizler de insanları doğdukları yerde doyurmak yani mutlu oldukları yerde yaşatmak istiyoruz. Bu yüzden ilçelerimizde ciddi bir yatırım atağı başlattık. Alt ve üstyapı yatırımlarının yanı sıra sosyal ve ekonomik yatırımlar da yapıyoruz ve yapmaya da devam edeceğiz. Tarımsal alanda bir takım destekler veriyoruz ve vermeye devam edeceğiz. Biz şehri dikey değil yatay büyütmek istiyoruz. Biz şehri bir merkezli değil ilçeleriyle birlikte kaldırmak istiyoruz. Hedefimiz bu ve bu hedef

doğrultusunda çalışıyoruz. Bir taraftan hedefimiz doğrultusunda hizmet ve yatırımları sürdürürken bir taraftan da önümüzdeki yılları planlamak için çalışma yapıyoruz. Planlama yaparken ilçelerle merkez arasındaki dengeyi sağlamanın gayreti içindeyiz. Hayat standardını yükseltmek, kent konforunu artırmak, çevre ve yeşil alan, imar düzenlemesi, altyapı, sanayi, ticaret, turizm gibi alanlarda düzgün ve planlı neler yapılması gerekirse bunları sağlamaya çalışıyoruz.

Peki bu çerçevede neler yapmaya başladınız ilçelerde?

30 Mart 2014’teki kanun değişikliği ile diğer büyükşehirler gibi Kayseri’de de belediye sınırının il sınırı hâline gelmesiyle merkezdeki beş merkez ilçemiz gibi diğer 11 ilçemiz de büyükşehirle bağlandı. Bu tarihten itibaren ilçelerimiz için adeta yeni bir kalkınma hamlesi başlatıldı. Bu hamle ile ilgili

sizlere bir rakam vermek istiyorum. Bildiğiniz üzere yasal değişiklik öncesi ilçelere İl Özel İdareleri tarafından yatırım yapılıyordu. Kayseri’de İl Özel İdarenin yatırım yaptığı son yıl olan 2013’te özel idarenin yatırım bütçesi 90 milyon TL idi. Buna karşılık altyapı kuruluşumuz olan KASKİ tek başına bunun iki katı olan 188 milyon TL’lik yatırım yaptı. Dolayısıyla ilçelerimizde yatırıma öncelikle altyapı ile başladık. İlçelerimizdeki su, kanal, arıtma tesisi eksikliklerini bir bir gidermeye başladı ve bu kapsamdaki işlerimizi büyük ölçüde de giderdik. KASKİ, bize bağlanan 11 ilçemizde 343 bin 214 metre içme suyu borusu, 196 bin 654 metre de kanalizasyon borusu döşedi. KASKİ ayrıca ilçelerimizle mahallelerdeki içme suyu sorununu gidermek için 79 adet sondaj yaparak yeni kuyu açtı. Bunun yanı sıra toplam 134 adet depoyu onardı ve 40 adet içme suyu kaynağında drenaj iyileştirmesi yaptı.

Yeni bağlanan yerleşim yerleri için 90 adet klorlama cihazı içme suyu şebekesine monte edildi. İçme suyunun kalitesinin artırılması için 31 bin 161 içme suyu numunesi alınarak analiz yapıldı ve bu analizlerin sonucuna göre gereği yapılarak içme suyu kalitesi artırıldı. Bazı ilçelerimize arıtma tesisi yapıldı, bazılarında da hâlen devam ediyor. Toplam 11 ilçe ve mahallelerindeki 303 ayrı noktada KASKİ tarafından çalışma yapıldı. Yine yasa ile bağlanan ilçe ve mahallelerimizde 78 noktada yeni scada ve otomasyon sistemi hayata geçirildi.

Kapsamlı bir altyapı çalışması yapmışsınız, peki üstyapıda neler yaptınız?

Öncelikle şunu belirteyim ki, ilçelerimize yatırım için iki ayrı daire başkanlığı oluşturduk. Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığı ve Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı başta olmak üzere diğer birimlerimizle kırsalın tüm sorunlarını gidermeye çalışıyoruz. Örneğin Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığımız 2014 yılında 29,3 milyon TL; 2015 yılında 46,9 milyon TL, 2016 yılında da bugüne kadar 47,4 milyon TL’lik yatırım yaptı. Üç yılda sadece bu daire

başkanlığımızın yatırımı 123 milyon 587 bin TL’ye ulaştı. Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığımız tarafından ilçelerimiz ve bağlı mahallelerde 30 Mart 2014 sonrası 1433 kilometre birinci ve ikinci kat asfalt yol yapıldı. Ayrıca toplam 1 milyon 926 bin metrekare kilitli parke yapılarak ilçe ve mahallelerimiz çok daha güzel görünür bir hâle getirildi. Bunlar dışında, köprüler, yollarımıza oto korkuluklar, mahallelerimize çocuk oyun grupları, mezarlıklarımıza ihata duvarları gibi onlarca kalemde yatırımlarımız oldu.

Bu yatırımlarınız ilçelerdeki göçü önleyebilecek mi?

Göçü sadece fiziki yatırımlarla önlemek elbette mümkün değil. İnsanların

“Soğuk Süt Zinciri”
adıyla Türkiye’de
bir projeyi hayata
geçirdik.

Bu proje çerçevesinde
süt üreticilerimizin
ihtiyaç duyduğu
çiğ süt soğutma
tanklarını Büyükşehir
Belediyesi olarak aldık.
Toplamda teslim edilecek tankların miktarı
400 adet.

göç etmesinin pek çok farklı nedeni var. Biz bu nedenleri ortadan kaldırmak için çalışmalar yapıyoruz. Fiziki yatırımlar bunun bir ayağı; ama asıl yatırımın ekonomik alanda yapılması gerektiği de bir gerçek. Çünkü, insanların göçe zorlayan en önemli etken ekonomi. Bulundukları köy veya mahallelerde ekonomik zorluklar yaşayan insanlar çareyi kent merkezine göçte buluyorlar. Bu sorunu gidermek ve ilçelerimizde yaşayan vatandaşlarımızın ekonomisine katkıda bulunmak için bir dizi çalışma başlattık. Bunlardan birisi de tarıma ve hayvancılığa can suyu projemiz. Bu kapsamda geçen yıl çiftçilerimizin kullanımına su-

nulmak üzere 53 tarım makinesi aldık. Topraklarımızın veriminin artırılması ve çiftçilerimizin daha fazla ürün alması için gerekli olan bazı makineler var. Bunları maliyetleri yüksek olması nedeniyle hemşehrilerimiz alamıyordu.

Tarım ve hayvancılığa cansuyu

Büyükşehir Belediyesi olarak çiftçilerimizin ihtiyaç duyduğu gübre dağıtma makinesi, goble makinesi, taş toplama makinesi, selektör gibi araçları alarak Ziraat Odaları vasıtasıyla tüm çiftçilerimizin kullanımına sunduk. Tarım makinesi desteği projemizin ne denli başarılı olduğunu Kayserili çiftçilerimiz çok iyi biliyor. Tarıma desteğimiz tek ayaklı bir destek değildi. Tarım aracı desteğimiz Türkiye’de bir ilkti ve yine Türkiye’de bir ilki gerçekleştirerek hayvancılığa da destek verdik. Kırsalda yaşayarak tarım ve hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımız üretiyorlar; ama üretilen ürünler geçimleri için yetersiz kalıyor. Ya üretim miktarı düşük oluyor ya da ürettikleri ürünlerin bir bölümü ekonomiye dönüşmeden zayı oluyor. Tıpkı, hayvancılığın en önemli ürünü olan sütte olduğu gibi. İlçelerimiz ve bağlı mahallelerde yaşayan pek çok vatandaşımız az sayıdaki büyükbaş hayvanla rızıklarını temin için çalışıyorlar. Bu hayvanlardan süt üretiyorlar; ancak bu sütlerin büyük bölümü ekonomiye dönüşmüyor. Çünkü sütün sağımdan sonraki iki saat içinde soğutulması gerekiyor. Soğutma imkânı sağlanamadığı takdirde çeşitli mikroorganizmalar sütün bozulmasına yol açıyor. Dolayısıyla üretilen ürün ekonomiye dönüşmeden zayı oluyor. İşte bu gerçeklerden hareketle “Soğuk Süt Zinciri” adıyla Türkiye’de ilk olan yeni bir projeyi hayata geçirdik. Bu proje çerçevesinde süt üreticilerimizin ihtiyaç duyduğu çiğ süt soğutma tanklarını Büyükşehir Belediyesi olarak aldık. Toplamda teslim edilecek tankların miktarı 400 adet. Bu projenin ilk adımında 203 adet soğutma tankını Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği kanalıyla çiftçilerimizin hizmetine sunduk. Bu proje tamamlandığında 5 Milyon TL’yi bulacak bir bütçeyle çiftçilerimizi desteklemiş olacağız. Bu projeye süt konusunda Kay-



seri'yi önemli bir merkez hâline getireceğiz. Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığımız, tüm bu yatırım ve hizmetlerin dışında sulama suyu tesisi, hayvanlar için içme suyu tesisi, meyveciliğin geliştirilmesi gibi konularda yatırımlar yaparak çiftçilerimize destek sağlıyor.

Kırsal kalkınma için gerçekten çok önemli çalışmalar yaptığınızı görüyoruz. Bu projelerin kısa vadede halka geri dönüşü mümkün mü?

Kırsalda yaşayan hemşehrilerimizin ekonomisine katkı için başka projelerimiz de var. Büyükşehir Belediye Başkanı olduktan sonra tüm ilçeleri ziyaret ederek toplantılar yaptım. O ilçelerin kaymakamlarının, belediye başkanlarının, meclis üyelerinin, ileri gelenlerinin, muhtarların ve vatandaşların görüşlerini aldım. Belediyedeki ekiplerimiz de ciddi bir çalışma yaparak ilçelerin avantajlarını tespit ettiler. Bu avantajları dikkate alarak her ilçeye ekonomik getiri sağlayacak bir tesis yapmaya karar verdik. Bu doğrultuda örneğin Felahiye ilçemizde toplu ahır projesini hayata geçireceğiz. Toplu ahır projesi, Türkiye'ye örnek olacak bir projemiz. Projede son aşamaya geldik. Ocak ayında ihalesini yapıp kısa sürede bitireceğiz. Bu projeyi, Felahiye'ye kazanç kapısı yaptıktan sonra tüm Türkiye'ye örnek olarak

sunacağız. Projeyi yaptıktan sonra o bölgedeki vatandaşlarımızın ahırlarında bulunan hayvanları buraya alacağız. Hayvanlara uzman veterinerler kontrolünde bakılacak, sağımlar yapılacak ve ürünler satılacak. Bu tesisin giderine herkes hayvan sayısı kadar katılacak. Ay sonunda da herkesin hayvanının ne kadar süt verdiği belli olduğu için giderler çıktıktan sonra gelirler vatandaşlarımıza dağıtılacak. Bu proje istediğimiz sonucu verdiği takdirde diğer ilçelerimize de yaygınlaştırılacak. Konuşmamda her ilçenin avantajlarından bahsetmiş ve bu çerçevede yatırımlar yapacağımızı belirtmiştim. Örneğin Tomarza ilçemizde ciddi bir kabak çekirdeği üretimi var. Bu konuda ülkemizin önemli bir üretim merkezi konumunda; ancak üretimin daha kârlı hâle gelmesi için bir yatırıma ihtiyaç var. Onu da biz yapacağız. İlçemize Kabak Çekirdeği Kurutma ve Paketleme Tesisi yapmak için proje çalışmalarımız devam ediyor. Bunun yanı sıra Pınarbaşı ilçemizde de hem tarım hem de hayvancılık anlamında önemli bir yatırım gerçekleştireceğiz. Kayseri Şeker Fabrikası ile birlikte gerçekleştireceğimiz bu proje kapsamında belediyemize ait olan 1 milyon 168 bin metrekare arazide 1000 başlık bir besi ahırını kurulacak. Şeker Fabrikası ayrıca bu arazide doğru yem bitkileri üretimi konu-

sunda çiftçimizi uygulamalı olarak bilgilendirecek.

Sosyal anlamda da yatırımlarınız olduğunu duyduk. Örneğin her ilçeye Kadın ve Gençlik Merkezi yapmışsınız.

Kent merkezinde ne varsa ilçelerde de onun olmasını istiyoruz. Kırsaldaki vatandaşlarımızın aradıklarını yaşadıkları bölgede bulmalarını istiyoruz. Sözlerimin başında insanların doğdukları yerde yaşamalarını sağlamak istediğimizi belirtmiştim. Bu anlamda ekonomiyi geliştirmeye yönelik projelerin yanında sosyal ve kültürel projelerle ilçelerimizi ve ilçelerimizde yaşayanları çok daha iyi koşullarla buluşturmanın gayreti içindeyiz. Bu amaçla tüm ilçelerimize Kadın ve Gençlik Merkezleri adıyla komplike bir tesis yaptık. Bu merkezlerin büyük bölümünü açtık, kalan birkaç tanesini de tamamladık ve bir bir hizmete açıyoruz. Kadın ve Gençlik Merkezleri, ilçelerimizin sadece bugününü değil geleceğini de değiştirecektir. Çünkü bu merkezler ilçemizde yaşayanların daha donanımlı bireyler olmasını sağlayan merkezlerdir. Kadınlarımız ve gençlerimiz buraya gelerek boş zamanlarını aile ekonomilerine katkıda bulunabilecekleri hobi ve meslek kursları ile değerlendirme imkânına sahip oldular. Kadın ve Gençlik Merkezlerimizde bir ilçenin ihtiyaç duyduğu pek çok unsur bir arada bulunuyor. Bu merkezlerde düğün salonu olarak da kullanılabilecek çok amaçlı salon, mesleki kurslar ve eğitim desteği için derslikler, yüzme havuzu, fitness salonu, çocuklarımız ve gençlerimiz için oyun salonları, cep sineması, internet salonu, kütüphane gibi birimler yer alıyor. Kadın ve Gençlik Merkezleri daha ilk yılında büyük ilgi görmeye başladı. İlçelerimizden bizlere talepler geliyor. Bizler de bu talepler doğrultusunda planlamamızı yapıyor ve ilçelerimize her türlü sosyal ve kültürel hizmeti sunmaya çalışıyoruz. Birkaç yıl sonra bu merkezlerin ilçelerimize katkısı daha iyi görülecektir.

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNDEN KIRSAL KALKINMA ATAĞI



Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı
Yusuf Ziya Yılmaz

Samsun; tarihi dokusu, doğası ve modern şehircilik anlayışıyla Karadeniz Bölgesinin en gözde kentlerinden biri olarak dikkat çekiyor. Kentin yüz ölçümünün %47'sinin ekilebilir verimli tarım alanlarından oluşmasından dolayı Samsun, tarımsal üretimde ülkemiz için ayrı bir öneme sahip. Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevini yürüten Yusuf Ziya Yılmaz Türkiye'nin en verimli iki ovasına sahip Samsun'da kırsal kalkınma yatırımlarına hız kesmeden devam ediyor.

Samsun Büyükşehir Belediyesi 6360 sayılı Yeni Büyükşehir Yasası çerçevesinde kurulan Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığını tarafından yapılan projelerle kırsal kalkınmasına ve çiftçilere destek oluyor. Büyükşehir Belediyesi kırsal bölgelere yollar, köprüler, sulama kanalları yapıyor; tarımsal ve kırsal kalkınmayı destekleyerek Samsun'unun tarımsal alanda söz sahibi bir şehir hâline gelmesi için çalışıyor. Son yıllarda ivme kazanan kırsal faaliyetler Samsun'u tarımsal üretim listesinde üst sıralara taşıyor. Belediye,

arıcılık, hayvancılık, seracılık ve mantar yetiştiriciliği gibi alanlarda hibe ve desteklerde bulunurken pozitif ayrımcılığı da gözeterek kadın istihdamına da katkı sunuyor.

Samsun'da tarıma katkı sağlama ve kırsal mahalleleri kalkındırmaya yönelik faaliyetlerinizden bahseder misiniz?

Samsun Büyükşehir Belediyesi olarak faaliyetlerimizi bitkisel üretim, hayvansal üretim, meyvecilik, mantar, süt toplama, yem bitkileri, kesme çiçekçilik gibi değişik konularda ilçelerin taleplerine göre belirledik. İlimizde kesme çiçekçiliğini geliştirmek için aktif bir şekilde çalışmaktayız. Bu alanda çiçek fidesi desteği, sera desteği ve sera naylonu desteğimiz devam ediyor. Mantarcılık, sebze ve meyveciliği geliştirmek için yoğun bir çaba sarf etmekteyiz. Meyveciliğin içerisinde; kuşburnu, ceviz, kızılcık gibi ürünleri ön plana aldık. Süt toplama merkezlerine süt tankları ve jeneratör desteği çalışmalarımız devam ediyor. Hemen hemen bütün ilçelerimizde süt toplama merkezlerini kurduk ve süt toplama merkezlerinin ihtiyaçlarını da gideriyoruz.

Serbest tavuk projesi kapsamında; çiftçilerimize 300'er tavuk verdik. Samsun'da ilk defa Tavuk Üreticiler Birliği kuruldu. Birlik yumurta satışını organize etmektedir.

Yine Arıcılar Birliği ile yoğun bir şekilde arıcılığı destekledik. Arıcılığın ihtiyacı olan ana arı değişimi için 3200



Samsun Büyükşehir Belediyesi Kırsal Hizmetler
Daire Başkanı Mehmet Akif Özdemir

tane ana arı ve her çiftçimize polen tutmak için termo taban aldık. Gezginci olmayan arıların bölgede polen ve çiçek ihtiyacını karşılamak için karabuğday ve arı otu çalışmalarımız oldu.

Yem bitkisi üretiminde daha önce bölgede uygulanmayan değişik yem bitkilerine destek verdik. Bu destekleri de hibe olarak yapıyoruz, kesinlikle ücret talep etmiyoruz. Başkanımızın talimatı bu konuda kesinlikle böyledir. Amaç çiftçinin farklı ürünleri ekerek görmesini sağlamaktır. Tarımda alışkanlıkları değiştirmek zordur. Bu alışkanlıkları kırmak için de örneklemeye çalışmalarına destek veriyoruz.

İpek böcekçiliği konusunda da birliklerle beraber üreticilere kerevit, sehp, koza ve dut desteğinde bulunuyoruz. Kırmızı Et Üreticiler Birliği, Damızlık Manda Üreticiler Birliği, Tavuk Üreticiler Birliği, Koyun Keçi Üreticiler Birliği ve Arı Üreticiler Birliği ile çalışıyoruz.

Belediyenizin kırsalda kadın istihdamını artırmaya yönelik faaliyetlerinden bahsedermisiniz?

Eylem planımızı hazırlarken 19 Mayıs, Terme, Çarşamba ve Bafra'da kesme çiçekçiliğin yaygın olduğunu gördük. Başkanımız özellikle 19 Mayıs bölgesinde hanımlara yönelik sera ve kesme çiçekçilik desteği vermemiz talimatını verdi. Bizler de bu ilçe kaymakamlığımızla bir araya gelerek Sosyal Yardımlaşma Vakfından destek alan 5 hanım

kardeşimiz için kesme çiçek seralarını teslim ettik. Şu anda siparişlerini verdik, çiçeklerini de biz satın alacağız.

Mutlak surette ilin tarım politikasını kırsalda insanların kazanacağı seviyeye getirmek gerekir. Çiftçi kırsalda kazanamayıp şehre göçtüğü zaman sosyal boyutta büyük sıkıntılar başlıyor.

Belediye olarak himayeye muhtaç olan insanların ekonomik özgürlüğünü kazanması için destek vereceğiz.



Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile ortak çalışmalarınız var mı?

Biz çalışma politikamızda Gıda Tarım Bakanlığı ile birebir çalışmaktayız, biz politikalarımızı koyarken ayrı bir dünya çizmenin derdinde değiliz. Ülke tarım politikası, il tarım politikası ve ilçe tarım politikasına paralel hareket ediyoruz ve bağlantımızı kopartmıyoruz.

Samsun'da kısa ve uzun vadedeki proje ve hedeflerinizden bahsedermisiniz ?

Kısa vadede var olan ürün gruplarını desteklerken uzun vadede kazancı bol ekonomisi uygun olan alternatif tarım ürünlerini yaygınlaştırmak istiyoruz.

Tecrübeli bir belediye olarak bir kentin tarımsal ve kırsal kalkınmasını desteklemek için neler yapılmalı, tavsiyeleriniz neler?

Mutlak surette ilin tarım politikasını kırsalda insanların kazanacağı seviyeye getirmek gerekir. Çiftçi kırsalda kazanamayıp şehre göçtüğü zaman sosyal boyutta büyük sıkıntılar başlıyor. Çiftçi aileleri şehir içerisinde çocuklarının kötü alışkanlıklar kazanmasını engelleyemiyorlar. Bu tarz sorunlar baş gösteriyor. Öyleyse çiftçiye kırsalda kazanacağı boyuta getirmek zorundayız. Biz belediye olarak bugüne kadar yaptığımız gibi çiftçilerimize maddi ve manevi destek vermeye devam edeceğiz.



BALIKESİR'DE KIRSAL ALANA DESTEK HAMLESİ

6360 sayılı Yasayla yapılan büyük değişim sonucu büyükşehir belediyeleri yeni kurumsal yapıları ile modern Türkiye'nin yeni kalkınma teşkilatı hâline gelmiştir.

Büyükşehir belediyeleri üstlendikleri yeni fonksiyonları nedeniyle klasik belediye teşkilatının yanı sıra yeni hizmet birimlerini uhdesinde kurmaya başlamıştır. Kurulan yeni birimlerden bir tanesi de ilin kalkınmasında en önemli sektörlerden birisi olan tarımın planlanması ve desteklenmesini sağlayacak daire başkanlığı seviyesinde kurulan idari yapılarıdır. Genel itibarıyla kimi büyükşehir belediyelerinde kurulmuş olan daire başkanlığı farklı isimler ve fonksiyonlar üstlenmiştir. Balıkesir; ülkemiz ölçeğinde çok önemli tarımsal potansiyele sahiptir. Aşağıda özetle verilen bilgiler incelendiğinde Balıkesir'in ülkemiz tarı-

Balıkesir'in yüzölçümü ülkemizin %1,85'ine tekabül etmektedir.

Ancak; bitkisel üretimde Türkiye toplamının %3'ünü, canlı hayvan değerleri toplamında %4,11'ini, hayvansal ürünler değerinin %2,75'ini, Türkiye zeytin üretiminin ise %9'unu Balıkesir karşılamaktadır.

mında söz sahibi ve marka olmuş bir il olduğu kolayca anlaşılabacaktır.

Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanımız Ahmet Edip Uğur öncelikle Kırsal Hizmetler Daire Başkanlığını kurdurmuş ve sonrasında süratle ilimizin kırsal alanı ile ilgili konularda çalışmalara hız vermiştir.

Balıkesir'in yüz ölçümü ülkemizin %1,85'ine tekabül etmektedir. Ancak; bitkisel üretimde Türkiye toplamının %3'ünü, canlı hayvan değerleri toplamında %4,11'ini, hayvansal ürünler değerinin %2,75'ini, Türkiye zeytin üretiminin ise %9'unu Balıkesir karşılamaktadır. Ayrıca; büyükbaş hayvan varlığında 3'üncü, küçükbaş hayvan

varlığında 9'uncu, kanatlı üretiminde 3'üncü, süt üretiminde 2'nci, yumurta üretiminde 3'üncü, kırmızı et üretiminde 3'üncü ve beyaz et üretiminde 2'nci sırada yer almaktadır.

İlimiz tarımsal faaliyetlerin yanı sıra turizm ve doğal kaynaklar açısından da oldukça zengindir. Endemik türlerin yoğun olduğu Kazdağı Milli Parkı ve Kuş Cenneti Milli Parkı %44'ü orman olan Balıkesir'dedir. Bunların yanı sıra Balıkesirimizin; Kapıdağ Yarımadası, Ulus ve Alaçam Dağı, jeotermal kaynaklar gibi doğal zenginlikleri de bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi olarak bu kaynakların koruma kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilir kullanım ilkeleri doğrultusunda korunması için ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve eşgüdüm sağlanmaktadır.

VERİ BANKASI OLUŞTURULDU

Kırsal alanımızı doğru planlayabilmek için daire başkanlığı bünyesinde kırsal alan veri bankası oluşturulmuştur. CBS mantığında oluşturulan portalda Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin yanı sıra diğer kurumların da kırsal alanda yaptıkları hizmetlerin işlemeye başladığı karar destek sistemi oluşturulmaktadır. Amaç; kırsal alana yapılacak kamu yatırımlarını planlamak ve kaynak israfını engellemek, hizmet kademelendirmesini yapmak, hizmet ihtiyaçlarını kısa sürede planlamak ve doğrulamak, kırsal alana dönük simülasyonlar yaparak proje



ve faaliyetlerde optimizasyon sağlamaktır. Sistem tüm faaliyetleri mekâna dayalı olarak seçilen altlıklar üzerinde gösterebilmektedir. Ayrıca üç boyutlu sayısal arazi modeli ile sahaya gitmeden ön çalışmalar büroda yapılabilir.

Bu sistemde her kırsal mahallenin yerleşim alanı sınırı, içme suyu ve kanalizasyon durumu/şebekesi, nüfusu, okul/derslik sayısı, öğrenci sayısı, öğretmen sayısı, sağlık tesisi, Büyükşehirce yapılan projeler/hizmetler/faaliyetler, kooperatif merkezi, tarım danışmanları, hayvan sayıları, topoğrafik haritalar, 1/100.000 ölçekli plan altlıkları vb. bulunmaktadır.

Bu hizmetlerle;

- Mülkiyet, göç, demografik yapı ve kırsal ulaşım hareketleri izlenebilmektedir.

- Her türlü tarımsal ve üretim planlamasına esas veriler oluşturulabilmektedir.
- Hizmet kademelendirmesi için ilgili kurumlarla ortak veri ağı oluşturulabilmektedir.
- İl sınırları içerisindeki bağlı mezbahalar yardımıyla her türlü hayvan sayılarının ve hareketlerinin takibi ve denetimi yapılabilmektedir.
- Tarladan sofraya her türlü bitkisel ürünün haller üzerinden takibi ve denetimi yapılabilmektedir.
- Jeolojik, coğrafik ve meteorolojik verilerin sisteme uyarlanmasıyla her türlü sayısal tahmin ve planlama yapılabilmektedir.
- Her türlü tarımsal destekleme, örgütlenme ve tarımsal sigortacılık için alt yapı sağlanmaktadır.
- Kırsal Turizm alanlarının tespiti ve planlaması yapılabilmektedir.
- Belediyeyle ait taşınmazların tespiti ve tasarrufu kolaylaşmaktadır.
- Kırsal alan ve yerleşim planlamalarının yapılması kolaylaşmaktadır.
- Aynı hizmeti sunan kurumlarla koordinasyon sağlanmaktadır.
- Bürokratik engelleri en aza indirerek emek tasarrufu sağlanmaktadır.
- Büyükşehir Belediyesinin hizmet birimleri arasında koordinasyon sağlanmaktadır.
- Tarım Bakanlığınca oluşturulmuş olan sistem ile entegrasyonun sağlanması için Bakanlık ile görüşmeler devam etmektedir. Sistem yakın zamanda halkın kullanımına açılacaktır.





İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu

İZMİR TARIMI 14 YILDA TÜRKİYE TARIMINDAN 2,5 KAT BÜYÜDÜ

2007 yılından bu yana tarıma 250 milyon liranın üzerinde destek veren İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentin tarım potansiyelini geliştirmek ve üreticinin gelirini artırmak amacıyla yürüttüğü çalışmalara bir halka daha ekledi. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, Ödemiş Bademli Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile yapılan alım sözleşmesinin imza törenindeki konuşmasında İzmir tarımının son 14 yılda Türkiye ortalamasının 2,5 katından fazla büyüdüğünü söyledi.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Bademli Fidancılık Tarımsal Kalkınma

Kooperatifi arasında ağaç, fidan, yoğurt, ayran ve zeytinyağı alımını kapsayan yeni alım sözleşmesiyle bölgedeki üreticinin yüzü bir kez daha güldü. İmzalanan son sözleşme kapsamında Tarımsal ve Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığı, Sosyal Projeler Daire Başkanlığı ile Park ve Bahçeler Daire Başkanlığının ürün alımı yapacağını belirten Başkan Kocaoğlu, emeği geçen tüm birimlere teşekkür etti. Törende konuşan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, kırsal kalkınma adına tarımın ve hayvancılığın geliştirilmesi için birçok proje yürüttüklerini belirtti.

Kocaoğlu, 2000-2014 yılları arasında Türkiye tarımının reel olarak yüzde 2,1 büyüdüğünü hatırlatarak aynı zaman dilimi içinde İzmir tarımının ise yüzde 5,5 büyüdüğüne dikkat çekti. İzmir tarımının 14 senede Türkiye tarımından 2,5 kat fazla büyümesinin önemini vurgulayan Başkan Kocaoğlu, "Eğer birlikte çalışırsak, ticaretin, tarımın kurallarını uygularsak tarımın da, kentin de kalkınmasını sağlamış oluruz. İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak hangi şartlar altında olursa olsun tarıma ve üreticiye her türlü desteği vermeye devam edeceğiz. Tarımla ilgili kırsalla ilgili proje-

lerimizde hiçbir durumda kesinti yapmayacağız" dedi.

ÜYELER KOOPERATİFLERİ DENETLEMELİ

Başkan Aziz Kocaoğlu, Kiraz, Bayındır, Ödemiş ve Tire'de başarılı kooperatiflerle olumlu işler yaptıklarını vurgulayarak şunları kaydetti: "Kanun koyucu, üreticinin desteklenmesi için bütün kamu kurumlarına ve belediyelere, tarım ve hayvancılığa uğraşan kooperatiflerden ihalesiz mal alabilme yetkisi veriyor. Bugün dünyanın en gelişmiş ülkeleri tarımda, kırsalda kooperatifçilikten başka bir yöntem kullanmıyor. Hollanda'da tarımsal üretimin yüzde 80'i kooperatifler eliyle gerçekleştiriliyor. Biz ise daha bu işin başlangıcındayız."

Kooperatiflerin üyeleri tarafından denetlenmesi gerektiğini ifade eden Başkan Aziz Kocaoğlu, "Bu yapının kirlenmemesi gerekiyor. Kooperatif enflasyonu kooperatiflerin zayıflamasına, yapması gerekeni yapamaz duruma gelmesine neden oluyor. Onun için güçlü kooperatif, güçlü birlik ve düzgün çalışmayla biz bu işin üstesinden geliriz" dedi.

ÜRÜNÜMÜZ TARLADA KALMAYACAK

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu ürünlerin değerlendirilmesi için market zincirleriyle görüşmeler yaptıklarını belirterek, "Yaptığımız girişimler sonucu, marketler hangi ürün olursa olsun istedikleri standartta paketlenildiği takdirde piyasa fiyatından alacaklarını taahhüt ediyorlar. Yani malımız tarlada kalmayacak, çürümeyecek. Bunun için acilen paketleme ünitelerini kurmamız gerekiyor. Bu kapıdan hep beraber geçmek zorundayız" diye konuştu.

YATIRIMLAR HIZLANACAK

Bölgedeki yatırımların hızlanarak süreceğini de dile getiren Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, Belkahve'deki şantiyede bulunan 160 ton/saat kapasiteli asfalt tesisini Bergama'ya taşıdıklarını, Bayındır'a 220 ton/saat kapasiteli yeni tesis kur-

duklarını, merkezde ise 340 ton/saat kapasiteli tesisin hizmete girdiğini söyledi. Bir aya kadar Bayındır ve Bergama şantiyelerinin devreye girmesiyle asfalt üretiminin 4 kattan fazla artacağını belirten Başkan Kocaoğlu, "Muhhtarlarımız biraz daha sabretsin, kenti yeni yıla çok daha iyi şekilde sokacağız. Eksiklerimizi, iş makinelerimizi tamamlamaya çalışmaya devam ediyoruz" ifadelerine yer verdi.

BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR

Kocaoğlu, ülkede yaşanan sıkıntılı sürece de değindiği konuşmasını, "Bu işin panzehiri, birlik beraberliği sağlayacak olan 79 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşdır. Ben bu ülkenin çocuğu olarak, beni yetiştiren ailemden, devletime milletime kadar gücümün yettiği, aklımın erdiğince çalışmaya, vatanıma milletime layık olmaya çalışıyorum. Oy kullanmak, askerlik yapmak, vergi vermek gibi çalışmak

"Kanun koyucu, üreticinin desteklenmesi için bütün kamu kurumlarına ve belediyelere, kooperatiflerden ihalesiz mal alma yetkisi veriyor. Bugün dünyanın en gelişmiş ülkeleri tarımda, kırsalda kooperatifçilikten başka bir yöntem kullanmıyor."

da vatan görevimizdir. Hep birlikte çalışalım, üretelim, ele güne muhtaç olmayalım" sözleriyle noktaladı.

Ödemiş Belediye Başkanı Mahmut Badem de törende yaptığı konuşmada, "Bugün İzmir Büyükşehir Belediyemizin yerelde kalkınma modelini üreticiye yansıtarak ürünlerinin kooperatifler eliyle alınmasını sağlayan sözleşmelerden birini imzalıyoruz. Sayın Büyükşehir Belediye Başkanımıza teşekkür ediyorum. Hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum" dedi.

DÜNYAYA AÇILACAĞIZ

Bademli Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Bilgi ise 2008'den bu yana İzmir Büyükşehir Belediyesinden aldıkları destekle büyük bir gelişme gösterdiklerini belirterek, artık hedeflerini dünya pazarlarına açılma şeklinde belirlediklerini söyledi. Köylüyü kalkındırmanın yolunun kooperatifçilikten geçtiğini vurgulayan Selçuk Bilgi, "Güçlerimizi birleştirerek büyük projeler peşinde olmamız daha doğru olur. Kooperatifimize verdiğiniz güç ve destekle örnek dünya kooperatiflerinden biri olmaya söz veriyoruz" diye konuştu.

ÜRETİCİYE BÜYÜK DESTEK

Yerli üreticinin desteklenmesi amacıyla kooperatiflerle anlaşma yapan ve Türkiye'de sözleşmeli üretim modelini uygulayan ilk yerel yönetim olan İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2007 yılından bugüne fidan, mevsimlik çiçek, zeytinyağı, süt, yoğurt, peynir, bal ve patates gibi ihtiyaçlarını kooperatiflerden ve birliklerden sağlayarak yerli üreticiye yaklaşık 250 milyon TL katkıda bulundu. İzmir Büyükşehir Belediyesi Okul Sütü projesine 2006, Süt Kuzusu projesine ise 2012 yılında başladı. Milli Eğitim Bakanlığının okullarda süt dağıtma kararı alması üzerine Büyükşehir Belediyesi okula gitmeyen 1-5 yaş arasındaki çocukları hedef alan Süt Kuzusu projesini başlattı. 2009 yılından itibaren proje kapsamında, yaklaşık 58 milyon 116 bin 968 litre süt karşılığında Tire Süt Kooperatifine 145 milyon liralık ödeme yapıldı. İhtiyaçlı ailelere yapılan sosyal yardımlar için yoğurt, kaşar, lor, zeytinyağı, bal ve patates alımlarının yapıldığı üretici kooperatiflerine toplam 14 milyon 500 bin TL ödeme yapıldı. Büyükşehir sorumluluk alanındaki park ve bahçelerin bitki ve fidan ihtiyaçlarının yine sözleşmeli üretim modeli ile ildeki üretici kooperatiflerden temin edilmesi sonucu, 2007 yılından bugüne kadar toplam 55 milyon 500 bin TL bedelle 50 milyon adet bitki alımı yapıldı. Ayrıca küçükbaş hayvan, arılı-arısız kovan, arıcılık malzemeleri ile bal alımları da gerçekleştirildi.



İHTİSAS ALANI KURULUYOR

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, Bayındır Kaymakamlığı tarafından düzenlenen çiçekçilik sektör toplantısına katıldı. Başkan Aziz Kocaoğlu, Arıkbaşı'nda oluşturmayı düşündükleri "Tarım İhtisas Alanı" ile ilgili açıklamalarda bulundu.

EMEKLEME DÖNEMİNDEYİZ

"Arıkbaşı Tarım İhtisas Alanı" projesinde amaçlarının küçük üreticiyi desteklemek olduğunun altını çizen İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu yaptıkları işlerin büyük çoğunluğunda, küçük üreticiyi kooperatifler kanalıyla desteklediklerini hatırlatarak, "Biz daha Bayındır ve İzmir çiçekçiliğinde emekleme devresindeyiz. Bunların geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi var. Toprak tahlili laboratuvarı kurulması lazım. Yani yapılması gereken birçok konu var. Görücüye çıkmamız için de düzgün bir yer yapmamız lazım" şeklinde konuştu.

AMACIMIZ KÜÇÜK ÜRETİCİYİ DESTEKLEMEK

Arıkbaşı bölgesinin tamamının Çiçekçilik Organize Sanayi Bölgesi (OSB)

İzmir
Büyükşehir
Belediyesi,
Bayındır'daki çiçek
üreticilerine
bilimsel üretim
yolunu açacak
"Tarım İhtisas
Alanı" kurabilmek
için çalışmalarını
hızlandırdı.

yapılması tartışmalarına da değinen Başkan Aziz Kocaoğlu şöyle devam etti: "OSB yapıldığı zaman, buraya sığacak işletme sayısı 10, bilmediniz 15'tir. 15 kişi de gelsin, orada yatırım yapın; kesinlikle karşı değilim. Ama o zaman bölge planlaması, Büyükşehir Belediyesi olarak benim amacımdan, hedefimden çıkıyor. 'Tarım İhtisas Bölgesi' diye ısrar etmemin nedeni budur. Esas olarak desteklememiz gerekenin küçük üretici olduğuna inanıyoruz. Biz ilk çiçek sözleşmesini burada yaptık. Ve bunu üst noktaya çıkartalım istiyoruz. Hani 'Adam diksen yetiyecek' denilecek arazide bu projeyi, Tarım Bakanlığının desteği üzerine biz de destek vererek bir an evvel yaşama geçirmek istiyoruz. Talebimiz, OSB'ye uygulanan mera vassının kaldırılması işleminin, Büyükşehirin küçük üreticiyle yapacağı bir 'Tarım İhtisas Bölgesi' için de uygulanmasıdır. Hepimiz elbirliğiyle bir değirmene su taşıyoruz."



EKİM AYI OLAĞAN MECLİS TOPLANTISI

Türkiye Belediyeler Birliği 2016 Yılı Ekim Ayı Olağan Meclis Toplantısı, Birliğimiz ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Kadir Topbaş'ın başkanlığında İstanbul'da yapıldı.

Çok sayıda belediye başkanı ve meclis üyesinin katılım sağladığı toplantının açılış konuşması Birlik Başkanımız Kadir Topbaş tarafından gerçekleştirildi.

Konuşmasında sık sık birlik ve beraberlik vurgusu yapan Başkan Topbaş yerel yönetimlerin yarı sivil toplum kuruluşları olduğu söyleyerek barış ortamının sağlanmasında belediyelerin büyük bir misyon üstlendiğine değindi. "Bu topraklar bin yıllık tarihinde nice şehitler verdi; nice kahramanlık hikâyeleri yazdı. Türkiye jeopolitik durumu nedeniyle göze ba-

"Eğer 15 Temmuz'da halkımız dik bir duruş sergilemeseydi şimdi bizler bu toplantıda olmayacaktık. Türkiye parçalanmış, İstanbul farklı güçlerin eline geçmiş olacaktı."

tan bir ülke." diyen Topbaş, 15 Temmuz gecesi FETÖ tarafından gerçekleştirilen darbe girişimini hatırlatarak; "İnsanlık tarihi boyunca birçok ihtilal ve darbeler yaşanmıştır. İhtilaller ancak zayıf toplumlarda başarılı olur. Biz de tarihimiz boyunca birçok darbe ve muhtıra şahit olduk maalesef. Ülkemizin üzerinde oyunlar oynuyor, kardeşliğimizi, birlik ve beraberliğimizi bozmaya yönelik emellerine ulaşmaya çalışıyorlar. Eğer 15 Temmuz'da halkımız dik bir duruş sergilemeseydi şimdi bizler bu toplantıda olmayacaktık. Türkiye parçalanmış, İstanbul farklı güçlerin eline geçmiş olacaktı." dedi.



ÖTELEMEDEN YAŞAYALIM

Başkan Topbaş, yerel yönetimlerin ayrım yapmaksızın herkese eşit mesafede durması gerektiğinin altını çizdiği konuşmasında; “Türkiye’yi geleceğe taşımak için inanç ve siyasi görüş ayrımlarından vazgeçmek zorundayız.

Bu ülkede yaşayan her insan bu topraklarda hak sahibidir. Kimsenin kimseye üstünlüğü yok. Bu topraklarda bir kardeş kavgası yaşansın isteniyor. Dostça, kardeşçe, ayrım yapmadan, herkesin inancına saygı duyarak, birbirimizi ötelemeden yaşayalım; bu topraklar hepimize yeter” sözlerine yer verdi.

TBB’nin yurt içi ve yurt dışı çalışmalarında başarılarla imza attığını söyleyen Topbaş, “TBB olarak kaynaklarımızı yerinde kullandık ve geride bıraktığımız zaman içerisinde birçok mesafe kat ettik. Dikkate alınmayan bir birlikten takdir edilen bir kurum hâline geldik, bunu sizlerle başardık.” şeklinde konuştu.

Başkan Topbaş’ın konuşmasının ardından söz alan TBB Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin, Ankara’da kurulacak Belediye Akademisi yerleşkesinin çalışmaları hakkında katılımcılara bilgiler verdi. Şahin’in Belediye Akademisi ve Birlik çalışmalarını

içeren sunumunu tamamlamasının ardından 2017 yılı Bütçesi ve Kadro değişikliği başlıkları görüşülerek karara bağlandı. Toplantının son bölümü olan “Dilek ve Temenniler” bölümünde ise belediye başkanları söz alarak düşüncelerini ifade ettiler.



BİR ALTERNATİF; YAĞMUR SUYU HASADI

Su hayattır ve hayatımızın sürdürülebilmesi için olmazsa olmaz aziz bir nesnedir. Dolayısıyla suyun bu önemine binaen çok dikkatli kullanmamız gerekmektedir. Nitekim yeryüzünde milyonlarca insanın sağlıklı ve yeterli suya ulaşamadığını ve bu durumun göçlere ve ölümlere sebep olduğunu unutmamalıyız.

*Recep Şahin**



Günümüzde tatlı su kaynaklarına olan talep artışı, kirlenme ve doğal yaşam alanlarının korunması gibi sebepler, alternatif bir kaynak olan yağmur suyu hasadı ve kullanımını üzerinde tekrar durulması gereken bir konu hâline getirmektedir. Hakeza yağmur suyunun sarnıçlarda toplanarak çeşitli amaçlarla kullanımı çok eski yıllardan beri bilinen bir uygulamadır.

Bu makalede alternatif su kaynakları arasında yer alan yağmur sularının toplanarak kullanıma sunulması konu-

sunda güncel bilgiler verilecektir. Bu alternatifi ülkemiz açısından anlam ve önemi de vurgulanacak olup gerek Türkiye’de, gerekse diğer ülkelerdeki kullanımları ve çalışma prensipleri ve güncel uygulama örneklerine yer verilerek ülkemizde bu konudaki bilincin ve farkındalığın artmasına yardımcı olunması hedeflenmektedir.

Yağmur Suyunun Toplanmasında Geleneksel Yöntem: Geleneksel yapılarımızda yağış sularının uygun mevsimlerde toplanıp, gereksinim duyulduğu zamanlarda kullanılması gibi çözümlerin bazı bölgelerde yaygın

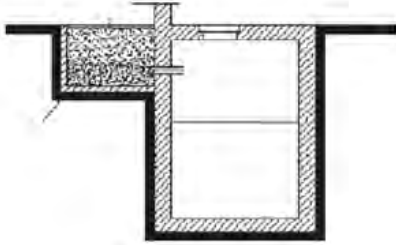


olarak uygulanmış olduğu bilinmektedir. Tarihi yapıların çevresinde mutlaka su kuyuları bulunmaktadır. Geleneksel konutlarda da su kuyularının yanında yağmur suyunu toplama amaçlı sarnıç kullanımı oldukça yaygındır. Örneğin; özellikle İstanbul’daki tarihi yarımada konutların

*Türkiye Belediyeler Birliği / Genel Sekreter Yardımcısı

ya da sarayların bodrum katları sarnıç olarak kullanılmıştır. Bodrum evlerinde yağmur suyu duvarda yapılmış bir kanalla önce bir sarnıca inmekte daha sonra da bahçeye yönlendirilmektedir. Ancak ülkemiz toprakları içerisinde yüzyıllardır sürdürülen yağmur suyunun toplaması uygulaması, gelişen teknoloji ve yaşam koşulları doğrultusunda günümüz yapılarında varlığını yitirmiştir.

Sarnıçlar genellikle yere gömülü olarak ve su sızdırmayacak biçimde yapılırlar. Çatı, teras ve temiz beton avlulardan toplanan sular sarnıca verilmektedirler. Sarnıca verilen yağmur suyunun kumdan (filtre) süzülmesi gerekmekte olup bu amaçla silis kumu kullanılmaktadır. Alt 1/3'lük kısmı çakıl, üst tarafı ince kumla meydana getirilmiş yaklaşık olarak 1m yüksekliğinde bir kum filtresi iyi sonuç vermektedir. Şekil 1'de sarnıcın düşey kesit planı yer almaktadır.



Şekil 1. Yağmur sularının filtreden geçirilerek sarnıçta toplanması (Şahin ve Manioğlu, 2011)

Günümüzde de, su sorunu olan kurak bölgelerde toplam su tüketiminde büyük bir orana sahip olan bahçe sulamasında, yağmur suyu kullanımı su tüketimini büyük oranda düşürmektedir. Bu tip kullanımlar için sarnıç uygulaması oldukça etkin bir yöntem olmaktadır. Sarnıç uygulamaları özellikle yer altı ve yüzeysel su kaynaklarının kısıtlı olduğu, buna karşın yeterli yağışın bulunduğu yerler ve merkezi su temini altyapısı bulunmayan yerleşimler için ideal çözüm olarak sunulmaktadır. Sarnıçların kullanılabileceği yerler arasında kırsal alanlar, kıyı bölgeleri, kurak, yarı kurak alanlar, adalar ve dağınık yerleşimler yer almaktadır.

Yağmur Suyu Hasadının Önemi

Ülkemizin kullanılabilir yüzeysel ve yer altı su potansiyeli, yılda ortalama

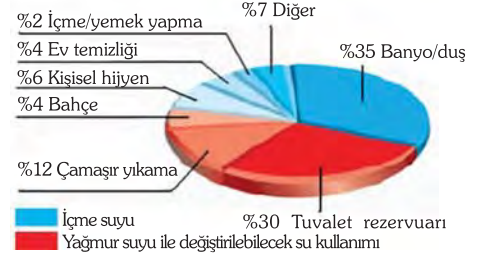
112 km³ (98 km³ yüzeysel, 14 km³ yer altı suyu) olmaktadır. Su zengini olmayan ülkemizde, su kullanımının 2004-2030 döneminde yaklaşık 3 kat artacağı öngörülmektedir. Bu nedenle suyun çok daha dikkatli, verimli kullanılması önem arz etmektedir. 2012 verilerine göre toplam 44 milyon m³ suyun kullanımı; %73 sulama, %16 kentsel ve %11 sanayi şeklindedir.

Ülkemizin bölgesel meteorolojik verilerine göre özellikle dağlık olan kıyı bölgelerinde yağış boldur (1,000-2,500 mm/yıl), kıyılardan iç bölgelere gidildikçe yağış azalır. Marmara ve Ege bölgelerinde, Doğu Anadolu'nun yaylalarında ve dağlarında yağış 500-

Ülkemiz toprakları içerisinde yüzyıllardır sürdürülen yağmur suyunun toplaması uygulaması, gelişen teknoloji ve yaşam koşulları doğrultusunda günümüz yapılarında varlığını yitirmiştir.

1,000 mm/yıl'dır. İç Anadolu'nun birçok yerinde ve Güneydoğu Anadolu'da yağış 350-500 mm/yıl'dır. Tuz Gölü çevresi Türkiye'nin en az yağış alan yerlerinden biridir (250-300 mm/yıl). Dolayısıyla kurak ve yarı kurak olan; yağışın 1000 mm/yıl altındaki yerlerde yağmur suyu hasadı uygulamaları önem taşımaktadır. Dünyanın ve ülkemizin son yıllarda sıkça karşılaştığı kuraklık ve susuzluk sorunu, yapılarımızdaki bu geleneksel uygulamaların yeniden gündeme getirilmesini ve güncellenmesini bir ihtiyaç hâline getirmektedir.

Evlerde kullanılan suyun miktarı azımsanmayacak bir orana sahiptir. Bu nedenle binalarda su tüketiminin azaltılması bir gereklilik hâline gelmektedir.



Grafik 1. Günlük Eysel Su Kullanımı

Konya ili, Meram ilçesinde yapılan teorik bir çalışmada, 4 kişilik bir ailenin kullandığı, 200 m² su tutma alanı ve 100 m² suyu az kullanan bitkilerin ekildiği bahçesi olan bir konutun su ihtiyacı hesaplanmıştır. Sonuçta, yaklaşık 20-25 tonluk depolama tankı kullanılarak Eylül ve Ekim ayları hariçindeki diğer 10 ayda tamamen yağmur suları ile ailenin su ihtiyacı karşılanabilmektedir (Doğangönül ve Doğangönül, 2006).

Şehrin atık su kanalizasyon sistemine yağmur suyunun karışması önlenmesi veya yağmur suyu ve atık suyunun ayrı sistemle toplanması sağlanması sonucu atık su arıtma tesislerinin aşırı yüklenmesi önlenmiş olacaktır.

Yerleşim alanlarında yağmur suyunun evsel kullanımlarla değerlendirilmesi; yağmur suyu hacminin ve dolayısıyla yağışlar neticesinde meydana gelen sel ve taşkınların taşıyacağı riskin ve oluşabilecek hasarın yaklaşık %30 dolaylarında azaltılmasını mümkün kılmaktadır.

Yağmur Suyunun Kullanım Alanları

Özellikle havalimanlarında, askeri bölgelerde, stadyumlarda, turistik tesislerde ve çatı alanı yeterince büyük olan binalarda yağmur sularının toplanarak, basit arıtma işlemlerinden geçirilip kullanıma sunulması binalarda su korunumu için alınabilecek önemli bir önlemdir.

Çağdaş araç-gereç ve makineler ile yapılara yapılacak küçük ilaveler, şebeke suyu kullanımını azaltacak, bunun için yapılacak tesisatı küçültecek ve istenildiği anda su ihtiyacının karşılanması sağlanacaktır.

Yağmur suları yeşil alanların sulanmasında, tuvaletlerde, çamaşır yıkamada, araba yıkanması gibi birçok amaç için kullanılabilir. Bu suların Avrupa ülkelerinde kullanımı, Avrupa Birliği'nin 76/160/EEC sayılı Yüzme Suyu Yönetmeliği'nin hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Yağmur suyu içme suyu olarak kullanılmıyacaksa sadece bu yönetmeliğe uymak yeterli olmaktadır.

Günümüzde özellikle, önemli miktarlara ulaşan sulama suyu ihtiyacı için genellikle içilebilir şebeke sularının kullanılması, hem çevresel hem de ekonomik açıdan önemli bir kayıptır. Yağış bakımından uygun bölgelerde yağmur suyu toplama sistemlerinin kullanılmasıyla çok yönlü yararlar sağlanacağı açıktır.

Birçok araştırma, yağmur suyunun toplandığı ve depolandığı tanklarda ölçülen kirlilik miktarının ilgili AB Yönetmeliğinde öngörülenden daha az olduğunu göstermektedir.

Dermatolojik araştırmalar, yağmur sularının ev ve iş yerleri için de kullanılabilirliğini göstermiştir.

Yağmur Suyu Hasadının Avantajları:

- İnşası ve işletilmesi kolaydır; kişiler kolaylıkla teknoloji konusunda eğitilebilir, malzemeler ticari olarak temin edilebilir durumdadır.
- Tüketiciler kendi sistemlerinin tam denetimine sahiptir ve kullanım noktasında su sağlar.
- Ekonomiktir ve yenilenebilir bir kaynak olması sebebiyle çevreye minimum olumsuz etkisi vardır.

Yağmur Suyu Hasadının Dezavantajları:

- Sınırlı bir kaynaktır, potansiyeli yağış miktarı ve toplama alanının boyutuna da bağlıdır. Yağmur suyu kuru dönemlerde veya uzun süreli kuraklık zamanında güvenilir bir su kaynağı değildir.
- Yağışın belirsizliği problem olabilir, sonuçta tahminden düşük depolama olması durumunda birim maliyet artabilir ve sistem ekonomik olmaktan çıkabilir.

- Su kalitesinin bozulması potansiyel tehlike: hayvan veya kuş kir ve organik madde bulaşması da özellikle kurak dönemlerde, bir sorun olabilir. Ayrıca, yağmur suyunun kalitesi hava kirliliğinden etkilenmiş olabilir.

Yağmur Suyu Toplama ve Dağıtım Sistemleri



Sızdırma

Sızdırma yağmur suyunun en kolay kullanım şeklidir. Yer altına sızdırılan su, yer altı sularının rejenerasyonu (besleme) ve korunmasında kullanılan yöntemlerden biridir. Aynı zamanda, yeraltı suyunu başlangıçtaki seviyesine yeniden ulaştırmanın en kolay yoludur. Yer altı suyunun doğal yollarla kendini yeniden oluşturması %20-50 oranında yağmur suyuna dayanmaktadır. Öncelikle toprağın doğal olarak sızdırmaya uygun olduğu tespit edilmelidir. Uygun koşullar, örneğin Alman mevzuatı ATV standardı A138'de öngörülmüştür. Tanklarda toplanan yağmur sularının kullanılması için sağlanması gereken temel şart, suyun saflığını bozan maddelerin bulunmamasıdır.

Sızdırma oranını artırmak için bir diğer olanak da park alanlarında ya da kamusal alanlarda bazı özel taşların kullanılmasıdır. Bu taşlar yüksek geçirgenliğe sahiptir ve sağanak yağmurlarda bile yağmur suyunun süzülüp yer altı suyuna karışması için uygun

ortam oluştururlar. Günümüzde inşaat ruhsatları verilirken dikkate alınması gereken en önemli husus bina-ev-fabrika-iş yeri, vb. yapıların bahçe, otopark ve bina çevresindeki alanların yeşillendirilip, yağmur suyunun yer altı suyuna sızmasını sağlamak için Şekil 2.'de gösterilen benzer taşlardan



döşenmesi gereklidir. Yağmur suyunun toprağa sızması sağlanmalıdır.

Sızdırma yöntemi sonucunda kanalizasyon sisteminin taşıyacağı yağmur suyu yükü azalacak ve dolayısıyla, şebeke ve kanalizasyon sisteminin maliyetleri ile arıtma maliyetleri aşağıya çekilecektir. Diğer taraftan da sel ve taşkınların verdiği zarar azaltılacaktır.

Yüzeyden Su Toplama

Yağmur suyunun yüzeyden toplanmasına ilişkin teknik konular ve yapı türleri (ziftli çatı-asbest beton çatı-metal platform çatı) bulunmaktadır. Aşırı derecede kirlı çatıları bulunan yapılardan toplanan yağmur suları, yağmur suyu toplama tankında toplanmamalıdır. Bir ziftli çatıdan toplanan sular genellikle sarı renkli olup, tuvalette ve bahçe sulamada kullanılmasının önerilmesini gerektirecek şekilde özel bir kokuya sahiptir. Ancak, bu suların bakteriyolojik bakımdan zararsız olduğu kanıtlanmıştır.

Çökeltim yöntemiyle arıtılan su, tüketim için pompayla transfer edilir.



Şekil 2. Zemine yer altı suyu geçirgenliği sağlayan taş döşenmesi örnekleri.

Su seviyesi otomatik olarak kontrol edilir. Asbest-beton çatı çözülmeye eğilimlidir. Bu durumda toplanan sular, asbest yüzdesine bağlı olarak sadece tuvaletler için kullanılabilir. Metal platform çatı, özellikle de karışık metalle kaplanmış çatılardan toplanan sular çamaşır yıkama ya da bahçe sulaması için kullanılmaya elverişli değildir. Bu sular da yalnızca tuvaletlerde kullanılabilir. Yağmur suyu toplama tankı su tedarikini sağlamak yanında çökeltilim işlemi yoluyla yağmur suyunun arıtılmasını da sağlar.

Yağmur Suyu Sisteminin Bina İçinde Döşenmesi

Konut içerisinde yağmur suyu tesisatının kullanıldığı sistemler çeşitlidir.

- Yağmur suyu tesisatının kullanıldığı sistemler (tekli sistem),
- Şebekenin yağmur suyu tesisatını beslediği sistemler,
- Yağmur suyu tesisatı ile şebekenin birbirinden bağımsız olarak kullanıldığı sistemler (çiftli sistem) şeklinde farklı uygulama seçenekleri bulunmaktadır (Şahin, 2010).

Ticari ve endüstriyel binalarda genellikle yağmur suyu kullanım suyu olarak tuvalet rezervuarlarında, yangın söndürme ve yeşil alan sulamasında kullanılmaktadır (Şekil 3).

Sistem olarak küçük ölçekli binalarda kullanılan sistemlerle aynı olmakla birlikte, kapasitedeki artış maliyetin de artmasına neden olmaktadır. Ancak yağmur suyunun toplandığı çatı alanının daha büyük olması ve potansiyel kullanım suyu ihtiyacının daha fazla olması gibi sebeplerden dolayı yağmur suyu toplama sisteminin büyük ölçekli binalarda kullanılması daha çok tercih edilmektedir (Şahin ve Manioğlu, 2011).



Şekil 3. Ticari binalarda yağmur suyu toplama sistemleri (Şahin, 2010).

Binalarda Yağmur Suyunun Kullanılmasına İlişkin Dünyadaki ve Türkiye’deki Uygulamalar

Türkiye’den önce Avrupa ülkelerinde binalarda suyun verimli kullanılması amacı ile çeşitli önlemler alınmakta ve teknolojiler geliştirilmektedir. “Yeşil Bina Sertifikasyon Sistemleri” bu konudaki gelişmelere ve verilen öneme örnek teşkil etmektedir. Su tüketiminin azaltılması konusunda gelişen teknolojiler ile birlikte her ülke; yönetmelik, standart ya da bilimsel nitelikteki kılavuzlar ile bu teknolojilerin kullanım şeklini belirlemiş ve yaygınlaşmasını sağlamıştır. Ülkelerin belirlediği finansal teşviklere “Yeşil Bina Sertifikasyon

Özellikle havalimanlarında, askeri bölgelerde, stadyumlarda, turistik tesislerde ve çatı alanı yeterince büyük olan binalarda yağmur sularının toplanarak, basit arıtma işlemlerinden geçirilip kullanıma sunulması binalarda su korunumu için alınabilecek önemli bir önlemdir.

Sistemleri” de eklenmiştir. Bu sistemlerde elde edilen sertifikanın derecesine göre yapının maddi değeri artmaktadır ve ayrıca yapı, teknolojik binalar arasında da prestij sahibi olmaktadır.

Yeşil bina değerlendirme sisteminin temeli sürdürülebilir tasarımlara dayanmaktadır. Binalarda sürdürülebilir kaynakların sürekli tüketilmesi yerine tüm kaynakların mümkün olduğunca az tüketilmesi, tekrar kullanılması ya da geri dönüştürülmesini kapsayan değerlendirme sistemleri farklı ülkelerde farklı isimlere sahiptir.

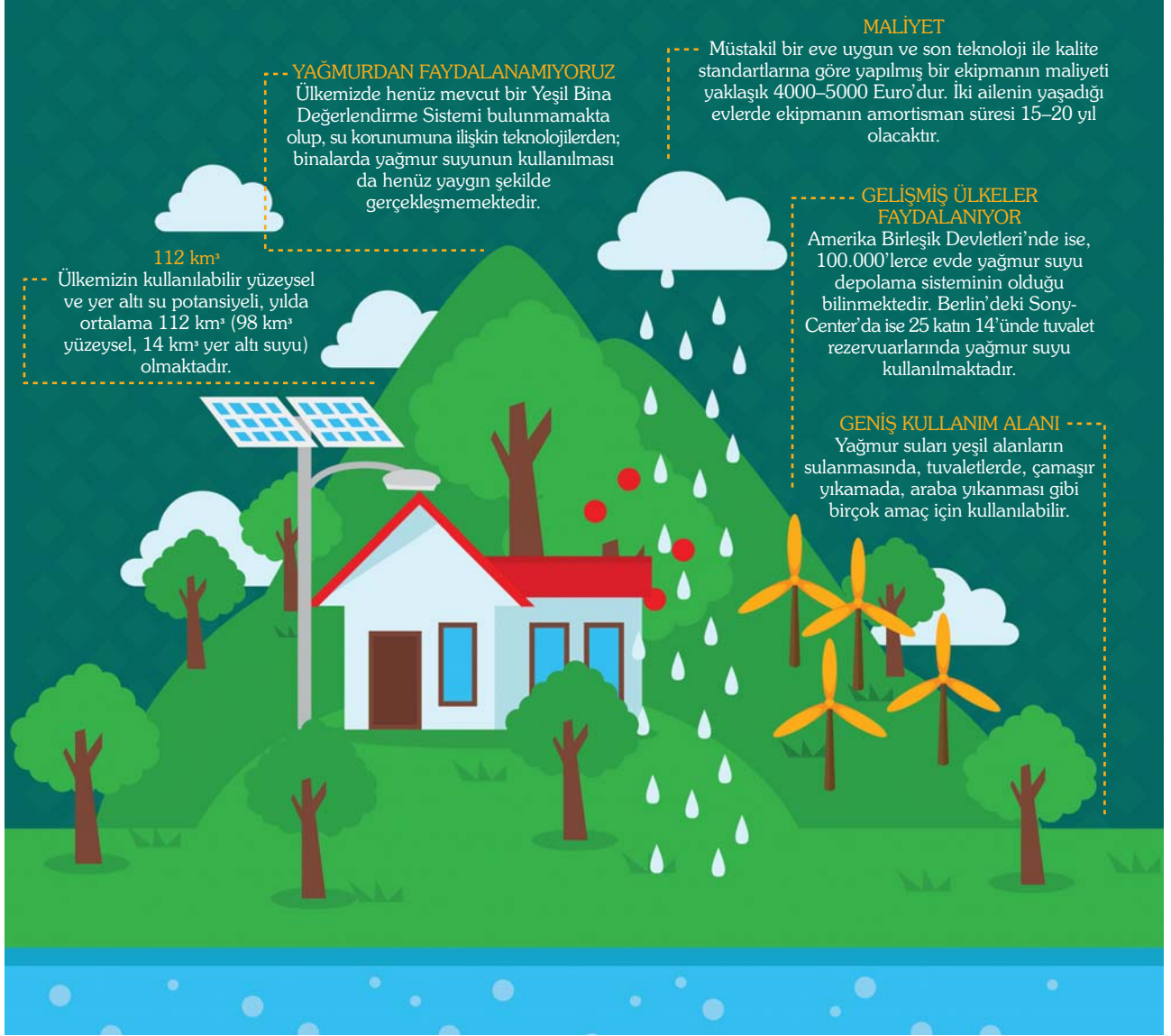
1990 yılında İngiltere’de kullanılmaya başlanan BREEAM ile 1998 yılında ABD’de yürürlüğe giren LEED değerlendirme sisteminin öngördüğü kriterlere göre sertifikalandırılmış binalar bulunmaktadır. Bu sertifika programlarında binalarda su korunumuna ilişkin kriterler de yer almaktadır (Somalı ve Ilıcalı, 2009). Bu kriterler, gri suyun arıtılarak tekrar kullanılması, yağmur suyu kullanımı gibi teknolojiler ile binalardaki su tüketiminin azaltılmasına ilişkindir. Dolayısıyla binalarda yağmur suyunun korunumuna ilişkin teknolojiler her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır (Şahin ve Manioğlu, 2011).

Ülkemizde henüz mevcut bir Yeşil Bina Değerlendirme Sistemi bulunmamakta olup, su korunumuna ilişkin teknolojilerden; binalarda yağmur suyunun kullanılması da henüz yaygın şekilde gerçekleşmemektedir.

Günümüzde gündemde olan “sürdürülebilir yeşil binalarda” su verimi önemli bir yer tutmaktadır. Çift kaynaklı su hatları tasarlanmakta ve bunlardan biri tuvalet temizliği ve rezervuar suyu diğeri ise içme suyu olarak kullanılmaktadır. Bu hatlardan ilki geri dönüşümlü su kaynaklarından elde edilir. Yağmur suyu veya gri su bu amaçla kullanılarak evsel su kullanımlarında tasarrufa gidilir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinde yağmur suyu toplama sistemlerinin başarılı örnekleri mevcuttur. Bu tip kullanımların uygulanmakta olduğu uluslararası bazı örneklerle aşağıda yer verilmektedir:

- New York’taki Dünya Ticaret Merkezi. Bu gökdelende yağmur suları çatıda toplanarak etraftaki parkın sulanmasında ve bu binanın soğutulması için saklanmaktadır ki bu işlem bina soğutmasında kullanılan enerjide %25 oranında tasarruf sağlamaktadır.
- Frankfurt Havaalanı B Terminali’nde yağmur suyu, sulama ve tuvalet yıkama amaçlı kullanılmaktadır.
- Almanya’da Marburg Tenis Kortu ise dışarıdan temin edilen yağmur suyu ile sulanmaktadır.



- Überlingen'deki Bommer Otomobil Yıkama Tesisi'nde, yağmur suyu araç yıkanmasında kullanılmaktadır.
- Berlin'deki Sony-Center'da ise 25 katın 14'ünde tuvalet rezervuarlarında yağmur suyu kullanılmaktadır.
- Amerika Birleşik Devletleri'nde ise, 100.000'lerce evde yağmur suyu depolama sisteminin olduğu bilinmektedir. Bunların çoğu bahçe sulama ve bitki yetiştirme amaçlı, %20'lik önemli bir kesimi ise içme suyu kullanım amaçlıdır.
- Teksas eyaletinin merkezinde tüm ihtiyacını yağmur suyundan karşılayan 400'den fazla sistem vardır. Sadece Austin şehrinde 6000 depolama varili yerleştirilmiştir.

Ülkemize bakıldığında ise bazı güncel örnekler göze çarpmaktadır:

- Siemens fabrikasının Türkiye'de yeşil bina derecelendirme sertifikası LEED'i alan ilk fabrika olma özelliğine sahip olduğu görülmektedir. Siemens'in bu uygulamaya geçen yeni fabrikasında yağmur suları çatıya kurulan sistem ile toplanmakta ve sulama suyu olarak değerlendirilmektedir.
- Ankara'daki Eser Holding Genel Müdürlüğü Binası ise ilk LEED Platin sertifikalı proje özelliğini taşımaktadır. Bu bina uluslararası sıralamada da ilk 10'a girmiştir.
- Unilever Ümraniye Ofisi ise Türkiye'nin ilk LEED Gümüş sertifikasına

sahip projesidir. Bu binada da %40 su tasarrufu sağlanmaktadır.

- LEED Gold sertifikasına ise, Sabiha Gökçen Havalimanı sınırları içerisinde kurulu THY-Pratt Whitney Uçak Motoru Bakım Merkezi Binası sahiptir. Tüm bu belgeli binalarda yağmur suyu toplama ve arıtma sistemleri mevcuttur.
- Sabancı Nanodam Teknoloji Merkezi de LEED Gold ve BREEAM Very Good sertifikasına sahiptir. Bu merkezde yağmur suyu depolanmasının yanı sıra su tasarruflu armatürler de kullanılmıştır.

Genel itibarıyla, binalarda su tüketimini azaltmak amacıyla su tasarrufu



stratejilerinden olan yağmur suyu kullanılmasına ilişkin Türkiye'deki örneklerin oldukça kısıtlı kaldığı görülmektedir.

Maliyetler ve Verimlilik

Müstakil bir eve uygun ve son teknoloji ile kalite standartlarına göre yapılmış bir ekipmanın maliyeti yaklaşık 4000-5000 Euro'dur. İki ailenin yaşadığı evlerde ekipmanın amortisman süresi 15-20 yıl olacaktır. Daha iyi bir yağmur suyu kullanımı için bir istasyon sadece bir ekonomik yatırım olarak değil, aynı zamanda geleceğe dair bir yatırım olarak da görülmüştür. Endüstride yağmur suyu kullanımında azami 5 yıllık bir amortisman süresi öngörülebilir; daha geniş bir alandan yağmur suyu toplama olanağı vardır ve tüketim de çok daha yüksek miktardadır.

Yağmur suyu kullanmanın ekonomik değerine bakıldığında; İzmir üzere bir örnek verildiği görülmektedir. İzmir'de; 1 m³ depo hacmi ile yıllık 20 m³ yağmur suyu hasadı sayesinde bir konutta kişi başına yıllık 44 TL ederinde bir kazanç sağlamak mümkündür.

- Bir kişinin günlük ortalama su tüketimi: 100 lt /kişi (konutlarda)
- İzmir için yıllık ortalama yağış miktarı: 700 kg/m²
- En fazla yağış alan aylardaki ortalama yağış miktarı: 150 kg/m²
- İZSU'nun su satış fiyatı (şebeke suyu ücreti): 2,20 TL/m³

Yağmur suyu sisteminin kurulumunun (işçilik+mazeme) rezervuarın birim hacmi (m³) başına 100 TL'ye mal olduğu kabul edilirse, toplam kurulum maliyeti bir kişi için 7 senede sağlanacak su faturası harcamasına denk gelmektedir.

Değerlendirme ve Sonuç

Yağmur suyu toplama sistemleri, günümüzde dünyanın birçok ülkesinde uygulanıyor olmasına rağmen su sıkıntısı çeken ülkeler kategorisinde yer alan ülkemizde, bu konu ile ilgili gelişmelerin henüz yeterli olduğu söylenemez. Günümüzde sarnıç sistemlerinin teknolojik açıdan geliştirilmesi ile yağmur suyunun binalarda kullanılması ve böylece su tüketiminin azaltılması gözden kaçırılmaması gereken önemli bir husus.

Global bir problem olan iklim değişikliğinden etkilenen ülkemizde yapılan modelleme ve projeksiyonlar, bölgesel olarak bir taraftan kuraklık ve çölleşme diğer taraftan aşırı ani yağış, taşkın ve sel gibi etkilerin artacağı ve bunlara karşı tedbirler geliştirerek uyum sağlamamız gerektiğini ortaya koymaktadır. Tüm bu süreçlerin su yönetimini daha da zor bir hâle getireceğini tahmin etmek zor olmasa gerek.

2014, 30 Mart yerel seçimleriyle birlikte ülke nüfusunun %93'ü belediye sınırları içerisinde kalmakta olup, yine ülke nüfusunun %76'sı sayısi otuza yükselen büyükşehir belediyeleri

tarafından il sınırı kapsamında görev alanına dahil olmuştur. Bununla birlikte büyükşehirlerdeki köyler mahalle statüsüne dönüşmüştür. Dolayısıyla bir taraftan içme ve kullanma suyu temini ve kanalizasyon, atık su arıtma çalışmaları genişlerken bunların yanı sıra birçok ilimizde sulama suyu gereksinimi ve taşkın önleme çalışmaları da büyükşehir belediyeleri ve bunlara bağlı su ve kanalizasyon idareleri çalışma kapsamına dahil olmaktadır.

Bu genel çerçeve içinde belediyelerimizin su yönetimi içindeki rol ve sorumlulukları artmakta ve su kaynaklarının daha rasyonel ve planlı kullanılması gerekmektedir. Her geçen gün suya olan ihtiyaç artmakta ancak suyun getirildiği mesafe de artmaktadır. Suyun temini zorlaşmakta ve pahalalmaktadır. Bu kapsamda artan ihtiyaçlar ve riskler doğrultusunda bu makale konusu olan yağmur suyu hasadına ülkemizde daha fazla odaklanılması ve uygulamaların geliştirilmesi fayda sağlayacaktır. Bahsedilen bu konular su ve kanal idarelerimiz tarafından bir master plan kapsamında diğer uygulamalara entegre edilebilir.

Oluşturulacak yeşil bina değerlendirme sistemiyle Türkiye'de su potansiyeli ile yağış ve nüfus dağılımları incelenerek su sıkıntısı derecesine göre bölgelendirme yapılabilir. Sıcak iklim bölgeleri ya da nüfus yoğunluğunun çok fazla olduğu, su sıkıntısının daha hissedilir boyutta olduğu bölgelerde su tüketiminin azaltılması ve yağmur suyunun kullanılmasına ilişkin destekler geliştirilebilir.

Su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı açısından binalarda yağmur suyu kullanımı teknolojinin yaygınlaştırılması önem taşımaktadır. Binalarda yağmur suyunun toplanarak kullanılmasına ilişkin teknolojilerin geliştirilmesi ve desteklenmesi, ekolojik dengenin korunması, insan topluluklarının sürdürülebilir gelişiminin sağlanması ve su kaynaklarının daha verimli kullanılması bakımlarından öncelikli bir alan olarak görülmelidir.



KIRSAL KALKINIMDA ÖNCELİKLER

Tarım sektörünün gelir içindeki payı göreceli olarak azalmasına rağmen, kırsal alanların ekonomik ve sosyal yaşamdaki önemi korunmaktadır. Bu nedenle, kırsal alanın kalkındırılması ve burada yaşayanlara istihdam olanaklarının sağlanması ve çağdaş uygarlığın yarattığı tüm hizmet ve olanakların götürülmesi için kalkınma çalışmaları önem taşımaktadır.

Prof. Dr. Bülent Gülçubuk*

Son 20-25 yıldır tüm insanların mutlu ve refah içinde yaşadığı bir ortam dileği ve stratejisi ile kırsal alanlarda yaşayanlara yönelik kalkınma arayışları daha da hızlanmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde büyümeye dayalı politik öncelikler yerini giderek toplumun tamamını kapsayan entegre kalkınma arayışlarına bırakmaktadır. Giderek artan yoksulluk ve açlık, kırsal, gelişmiş-az gelişmiş bölgeler ve ülkeler arasındaki farklılıkların derinleşmesi, ekonomik dengesizlikler ve adaletsizlikler, hızla kirlenen ve tüke-

nen doğal kaynaklar tüm dünyada kırsal kalkınma kavramını gündemde ön sıralarda tutmaktadır. Sektörel ve büyümeye dayalı gelişme modellerinin toplumun tamamına yanıt vermesi, yerini; insanı ve doğayı ön plana çıkaran kırsal kalkınma arayışlarına bırakmıştır. Yaşanan sorunlar her toplumu ve bireyi doğrudan ilgilendirir hâle gelmiştir. Sorunların çözümünde kırsal kalkınma politikaları, uğraşları öncelikle devreye girmektedir.

Kırsal kalkınma politikaları ve uygulamaları temelde, belirli bir kırsal alan içinde yaşayan insanların bir bütün

olarak tarımsal, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlarda kalkınmalarına ve çevre duyarlılığına yardımcı olacak tüm unsurların harekete geçirilmesine ve bunların optimal düzeyde yer almasına dayanır. Bundan hareketle özellikle gelişmekte olan ülkelerde büyümeye dayalı politik öncelikler yerini giderek toplumun tamamını kapsayan kalkınma arayışlarına bırakmaktadır. Cinsiyet eşitliği, yoksulun güçlendirilmesi, açlık sorununun azaltılması, çocuk ölümlerinin azaltılması, eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik, iyi yönetim, katılım-katılımcılık-sürdürülebi-

*Akdeniz Üniversitesi / Kalkınma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi / Müdür

lirlik, çevre duyarlılığı, işsizlik-yoksulluk, pazara ve kredi kaynaklarına erişim, tabana dayalı örgütlenme gibi hedeflerin yanı sıra yenilikçi ve ihtiyaca göre biçimlenen hizmet sunumu kırsal kalkınma yaklaşımlarının özünü ve ortak yanlarını oluşturmaya başlamıştır.

Türkiye’de kırsal alanda önemli değişiklikler yapılmaya çalışılmaktadır. Aslında kırsal kalkınmaya yönelik yaklaşımlar Türkiye’de cumhuriyetin kuruluşundan (1923) hemen sonra başlamıştır. Cumhuriyetin kuruluşu ile başlayan modernleşme ve çağdaşlaşma hareketleri tarımda ve kırsal alanda kalkınma çabalarında etkisini göstermiştir. Bu yıllarda nüfusun önemli bir bölümü köylerde yaşamakta ve ekonomi, ağırlıklı olarak tarıma dayanmaktaydı. Bundan dolayı ulusal kalkınmada tarıma ve kırsal alana özel bir önem verilmiştir. 1970’li yıllara kadar tarım sektörünün ekonomideki önemi ve kırsal alanın da toplum yaşamı içindeki önemi devam etmiştir. Kırsal alanda bilgi ve teknoloji düzeyinin yükselmesi ve tarımda makineleşmenin artması ile hızlı bir göç ve kentleşme süreci başlamıştır.

Kır-kent arasındaki gelişmişlik farklılıklarından kaynaklanan göç ve hızlı kentleşme süreci hem kırsal alanlarda hem de kentsel alanlarda sorunlar yaratmaya başlamıştır. Bundan dolayı da kırsal kalkınma alanındaki arayışlar da hızlanmıştır. Kırsal kalkınma konusunda gelişmeler her ülkeyi olduğu gibi Türkiye’yi de etkilemektedir. Türkiye’de bir süredir kırsal alanı cazip bir yaşam alanı hâline getirmek için fırsatlar, olanaklar yaratılmaya çalışılmaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde tabanı-yereli dikkate alan kırsal kalkınma uygulamaları; kırsal ekonomilerin canlandırılmasını, çeşitlendirilmesini, bilgi ve teknolojinin kırsala ulaşmasını-yaygınlaşmasını, sürdürülebilir-kalıcı sonuçları elde etmeyi, kırsalda yaşam kalitesinin yükseltilmesini ve daha da önemlisi kırsal halkın tabandan gelen dinamiklerle kalkınmasını ve kendine yeterli hâle gelmesini hedef almalıdır.

KIRSAL KALKINMA PARADİGMASINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR DEĞİŞİM

Dünyada ve Türkiye’de de özellikle 1960’lı yıllarda yaşanan teknolojik yenilikler ve tarımda makineleşme ile birlikte hızlı bir göç ve kentleşme süreci başlamıştır. Kır-kent arasındaki geliş-

Kırsal kalkınma yaklaşımlarındaki değişimin ana öznesini şu biçimde özetleyebiliriz; kalkınmanın temel sorunu zenginliğin yaratılması değil, eğitilmiş insan gücünden ileri gelen zenginliği yaratabilme kapasitesidir. “Kalkınmanın merkezinde insan yer almaktadır ve insani potansiyelin gerçekleşmesi ve toplumsal-sosyal dinamiklerin dikkate alınması ve harekete geçirilmesi, kalkınmanın temel ölçütüdür.”

mişlik farklılıklarından kaynaklanan göç ve hızlı kentleşme süreci hem kırsal alanlarda hem de kentsel alanlarda sorunlar yaratmaya başlamıştır. Bundan dolayı da kırsal kalkınma alanındaki arayışlar da hızlanmıştır. Türkiye kırsal kalkınma konusunda çok fazla

model deneyen ve uygulayan ülkelerden biridir. Bu modeller bazen siyasi yaklaşımlarla bazen de uluslararası kuruluşların etkisi ile uygulamaya konulmuştur. Fakat daha çok; büyük ölçekli, sektörel yaklaşımı ön plana alan, tarımsal üretimi artırmayı hedefleyen ve merkezden yönetilen bu çalışmalar istenilen sonuçlara ulaşmada etkili olamamıştır. Bundan dolayı da artık katılımcılığı, yerelliği, toplum dinamiklerini harekete geçirici, cinsiyet dengesini ve yenilikçi hizmet sunumunu dikkate alan kırsal kalkınma programları arayışı ve uygulaması içine girilmiştir.

Kırsal kalkınma yaklaşımlarındaki değişimin ana öznesini şu biçimde özetleyebiliriz; kalkınmanın temel sorunu zenginliğin yaratılması değil, eğitilmiş insan gücünden ileri gelen zenginliği yaratabilme kapasitesidir. “Kalkınmanın merkezinde insan yer almaktadır ve insani potansiyelin gerçekleşmesi ve toplumsal-sosyal dinamiklerin dikkate alınması ve harekete geçirilmesi, kalkınmanın temel ölçütüdür.” Yeni kalkınma anlayışında hedef; sorunlarının farkına varan, bununla yetinmeyip çözüm yollarını ve yöntemlerini üretebilen, öncelikle kendi gücüne dayanan, karar alma ve uygulama süreçlerine etkin bir biçimde katılan örgütlü topluluklar oluşturmaktır.

Kırsal alanlarda sürdürülebilir nitelikte kalkınma hedefi, salt tarımsal üretimde modern tekniklerin benimsenmesi ve rekabet edebilirliğinin artırılmasına odaklanan yaklaşımların geri planda kalmasına neden olmuştur. Sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışı, çeşitli politika alanlarının sosyal ve ekonomik anlamda eşitsizliğin ve yoksulluğun bertaraf edilmesinde olumlu katkılarına yoğunlaşan “çok işlevselliği” beraberinde getirmiştir. Çok işlevselliğe yapılan vurgu, tarım sektöründe verimliliğin artırılması suretiyle piyasalarda rekabet edebilirliğin sağlanmasının yanı sıra, kırdan kente artan göç olgusunun tehdit altında bıraktığı sosyal ve çevresel dengenin sürdürülmesini ve siyasi istikrarsızlığa



yal açabilecek yoksulluğun azaltılmasını hedeflerken, girişimciliğin desteklenmesi, ekonomik gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi, istihdamı artırma, çevre dostu üretim tekniklerini destekleme, bilgi ve teknolojiye erişimi kolaylaştırma, sağlık, eğitim, ulaşım gibi kamu hizmetlerinin niteliğini artırma, altyapı yatırımları gibi tedbirleri politika aracı olarak belirlemektedir.

KIRSAL KALKINMADA DEĞİŞİMLER VE TÜRKİYE

Kırsal kalkınma konusunda dünyadaki gelişmeler Türkiye'yi de etkilemektedir. İşsizlik ve yoksulluk, toplumsal katılım, cinsiyet dengeli kalkınma, göç, bölgelerarası eşitsizlikler Türkiye'nin kırsal kalkınma konusunda daha duyarlı çalışmasını gerektirmektedir. Bundan dolayı katılımı ve toplum dinamiklerini ön plana alan, cinsiyet dengeli, küçük ve orta ölçekli, tarım dışı ekonomik faaliyetleri de harekete geçirebilecek ve insan kaynaklarını geliştirmeyi amaçlayan kırsal kalkınma uygulamalarına daha fazla gereksinim duyulmaktadır. Türkiye AB'ye uyum

surecini de dikkate alarak bu konulara karşı daha duyarlı hâle gelmeye başlamıştır. Fakat kaynakların sınırlı olması; kurumsal yapılanmalar, kırsal kalkınmadaki sorunların fazlalığına bağlı olarak, tarımda serbest piyasa kurallarının kırsalda yarattığı etkiyi aşabilecek keskin ve hazırlıksız geçiş henüz somut ve uygulanabilir politika yaklaşımlarını tam ortaya koyamamıştır. Bütün bu sorunlar sadece kamu yaklaşımı ve politikası ile çözülebilecek sorunlar da değildir. Yerelde sorunların saptanması ve sahiplenilmesi, üretici örgütlenmesi ve etkililiğinin sağlanması, sivil toplum yapısının kalkınma yönünde harekete geçirilmesi gereği kırsal kalkınma çalışmalarında arayışları beraberinde getirmiştir.

Avrupa Birliği'ne üyelik sürecindeki Türkiye'de kırsal kalkınma alanında en önemli hedeflerden birisi Avrupa Birliği'nin kırsal kalkınma hedefleriyle uyumlu olabilecek biçimde kırsal alanda tarım ve tarım dışı sektörlerin geliştirilmesi, kırsal alanlarda bireyin, toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap verebilen kalkınmayı sağlayabilmesidir.

Türkiye'de kırsal kalkınma uğraşları, Birleşmiş Milletler'e üye ülkelerce 2000 yılında ortak belirlenen Binyıl Kalkınma Hedeflerine erişebilmenin sağlanması açısından da önem taşımaktadır. Binyıl Kalkınma Hedefleri 2000-2015 yılları arasında aşırı yoksulluk ve açlığın yok edilmesi, herkesin en az ilkökul eğitimi alması, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınların konumlarının güçlendirilmesi, çocuk ölümlerinin azaltılması, anne sağlığının iyileştirilmesi, HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele edilmesi, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması, kalkınma için küresel ortaklığın geliştirilmesini öngörmektedir.

Birleşmiş Milletler 2015 sonrası dönem için de kalkınma hedeflerini belirlemek üzere küresel bir süreç başlatmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından yapılan açıklamada, 2015 sonrası kalkınma yol haritasını hazırlarken bir yandan Binyıl Kalkınma Hedefleri sayesinde elde edilen başarılarından yararlanmayı, diğer taraftan ise ortaya çıkan yeni sorunların aşılmasının hedeflendiği belirtilmiştir. Dünyanın dört bir yanında, hükümetler, sivil toplum, özel sektör, üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla birlikte yoğun bir iştişare süreci başlatıldı. Küresel etkinliklere ilave olarak ulusal seviyede de iştişarelerin başlatılması için aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 50 ülke belirlendi. Türkiye'de yürütülen tematik iştişarelerin 2013 yılında tamamlanması hedeflendi. 2015 sonrası Binyıl Kalkınma Hedefleri 9 ana tema üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu ana temalar; eşitsizlikler, sağlık, eğitim, büyüme ve istihdam, çevresel sürdürülebilirlik, gıda güvencesi ve beslenme, demokratik yönetim, çatışma ve kırılganlık, nüfus dinamikleridir. Bu ana temalar doğrudan veya dolaylı bir biçimde kırsal alanı da ve dolayısı ile kırsal kalkınma uğraşlarını da içeriyor. Kırsal kalkınma alanında elde edilecek başarılar hem Türkiye'nin 2015 yılı sonrası Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşması açısından hem de kırsal kalkınma

yaklaşımlarındaki değişimlere uyumu açısından önemlidir.

KIRSAL KALKINMA POLİTİKA ÖNCELİKLERİ

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'nin değişen kırsal kalkınma yaklaşımları açısından ortaya konulan politika öncelikleri aşağıda verilmiştir. Bu öncelikler aynı zamanda Avrupa Birliği'nin de kırsal kalkınma politika öncelikleridir.

Bilgi transferi ve yenilikçilik: Tarım ve ormancılık ile araştırma ve yenilikçilik arasındaki bağı güçlendirerek; tarım ve ormancılık sektöründe hayat boyu öğrenme programlarını destekleyerek; kırsal alanlarda yenilikçiliği ve bilgi tabanını güçlendirmek,

Tarımda rekabet gücünün artırılması: Yapısal sorunlarla karşılaşan bölgelerde çiftlikleri yeniden yapılandırmak; genç çiftçileri teşvik etmek,

Gıda zincirinin oluşturulması ve risk yönetimi: Kalite programları, yerel pazarlarda teşvik sistemi ve üretici grupları yoluyla birincil üreticileri gıda zincirine entegre etmek; çiftlik risk yönetimini desteklemek,

Ekosistemin korunması ve iyileştirilmesi: Biyoçeşitliliği koruyarak; su kaynakları yönetimini ve toprak yönetimini geliştirmek,

Kaynakların verimli kullanılması ve düşük karbon ekonomisi: Tarımda su kullanımının verimliliğini; tarımda ve gıda işleme sektöründe enerji kullanımının verimliliğini artırarak; yenilenebilir enerji kullanımını

Türkiye'de kırsal kalkınma alanında en önemli hedeflerden birisi Avrupa Birliği'nin kırsal kalkınma hedefleriyle uyumlu olabilecek biçimde kırsal alanda tarım ve tarım dışı sektörlerin geliştirilmesi, kırsal alanlarda bireyin, toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap verebilen kalkınmayı sağlayabilmesidir.

teşvik ederek; tarım kaynaklı nitroz oksit ve metan salımını azaltmak; tarım ve ormancılık sektöründe karbon tutulmasını geliştirmek,

Kırsal alanlarda sosyal içermeyi gözetme, yoksulluğu azaltma ve ekonomik kalkınmayı sağlama: Ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesini teşvik etmek; istihdamı artırmak; bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimi ve bunların kullanımını artırmak,

Kırsal alanlarda temel hizmetlerin sunumu ve köy yenileme programı: Geniş bantlı veya küçük çaplı altyapı çalışmaları, yenilenebilir enerji, kültürel ve doğal mirasın korunması, köy hayatını iyileştirmek,

Yeni bir tedbir olarak risk yönetim araçları: İklim ve hastalık kaynaklı sorunlara karşı mahsul, hayvan ve bitki sigorta primlerine destek vermek, hayvan ve bitki hastalıkları ile doğal afetler kaynaklı kayıpların tazmini için fon oluşturulmasına katkı sağlamaktır.

Diğer yandan, Türkiye'de hazırlanan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi kapsamında kırsal kalkınma politikasının temel amacı; "temelde yerel potansiyelin ve kaynakların değerlendirilmesini, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını esas alarak, kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması" olarak belirlenmiştir.

KIRSAL KALKINMA İLKELERİ

- Bölgesel ve yerel farklılıkları gözetin "mekânsal duyarlılık",
- İlgili kamu ve sivil toplum temsilcileri arasında koordinasyonun güçlendirilmesini ve kırsal kalkınma projelerinde faydalanıcıların maliyetlere ortak olmasını öngören "işbirliği ve katılımcılık",
- Ekonomik, sosyal ve çevresel anlamda "sürdürülebilirlik",
- "Sosyal içermeyi",
- "Politika ve düzenlemelerde tutarlılık, etkin izleme",
- "Kaynak kullanımında etkinlik" olarak belirlenmiştir.

AB kırsal kalkınma politikasıyla büyük bir paralellik arz eden stratejik amaçlar ise şu şekilde belirlenmiştir:

- İş imkânlarının artırılması ve ekonomik kalkınmanın sağlanması,
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi,
- Kırsal altyapının güçlendirilmesi, yaşam kalitesinin artırılması,
- Kırsal çevrenin korunması ve geliştirilmesi.

KIRSAL KALKINMADA ÖNCELİKLER VE TÜRKİYE İÇİN ÇIKARIMLAR

Yukarıda belirtilen öncelikler ve politika saptamaları Türkiye'nin tarımsal ve kırsal kalkınma konusunda üzerinde özenle durması gereken ve uygulaması gereken konuları içermek-





tedir. Kırsal kalkınmanın uygulama alanında ne tür faaliyetleri, hangi sektörleri kapsayacağı noktasında, kalkınmanın tek başına ekonomik büyümeden ibaret olamayacağı görüşünden hareketle, kırsal alanda ekonomik faaliyetlerin yanı sıra sosyal refahın artırılması, çevrenin korunması ve uzun dönem perspektifli stratejiler oluşturulması gerektiği yönünde görüşler mevcuttur. Bu bakımdan kırsal kalkınma; tarım, çevre, eğitim, sağlık, ulaşım, sosyal güvenlik gibi birçok politika alanının kırsaldaki kesişimi olarak kabul edilmektedir. Bunun yanında, dünyada yoksul ve yetersiz beslenen nüfusun %75'inin kırsal alanlarda yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda kır politikalarının etkinliği, yoksulluk ve açlıkla mücadelede en önemli faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Geçmiş dönemde yaşanan tecrübeler, Türkiye'de kırsala yönelik politikaların bölgesel farklılıkları gözeten, ekonomik gelişmenin yanında sosyal ve çevresel boyutları dikkate

alan, yerel aktörler arasında işbirliğine dayalı, dezavantajlı kesimlerin kaynaklara erişiminde mevcut eşitsizliğin giderilmesini amaçlayan bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini işaret etmektedir.

KIRSAL KALKINMA OLMADAN KALKINMA OLMAZ

Kalkınma dünyanın gündeminde sürekli olarak kendine yer bulmaktadır. Ekonomik ve toplumsal adaletin sağlanamadığı sürece de bu devam edecektir. Kalkınmada "tam mükemmeliyetçilik"ten de söz etmiyoruz. Burada yoksulluğun azaldığı, kır ile kent arasındaki uçurumların en az düzeyde olduğu, kırdakinin kenttekinin yaşam düzeyine öykünmeden yerinde kalmanın koşullarını bulabildiği, küresel dramatik göç olaylarının yaşanmadığı, herkesin temel haklar ve eğitim fırsatları açısından eşit olabildiği bir yaşam ve dünyadan söz ediyoruz. Bu maliyeti yüksek olan bir özlem değildir, tam tersine sağlanamadığında maliyeti yüksek olan olgulardır.

Her alanda olduğu gibi kırsal kalkınmada da yaklaşımlar değişiyor, yeni paradigmlar beliriyor. Yeni yaklaşım şu biçimde özetlenebilir; toplumsal, kültürel, ekonomik kalkınmayı hedefleyen, yoksulluğu azaltan, doğaya saygılı, doğal kaynakları akılcı ve sürdürülebilir kullanan, paydaşlarla iyi yönetimi kabul eden, değişimi her alanda kabullenen ve bunun gereklerini yerine getiren, kurumsal değişim-dönüşümü kalkınma için bir fırsat gören, temel hizmetleri yenilikçi anlayışla sunabilen, refahı tabana yayan bir kalkınmadır.

Eğer kalkınma bir ülkede ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal alanda arzu edilen her türlü değişme ve gelişme olarak tanımlanabiliyorsa, bu nitelik değişimi her düzeyde yerleşime ulaşırsa anlam taşır. Burada yapısal değişimden, toplumsal gelişimden, kır-kent farklılığının en aza inmesinden söz ediyoruz. İster genel, isterse kırsalda olsun kalkınma niteliksel değişime, dönüşüme dikkat çe-

ker. İşte bunlardan hareketle kalkınma hem daha fazla üretime hem daha fazla iyileşmeye hem de teknik ve kurumsal yapıdaki değişimlere de dikkat çeker. Kurumsal yapıdan kasıt; kalkınmanın bütün paydaşları açısından değişim ve aralarındaki etkililiği ortaya çıkaracak etkileşim yani yönetişimdir. Eğer kalkınmada amaç; çağdaş ve ortak ihtiyaçların karşılanabileceği fiziki ortamları oluşturmak, demokratik hak ve başta kooperatifçilik olmak üzere örgütlenmeyi geliştirmek, bireylerin-toplulukların bilgi ve becerilerini artırmak, her düzeyde ekonomiyi iyileştirmek, toplumsal cinsiyet dengesini gözetmek, fırsat eşitliği ve adaleti sağlamak yoluyla ekonomik, sosyal, örgütsel ve kültürel gelişimin sağlanması ise bu ancak kırsalda da sağlanacak iyileşmelerle görülecektir. Bunun olması ise “iyi yönetim” ile gerçekleşebilir. Bunun sağlanması kırsalda da kalkınma sürecini hızlandırabilecek ve sürecin her türlü girdisindeki verimliliği artıracaktır. Buna insan kaynakları da kurumsal kapasite ve kaynaklar da dâhildir.

Kırsal kalkınmada temel hedef, kırsaldaki dinamiklerin harekete geçirilerek kırsalda yaşayanların fiziki, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanda sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak gelişimini sağlamaktır. Aranılan kırsal kalkınma yaklaşımı budur. İnisiyatifin ve önceliklerin halktan kaynaklandığı kalkınma projelerinde başarı ancak eğitim, yayım, örgütlenme-kooperatifleşme, üretim için temel girdilerin sağlanması, uygun teknolojilerin seçimi, kredi ve pazarlama gibi bileşenlerin bir bütün olarak planlanmaya dâhil edilmesi, ayrıca değerlendirme ölçüt ve göstergeleri ile risk faktörlerinin önceden tanımlanması suretiyle mümkündür. Kırsal kalkınma sadece ekonomik veya tarımsal büyümeyi hedefleyen bir anlayışta olmamalıdır. Tarım dışı ekonomiyi canlandıracak, tüm toplum kesimlerini kapsayacak, kurumsal gelişmeleri hızlandıracak, sosyal farklılıkları en aza indirecek kırsal kalkınma politikaları ve uygulamaları tüm uluslararası kuruluşların benimsediği yaklaşımlar hâline

Kalkınma dünyanın gündeminde sürekli olarak kendine yer bulmaktadır. Ekonomik ve toplumsal adaletin sağlanamadığı sürece de bu devam edecektir. Kalkınmada “tam mükemmeliyetçilik”ten de söz etmiyoruz. Burada yoksulluğun azaldığı, kır ile kent arasındaki uçurumların en az düzeyde olduğu, kırdakinin kenttekinin yaşam düzeyine öykünmeden yerinde kalmanın koşullarını bulabildiği, küresel dramatik göç olaylarının yaşanmadığı, herkesin temel haklar ve eğitim fırsatları açısından eşit olabildiği bir yaşam ve dünyadan söz ediyoruz.

gelmiştir. Bu süreçte sosyoekonomik dışlanışlığı ortadan kaldırma, karar alma süreçlerine katılımı sağlama, bireyin ve toplumun saygınlığını ön plana çıkarma, yerel teknoloji ve bilgilere önem verme, yoksullara en azından geçimlik iş olanakları sağlama, yerel örgütlenmelere-kooperatifleşmeye katkıda bulunma, bütüncül yaklaşımları dikkate alma ve cinsiyet dengeli kalkınmayı benimseme kırsal kalkınmayı kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı faktörler olacaktır.

Temeline bakıldığında kırsal kalkınmada; kırsalda eğitimli iş gücünün oluşturulması, alt ve üstyapıların tesisi, toplulukların kendi sorunlarının nedenlerini kavraması ve buna göre çözüm arayabileceği bilincin oluşturulması, kalkınmaya duyarlı yönetim anlayışının benimsenmesi, topluluklarda kendi kalkınmalarını sağlayacak bilincin oluşması ve halkın katılım kanallarının sağlanması ve güçlendirilmesi ile demokratik kültürün geliştirilmesi de önem taşır. Bütün bunlar ancak “iyi yönetim” ile hayata geçebilir. Bunun için “iyi yönetim”i gözetken bir kırsal kalkınma politikasının izlenmesi, buna göre uygulamaların hayata geçirilmesi önem taşır. Bu aynı zamanda değişime, kırsal kalkınma yaklaşımlarına uyumu da kolaylaştıracak ve kırsal kalkınmanın gerçekleşmesine katkı sunacaktır. Ülke olarak geldiğimiz nokta; herkesi kapsayan bir kalkınma, kırsal kalkınma olmadan sağlanamayacaktır.



KIRSAL KALKINMADA TARIM KREDİ

Kırsal alanlar nüfus yoğunluğunun az, ekonominin genel olarak tarıma dayalı ve sosyal imkânların yeterince gelişmemiş olduğu kent dışı alanlardır.

*Ayhan Karayama**



Kırsal alanlarda genelde gelir düzeyi düşük gruplar yaşamlarını idame ettirmektedir. Sosyoekonomik açıdan gelişmekte olan ülkelerde köylerden kentlere göçler yaşanmaktadır. Köyden kente göçün sebeplerini genel olarak; veraset sisteminde yaşanan sıkıntılar nedeniyle tarımsal işletmelerin küçük arazilerde idame ettirmeye çalışılması, tarımsal üretimdeki yetersizlikler, geçmiş dönemlerde yaşanan ekonomik sıkıntılar, eğitim, sağlık alanlarında yaşanan yetersizlikler oluşturmaktadır. Köyden kente doğru yaşanan göçlerin neticesinde; ekonomik açıdan zayıf grupların ekonomik problemleri artarak devam etmiştir. Kentlerde; işsizlik, sosyoekonomik sorunlar ve gecekondulaşma ile çarpık kentleşmeye varan birçok problem ortaya çıkmıştır.

Kırsaldan kentlere doğru gerçekleşen göçlerin önüne geçmek, tarımsal

faaliyetlerin devamlılığını sağlamak, kırsal alanlarda yaşanabilir mekânlar oluşturmak, geleneksel kırsal hayatın devamlılığını sağlamak ve birçok potansiyeli bulunan kırsal alanlara sahip çıkmak için geliştirilebilecek tüm faaliyet girişimleri özünde kırsal kalkınmayı oluşturur.

Kalkınma sorunu, gelişmekte olan ülkelerin olduğu kadar, gelişmiş ülkelerin de sosyal ve ekonomik politikalarının belirlenmesinde temel konuları oluşturmaya devam etmektedir.

Kaynaklarının kısıtlı olması, insan ihtiyaçlarının ise sınırsız olması, insanların yenilenebilir kaynakların kullanımını sınırlandırmaya, yenilenemeyen kaynakların ise yok olmasına karşı önlemler almaya mecbur kılmıştır. Gelişmiş ülkeler kırsal kesime uyguladıkları politikaları da son yıllarda sürdürülebilir kalkınma kapsamında düzenleme yoluna gitmektedirler.

Yerel dinamiklerin harekete geçirilerek, halk-devlet dayanışmasının yoğun olarak yaşandığı kırsal kalkınma projelerinin devamının tüm yurda yayılması halkın büyük bir çoğunluğuna yaşama ortamı sağlayan kırsal bölgelerde uygulanacak proje tekliflerinin devlet kurumları ile yerel yönetimler arasında eşgüdüm sağlanarak yapılması, ülkemizde kırsal kalkınmanın hedefine ulaşması için gerekli şartlardır. Kırsal kalkınma projesi uygulanacak bölgenin sosyal ve kültürel yapısını bilen, kırsal kalkınma projelerine sürdürülebilir kalkınma ruhunu yansıtabilecek ve aynı bölgede yaşamakta olan kişilerin lider olarak kırsal kalkınma projelerine katılması, hem sürdürülebilir kalkınmayı sağlayacak hem de projelerin başarısını arttıracaktır.

Özellikle henüz kırsaldan kente göç etmemiş insanlarımızın, yaşamlarını idame ettirdikleri alanlarda daha yüksek standartlara kavuşmaları için projelerin geliştirilmesi zorunluluğu vardır. Bu çerçevede Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili kurumlarla yürüttüğü hayvancılığın geliştirilmesine yönelik destekleri temelde bu hedefi gerçekleştirmek üzerinedir.

Kırsal kalkınma faaliyetlerini gerçekleştirenken, kırsal alanda yaşayanların refah seviyesini arttırmak, ekonomik olarak kalkınmanın yanında eğitim standartlarını arttırmak, sağlık gibi hizmetlerinin kalitesini yükseltmek, doğal ve kültürel değerleri korumak da önem arz etmektedir. Kırsal alanların kalkınması, kentleri ve dolayısıyla bölgeleri de etkileyeceğinden sosyal ve ekonomik bir etkileşim ağı oluşturmaktadır.

*Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri / Genel Müdür

İSTİHDAMIN YÜZDE 21'İ TARIM SEKTÖRÜNDE

Kırsal kalkınma, yerel kalkınma adına önem arz ederken bölgesel kalkınma için de gereklidir. Türkiye'de özellikle son yıllarda kırsal kalkınma çalışmalarına ve politikalarına son derece önem verilmektedir. Bunun nedeni temelde resmi istatistiklerde Türkiye'de nüfusun hâlen büyük bir kesiminin kırsal alanda yaşaması ve ülkemiz toplam istihdamının hâlen yüzde 21'inin tarım sektöründe faaliyet göstermesidir.

Kırsal alanda altyapı yetersizlikleri, tarımsal işletmelerin küçüklüğü ve dağınıklığı, eğitim-sağlık ve örgütlenme konularındaki yetersizlikler, kadın-çocuk, genç nüfusa yeni iş alanlarının açılmasında karşılaşılan sıkıntılar ve sosyal olanakların yetersizliği gibi sorunların varlığı da kırsal alanda kalkınmayı önemli kılmaktadır.

Kırsal kalkınma, gerek devlet ve gerekse de sivil toplum kuruluşları ve çiftçiler tarafından uzun yıllar takip edilmesi ve sürekliliğinin devam ettirilmesi gereken önemli bir süreçtir. Yoksulluğun azaltılması için gerekli olan sürdürülebilir kalkınma; doğal kaynakları daha az kullanarak, çevreyi kirletmeden, insanların yaşam düzeylerinin yükseltilmesini ifade edecektir. Böylece gelecek kuşaklara korunmuş ve sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını sağlanması mümkün olacaktır. Bu, ülkemizde yaşayan bütün kesimlerin aktif katılımıyla sağlanabilecek bir olgudur. Bu bilgiler ışığında sürdürülebilir kalkınmanın; bilginin paylaşılması, faaliyetlerin koordinasyonu, ortak kararlar alınması ve paylaşmak ile mümkün olacağı söylenebilir.

Gelecek kuşaklara sağlıklı bir yaşam imkanı sağlayacak sürdürülebilir kalkınma kavramının kırsal kalkınma projelerine aktarılması ve mevcut kalkınma planlarımızda da yer alması gerekliliği aşikardır.

Kooperatifçiliğin ilkeleri incelendiğinde, kırsal kalkınmanın amaçlarıyla önemli paralellikler olduğu görülecektir. Kooperatifçilik hareketi, Türkiye'de

tarım sektöründe istihdam edilen çiftçilerimizin yaşam standartlarını geliştirmek amacıyla kurulmuştur.

9 MİLYAR İNSAN BESLENECEK

Expo Milano 2015 kapsamında düzenlenen "Kooperatifler: Sürdürülebilir Kalkınma ve Sıfır Açlık için Halkın Yetkilendirilmesi" başlıklı uluslararası konferansta 2050 yılında dünya nüfusunun 9 milyara ulaşacağını öngörüldüğü, 9 milyar kişinin beslenmesi için sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin benimsenmesi ve israfın önlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Avrupa Kooperatif ve Sosyal Şirketler Araştırma Enstitüsü'nün (Euricse) ICA ile birlikte kooperatiflerin ekono-

Kooperatifçiliğin ilkeleri incelendiğinde, kırsal kalkınmanın amaçlarıyla önemli paralellikler olduğu görülecektir. Kooperatifçilik hareketi, Türkiye'de tarım sektöründe istihdam edilen çiftçilerimizin yaşam standartlarını geliştirmek amacıyla kurulmuştur.

mik ve sosyal etkisini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirdiği Dünya Kooperatif Gözlemi (World Cooperative Monitor) isimli çalışmanın yayınlanan 3'üncü raporu incelendiğinde tarım ve gıda sektöründe faaliyet gösteren en büyük 30 kooperatifin cirosunun 2011'de 328,42 milyar dolar, 2012'de 365,97 milyar dolar ve 2013'te 401,16 milyar dolar ile artış gösterdiği görülmüştür. Bu da göstermektedir ki kooperatif iş modelinin yalnızca kırsal kalkınmaya değil küresel kalkınmaya etkisi muazzamdır. Bu nedenle önümüzdeki yıllarda kalkınmanın sağlanması ve açlığın önlenmesi için koope-

ratif iş modeline daha fazla önem verilmesi gerekmektedir.

Kırsal kalkınmadaki yeri dünya genelinde önemli kabul edilen kooperatifleşmenin ülkemizdeki en iyi örneğini Tarım Kredi Kooperatifleri oluşturmaktadır.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK İKİNCİ KURULUŞU

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri, tarım sektörünü daha üretken bir hâle getirmek amacı ile 153 yıldır ortaklarının ve genel anlamda ülkemiz çiftçisinin her türlü ihtiyacını karşılamaya dönük mal ve hizmetleri sağlamakta ve ürünlerini pazarlamaktadır. 1.625 kooperatif ile 35 bini aşkın yerleşim yerinde 1,1 milyon ortağa hizmet veren Kasım 2016 itibarıyla 406 bin 564 kişiye toplam 5 milyar 920 milyon TL, son 10 yılda ise toplam 36 milyar TL kredi kullandıran Tarım Kredi, tarımsal kredi alanında Türkiye'nin en büyük ikinci kuruluşudur.

Krediye ek olarak; ortaklarının gübre, tohum, yem, motorin, tarımsal makine gibi ihtiyaçlarını da karşılayan Tarım Kredi, ortaklarının yetiştirdiği ürünleri (hububat, baklagiller, ayçiçeği, zeytin vb.) değerinden satın alarak bağlı şirketleri aracılığı ile tesislerinde işlemekte ve tüketiciye ulaştırmaktadır.

Tarımsal gelişmelerle doğru orantılı olarak çalışanlarının, ortaklarının ve diğer üreticilerin bilgi seviyelerini yükseltmek ve teknik becerilerini artırmak amacıyla kurs, seminer, konferans gibi teorik eğitimler de vermektedir.

Tarım Kredi Kooperatifleri, Türkiye'de tarımsal kooperatifçiliğin uluslararası gelişmelere bağlı olarak demokratik ve özerk yapılanma içerisinde gelişmesine katkı sağlamak ve uluslararası alanda kooperatifler arası dayanışma ve iş birliği oluşturmak amacıyla;

- Uluslararası Kooperatifler Birliği (ICA),
- Avrupa Kooperatifleri (Cooperatives Europe),
- Avrupa Birliği Tarım Kooperatifleri Birliği (COGECA),



- Uluslararası Raiffeisen Kooperatifleri Birliği (IRU) ve
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurumuna (DEİK) üye olmuştur.

Birçok tarımsal kuruluşta olduğu gibi Tarım Kredi Kooperatifleri de faaliyetlerini yerine getirirken; ülkemiz tarımının çok daha iyi noktalara taşınmasını sağlamak amacını gütmekte, çalışmalarına bu doğrultuda yön vermektedir. Türkiye geneline dağılmış birim kooperatiflerinde istihdam ettiği 1.237 adet ziraat mühendisi kanalıyla tarımla uğraşan kişilerin bu alanda teknik bilgilerinin artırılması için eğitimler düzenlemekte, bu eğitimlerde doğru/bilinçli üretim ve akılcı girdi kullanımı gibi konularda üreticileri bilgilendirmektedir.

ÇİFTÇİNİN YANINDA

Ortaklarının; kooperatifçilik ilkeleri gereği doğru ve kaliteli tarımsal girdilere en uygun koşullarda erişimini sağlamakta, üretimlerinin her aşamasında çiftçilerin yanında olmakta ve ziraat mühendisi personeliyle sahada teknik destek vermektedir. Geçmiş yıllarda kurumun fiyat politikalarına bakıldığında, çiftçilerimizin tarımsal üretimleri için gerekli girdiler hiç bu kadar uygun fiyatla sağlanamamıştır. Söz konusu uygun fiyatlı girdilerin temini, üretim sürecine de yansarak, hem kırsal kesimdeki düşük gelir sevi-

yesindeki üreticilerin gelir düzeyinin artmasını hem de nihai tüketicinin daha ucuz fiyatlarla tarımsal gıda tüketmesini sağlamaktadır.

Tarım Kredi Kooperatiflerinin bir diğer fonksiyonu da ortaklarının ürünlerini değerlendirerek, tüketicilerle buluşturmak, araçların uyguladığı düzensiz fiyat politikalarıyla tarımsal ürünlerin piyasada fahiş fiyatlara satılmasını engellemektir.

Ortağını üretim sonrasında da yalnız bırakmayan Tarım Kredi; gübre,

yem, tohumculuk, hayvancılık, plastik, bilişim, zirai ilaç ve lisanslı depoculuk gibi alanlarda bünyesinde bulunan şirketler ve bu şirketlere ait tesislerde ortaklarının ürünlerini değerlendirerek tüketiciyle buluşturmaktadır. Bu sayede üretici, ürettiği ürünü ekonomik anlamda en kârlı şekilde tüketiciye ulaştırmış olmaktadır.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) tarafından el konulan sigorta, banka, yem, yağ, hayvancılık, plastik sektörü gibi faaliyet alanlarımızla ilgili şirketleri bünyemize katarak, Tarım Kredi ailesini büyütmeyi hedefliyoruz. Böylece ortaklarımıza, ülke çiftçisi ile tarımına daha iyi hizmet götürmeyi, tarım piyasalarında regülasyona katkı vermeyi ve tarımsal üretimi arttırmayı amaçlıyoruz.

Çiftçilerin memnuniyetini arttırmayı hedefleyen bu faaliyetler; önce üreticinin akabinde de ülke tarımının kalkınmasını sağlamakta, ama en önemlisi kırsalda yaşayanların refah düzeyini yükseltmektedir.

153 yıldır ülkemiz çiftçisinin ve ülkemiz tarımının destekçisi olan Tarım Kredi Kooperatifleri, bundan sonra da bu faaliyetini layıkıyla yerine getirme gayretinde olacaktır.



VERİLEN DESTEKLE HAYVANCILIK GELİŞİYOR*

2015 Haziran verilerine göre Türkiye'deki büyükbaş hayvan sayısı 14,7 milyondur. Toplam küçükbaş hayvan sayısı 44,7 milyon olup; bunun % 75,7'si koyun, % 24,3'ü keçidir.



Hayvancılık, Türkiye'de artan nüfusun yeterli ve dengeli beslenmesinde ve birçok alanda sanayi ham maddesi olarak kullanılması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte hayvancılık sektörü, birçok faaliyeti dâhil etmesi nedeniyle, Türkiye ekonomisine olduğu kadar, sos-

yal sorunlarına da çözüm getirebilmektedir. Hayvancılık, kırsal alanlarda yaşanan işsizliği azaltmasının yanı sıra, kente göçün önüne geçerek, çarpık kentleşme ve nüfus baskısını azaltmak gibi, sosyal fonksiyonları üstlenmektedir. Son yıllarda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Belediyelerimizin vermiş olduğu desteklerle

küçükbaş hayvan varlığımızda artış trendi devam etmektedir. Hayvancılığımız, yerel yönetimimizin de vermekte olduğu desteklerle gelişmeye devam edecektir. 2015 Haziran verilerine göre Türkiye'deki büyükbaş sayısı 14,7 milyondur. Toplam küçükbaş ise 44,7 milyondur. Bunun % 75,7'sini koyun, % 24,3'ünü keçi oluşturmaktadır.

*Prof. Dr. Bülent Gülçubuk, Prof. Dr. Ahmet ÖZÇELİK ve Doç. Dr. Mehmet Arif ŞAHİNLİ'nin makalelerinden derlenmiştir.

İSTİHDAM İÇİN KOORDİNASYON VE EĞİTİM PROJESİ

Yerel yönetimler, daha kapsayıcı ve refah seviyesi daha yüksek toplumları oluşturabilecek kamusal önlemlerin koordinasyonunda öne çıkıyor.

*Burçin Yeşiltepe**



Dünya nüfusunun yarısından fazlası kentlerde yaşıyor. Kent yaşamı bireylere ekonomik, sosyal ve kültürel olanaklara daha fazla erişim fırsatı sunuyor. Bununla birlikte kırsal alandaki yerleşim yerlerinden kentlere doğru gerçekleşen göçlerle artan kentsel nüfus, kırdan yaşanan yoksulluğun kentlere taşınması yanı sıra pek çok sosyal sorunu da beraberinde getiriyor.

Bu sorunların başında gelen sosyal dışlanma ile mücadele, daha kapsayıcı ve neticesine daha refah toplumlar oluşturabilmek için, çok aktörlü politikaların ve kamusal önlemlerin geliştirilmesini gerektiriyor. Yerel yönetimler, sosyal içermenin sağlanması bağlamında tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de giderek genişleyen roller üstleniyor.

Bu bağlamda, Birliğimiz, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı'nın Sosyal İçerme ekseninin 4'üncü tedbiri dâhilinde "İstihdam için Koordinasyon ve Eğitim Projesi"ni (İSKEP) geliştirmiş ve uygulamaya başlamıştır.

Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin eş finansmanı ile yürütülen

proje ile Türkiye'de sosyal içermenin gelişmesine katkı sunulması, yerel yönetimlerin etkinliklerinin artırılması, yerel düzeyde sosyal uyum ve iyi yönetişimin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

HEDEF GRUPLAR

Projede engelli vatandaşlar, yoksullar ve yoksulluk sınırı altında olan kişiler, roman vatandaşlar, uyuşturucu bağımlıları, aile içi şiddet mağduru kadınlar, çalışan çocukların ebeveynleri, eski hükümlü ve tutuklulardan oluşan hedef grupların istihdam edilebilirliğinin artırılması, bu bireylerin iş gücüne erişiminin kolaylaştırılması ve bu bireylerin iş gücü piyasasına katılmalarına ilişkin engellerin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

PROJENİN SONUÇ ALANLARI

Proje kapsamında sosyal içermenin sağlanması amacıyla üç sonuç alanı belirlenmiştir.

Dezavantajlı Bireylere Yönelik Hizmet Birimleri

Bu sonuç alanında, pilot belediyelerimizin bünyesinde dezavantajlı gruplara kurumsal hizmet sağlayacak birimlerin kurulması hedeflenmiş; böylece dezavantajlı bireylerin sosyal en-

tegrasyonuna yönelik yeni bir hizmet modelinin oluşturulması amaçlanmıştır.

Bu model kapsamında öncelikle belediyeye başvuran bu grupların hem belediyeden alacakları hizmetin anlatılması ve doğru birime yönlendirilmesi hem de bu alanda hizmet veren diğer kamu kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütlerine yönlendirilmesini sağlayacak "Tek Nokta" yaklaşımına uygun Belediye Sosyal Destek ve Rehberlik Merkezleri (BEDESTEM) kurulmuştur.

"Tek Nokta" tüm dünyada uygulanmakta olan ve vatandaşların birden fazla ihtiyacının tek bir yerden karşılanabildiği, özellikle de dezavantajlı bireyler için kişiye özel hizmetlere erişimin kolaylaştırıldığı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda kişiye özel hizmet hedeflenmektedir. Bu çerçevede proje kapsamındaki pilot belediyelerimizde, sosyal hizmet ve yardımlardan sorumlu birimlerde çalışanlar başta olmak üzere farklı birimlerden 650'den fazla belediye personeline 8000 saati aşkın eğitim desteği verilmiştir. Böylece belediyelerimizde dezavantajlı bireylerin ihtiyaçlarının en doğru ve en hızlı şekilde belirlenebilmesi ve gerekli çözümlerin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin iyileştirilmesine öncülük edilmiştir.

İstihdam Edilebilirliğin Artırılması

Projenin ikinci sonuç alanı, söz konusu birimleri iki boyutta ele almıştır. Bunlardan ilki, dezavantajlı bireylerin belirlenmesi ve bu kişilere, ilgili mekanizmalar aracılığıyla destek sağlanmasını amaçlayan faaliyetlerden oluşmuştur. İkinci boyutta ise, bir veri tabanı ve izleme sisteminin oluşturul-

*İSKEP / İletişim ve Görünürlük Kilit Uzmanı

ması ile dezavantajlı bireylerin iş gücü piyasasına erişimlerinin kolaylaştırılmasına odaklanılmıştır. İki bölümden oluşan veri tabanı sistemi ile hem kayıt altına alınan dezavantajlı bireylerin ihtiyaçları belirlenmekte hem de yerel düzeyde hizmet sunumunun koordinasyonu sağlanmaktadır. Bu veri tabanına 12 ilde 7500'e yakın dezavantajlı bireyin ve 450'ye yakın hizmet sunucunun kaydı yapılmıştır.

Sosyal içirme sürecinde dezavantajlı grupların istihdama erişiminin kolaylaştırılması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda proje çerçevesinde pilot belediyelerin koordinasyonunda yerel paydaşlarla işbirlikleri oluşturulmuş ve dezavantajlı bireylerin dezavantaj faktörlerinin azaltılması için mesleki eğitim ve rehberlik faaliyetleri yürütülmeye başlanmıştır. Toplum Yararına Çalışma Programları, Temel Bilgisayar ve İletişim Teknikleri Eğitimleri, Girişimcilik Eğitimleri gibi çeşitli faaliyetlerden 1500'den fazla birey faydalanmış olup özellikle girişimcilik eğitimleri sonucunda 36 birey kendi işletmelerini kurmuş ve 70'den fazla kişiye istihdam sağlamışlardır.

İyi yönetim yaklaşımı çerçevesinde pilot illerde dezavantajlı bireylerin iş gücüne erişimlerinin önündeki engeller, katılımcı uygulamalarla, analiz edilmiş ve her ile yönelik engellerin kaldırılmasına katkı sağlayacak çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Toplumsal Farkındalığın Artırılması Üçüncü sonuç alanında çeşitli bilgilendirme ve farkındalık faaliyetleri ile hizmet sağlayıcılar, karar alıcılar ve dezavantajlı bireyler arasında diyalog geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, dezavantajlı bireyleri sahip oldukları seçenekler hakkında bilgilendirerek, onların sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının teşvik edilmesi ve dezavantajlı bireylere karşı ön yargının ortadan kaldırılmasına katkı sağlanarak, ekonomik ve sosyal olanaklara erişimlerinin kolaylaştırılması için faaliyetler yürütülmüştür.

Dezavantajlı bireylere yönelik ön yargıların belirlenmesi için iki büyük

saha araştırması yürütülmüştür. Saha araştırmalarının ilki dezavantajlı bireylerin yapısını, istihdam, eğitim ve yoksulluk düzeylerini ortaya koymayı, dezavantajlılara yönelik politikaların etkinliğini analiz etmeyi amaçlamıştır. 12.090 hane halkıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ile hem yerel düzeyde politika oluşturma süreçleri hem de Belediyelerde kurulan merkezlerin çalışmalarının desteklenmesi sağlanmıştır.

Diğer bir saha araştırması toplumun dezavantajlı gruplara ilişkin tutum ve davranışlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Dezavantajlı bireylerin istihdama erişimde karşılaştığı en önemli engellerden biri de toplumun dezavantajlılara yönelik ön yargıdır. Toplumun dezavantajlı grupları görme, değerlendirme, algılama biçimlerinin ortaya konulmasının bu gruplara yönelik ön yargıların, kalıp yargıların ve ayrımcı uygulamaların görünür olmasını sağlayacağı düşüncesiyle geliştirilen bu çalışma ile uzun vadede dezavantajlılara yönelik ön yargıların ve ayrımcı uygulamaların ortadan kalkması için araçların, politikaların oluşturulması sürecine de katkı sağlanmıştır.

Alan araştırmalarının sonuçlarıyla uyumlu biçimde dezavantajlı bireylere yönelik toplumsal ön yargıların kırılması için 50'ye yakın seminer ve konferans düzenlenmiş olup ön yargıların aşılması sürecindeki uygulamalar ve yaklaşımlar 12 ilde 5000'den fazla kişinin katılımıyla ele alınmıştır.

Toplumdaki bilgi düzeyinin ve farkındalığın geliştirilmesi ekseninde dezavantajlı bireylerin hem kendilerine yönelik ön yargılarını aşabilmeleri, hem de kamu istihdam hizmetleri ile sosyal koruma sistemlerine yönelik bilgilerinin artırılması amacıyla aylık seminerler düzenlenmiştir. 6500'den fazla birey bu seminerlerden faydalanmıştır.

Proje kapsamında belediyelerin iyi uygulama örnekleri aracılığıyla kapasitelerinin gelişmesi için ortak çalışma pratikleri geliştirilmiş ve hem ulusal hem de uluslararası katılımcılarla de-

neyim paylaşım toplantıları düzenlenmiştir. Aynı zamanda belediye personeline yönelik bilgi toplantıları gerçekleştirilmiş ve 3000'e yakın pilot belediye personeli bu toplantılara katılmıştır.

Proje kapsamında ulusal düzeyde iki kampanya düzenlenmiştir. "Gördüğünüzden Fazlasıyız" temasıyla Nisan-Mayıs 2016 döneminde gerçekleştirilen ilk kampanya sosyal medya ve geleneksel medya araçları aracılığıyla on binden fazla insana ulaşmıştır.

İkinci kampanya "Değişim Farkındalıkla Başlar" temasıyla Haziran 2016'da başlatılmış ve Kasım 2016'ya kadar devam etmiştir. Kampanya kapsamında hazırlanan iki televizyon spotu ve infografik filmler; pilot illerde gerçekleştirilen basın toplantıları ile hizmet birimlerine dağıtılan billboard, poster ve broşür gibi bilgilendirici materyaller aracılığıyla kampanya mesajları yüzbinden fazla insana ulaşmıştır.

Avrupa ve Türkiye'deki son gelişmelerin, sosyal içermenin, etkili ve hakkaniyetli bir şekilde ele alınması gereken bir süreç olduğunu net biçimde ortaya koyması neticesinde proje kapsamındaki yerel yönetimlerin yaptıkları çalışmaların kalitesinin iyileştirilmesi ve deneyimlerinin kapsamının genişletilmesi amacıyla bir de uluslararası zirve düzenlenmiştir.

Çeşitli ülkelerden 450 katılımcıyla gerçekleştirilen zirvede kapsayıcı toplumlar inşa etmek amacıyla yerel yönetimlerden sivil topluma kadar pek çok aktörün rolü tartışılmış ve projenin uluslararası platformda da sürdürülebilirliğini sağlayacak "İstanbul Deklarasyonu" imzalanmıştır.

8 Kasım 2016'da Ankara'da gerçekleştirilen kapanış toplantısının ardından, İSKEP Projesi faaliyetleri, 19 Kasım 2016'da tamamlanmıştır. 2 yıl içerisinde on binlerce insana ulaşan ve yeni bir belediyeçilik anlayışının geliştirilmesinde ilk adım olan İSKEP'in çıktılarını önümüzdeki dönemde sadece pilot belediyelere değil ülkemizdeki tüm belediyelere çalışmalarında ışık tutacaktır.



KIRSAL KALKINMADA TARIMIN YERİ

Bugünün dünyasında yaklaşık 2,1 milyar yoksul insanın 900 milyonu aşırı yoksulluk sınırında yaşıyor. Bu kesimin yaklaşık yüzde 75'i ise kırsal alanlarda tarımla uğraşarak hayatını kazanıyor (Dünya Bankası, 2014). Geçtiğimiz yıllarda önemli bir ilerleme kaydedilmiş olsa da, ekonomik sınıflar arasında, kırsal bölgeler ve kentler arasında, bölgeler, etnik gruplar, kadınlar ve erkekler arasında aşırı yoksulluk ve eşitsizlik hâlâ oldukça yaygın.

Ariella Glinni *

Bugünün dünyasında yaklaşık 2,1 milyar yoksul insanın 900 milyonu aşırı yoksulluk sınırında yaşıyor. Bu kesimin yaklaşık yüzde 75'i ise kırsal alanlarda tarımla uğraşarak hayatını kazanıyor (Dünya Bankası, 2014). Geçtiğimiz yıllarda önemli bir ilerleme kaydedilmiş olsa da, ekonomik sınıflar arasında, kırsal bölgeler ve kentler arasında, bölgeler, etnik gruplar, kadınlar

ve erkekler arasında aşırı yoksulluk ve eşitsizlik hâlâ oldukça yaygın.

Kırsalda yaşayan kesimlerin çoğu zaman kaynaklara, hizmetlere, teknolojiye, pazara ve ekonomik imkânlarla erişimi yok ya da oldukça kısıtlı. Bunun sonuçları ise daha düşük gelir ve tarımsal verimlilik oluyor. Birçok düşük ve orta gelirli ülkede, yoksulluk ve yoksulluğun sonuçları olan yetersiz beslenme, açlık ve temel hiz-

metlere erişme gücü küresel düzeyde karşımıza çıkan zorluklarla daha da büyüyor. Bu zorluklar iklim değişikliğinden hızlı nüfus artışına kadar bir çeşitlilik göstererek yoksul kesimin korunmasızlığını artırıyor ve kırsal kalkınmanın önünde büyük bir engel oluyor. İklim değişikliği tarımsal üretim sistemlerinin üzerinde giderek artan bir baskı yaratırken tarımın iklim değişikliğine uyumunda büyük bir rol

*Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) / Üst Düzey Politikalar Uzmanı

oynadığını da biliyoruz. 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin kabul edilmesiyle birlikte ülkeler açlık, yoksulluk ve yetersiz beslenmeyle ilgili taahhütlerini bir kez daha dile getirdiler ve 2030'da yoksulluğu sona erdirmek için kapsayıcı, eşit ve sürdürülebilir büyümenin önemini kabul ettiler. Aynı zamanda uluslararası ve sektörler arası işbirliği ve seferber edilecek finansmanın da ortaya konulan bu çabaya desteklemesi gerektiğinin sürekli altı çizildi.

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'nun temel görevlerinden birini yoksulluğu sona erdirmeye hedefini başarmak oluşturuyor ve FAO bunu gerçekleştirmek için yapısal ve kırsal dönüşümlerin yoksulların yararına ve kapsayıcı olması amacıyla ülkelere yardım ediyor.

Veriler gösteriyor ki; tarıma, özellikle de küçük ölçekli tarıma yatırım yapmak yoksulluğun azaltılmasına diğer sektörlerden çok daha katkıda bulunuyor. Kırsal yoksulluğu azaltmak, küçük ölçekli tarımdaki verimliliği artırmayı, iş imkânları yaratmayı, ekonomik çeşitliliği güçlendirmeyi ve insanlara yatırım yapmayı zorunlu kılıyor.

Bu bağlamda, kırsaldaki yoksulların gelirlerini artırmak ve geçim kaynaklarını iyileştirmek için farklı stratejiler izlenmesi gerekiyor. Bu yaklaşımların en öne çıkanları arasında şunları sayabiliriz:

- Yapısal zorlukları çözüme kavuşturarak kırsal kesimde yaşayan hane halklarının doğal kaynaklara erişimini artırmak,
- Afetlere ve diğer şoklara karşı kırsal kesimin bu risklerle baş edebilme becerilerini geliştirmek,
- Daha kapsayıcı tarımsal gıda sistemleri için küçük ölçekli çiftçilerin pazarlara erişimini sağlamak,
- En korunmasız hane halkları için sosyal koruma programları geliştirmek ve uygulamak,
- Enerji, ulaşım, su ve hijyen konularında kırsaldaki altyapıyı güçlendirmek,
- Sağlık ve eğitim gibi temel sosyal hizmetlere erişimi sağlayarak insana yatırım yapmak,

- Karar alma süreçlerinde katılımcılığı teşvik etmek için kırsal kurumları ve yerel yönetimleri güçlendirmek,
- Kırsalda yaşayan yoksul kesimlerin katılımcılığına imkân sağlayarak bu kesimlerin kalkınma sürecinden başından itibaren faydalanmasını sağlamak.

Kırsal kalkınmanın kapsayıcı, eşit ve sürdürülebilir olması için bazı çözüm önerileri bulunuyor.

AİLE İŞLETMELERİNİ DESTEKLEMEK

Aile çiftçileri dünyadaki gıdanın yüzde 80'ini üretiyor ve ürettikleri çeşitlilikle gıda güvenliğine çok büyük ölçüde katkıda bulunuyorlar. Küçük ölçekli çiftçileri ve aile çiftçilerini desteklemek yerel ekonomiyi canlandırıyor ve küresel olarak açlığın sona erdirilmesinde büyük rol oynuyor.

FAO'nun temel görevlerinden birini yoksulluğu sona erdirmeye hedefini başarmak oluşturuyor, FAO bunu gerçekleştirmek için yapısal ve kırsal dönüşümlerin yoksulların yararına ve kapsayıcı olması amacıyla ülkelere yardım ediyor.

KIRSALDA İNSANA YAKIŞIR İŞLER YARATMAK

Kırsalda yaşayan yoksul kesim çoğunlukla istikrarsız ve kayıt dışı işlerde düşük ücretle çalışmaktadır. Bu kesimin önemli bir bölümü, özellikle de kadınlar ve gençler iş bulmakta zorluk çekiyor. Bu durum, açlık ve yoksulluğun olduğu kısır bir döngüye yol açmakta, kırsal kalkınmayı tehdit etmekte ve göçe neden olmaktadır. Kırsal yoksulluğu azaltmanın yolu ekonomik çeşitlilikten, insana yatırımdan ve insana yakışır iş olanaklarının yaratılmasından geçiyor. İnsana yakışır iş ise temel çalışma standartlarına uygunluk, adil ücret, güvenilir ve sağlıklı çalışma

koşulları, çalışanların iş yerinde seslerini duyurabildikleri çalışma ortamı ve kadınlara ve erkeklerle tanınan eşit imkânları kapsıyor.

TOPLULUKLARI VE KIRSAL KESİMDEKİ KURUMLARI GÜÇLENDİRMEK

Tüm dünya üzerinde kooperatiflerin bir milyardan fazla üyesi var ve bunun büyük bir kısmını tarım sektörü oluşturuyor. FAO'nun verilerine göre 300 büyük kooperatifin yüzde 30'u tarımsal sektörde yer alıyor. Bu birlikler aracılığıyla aile çiftçilerinin kaynaklara, teknolojiye, bilgiye ve pazara ortak erişimi sağlanabilir. Yerel, ulusal ve küresel seviyede çok paydaşlı bir diyalog kurularak politikalar daha etkili kırsal kalkınma için uyumlu hâle getirilebilir.

KADINLARIN POTANSİYELİNİ ORTAYA ÇIKARMAK

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınları gerçek potansiyellerine erişmekten alıkoymuyor, tarımsal sektörü zayıflatıyor, kırsal kalkınmayı olumsuz yönde etkiliyor. FAO, toplumsal cinsiyet odaklı kırsal kalkınma programları tasarlayarak kadınların karar verme süreçlerine katılımını ve ekonomik olarak güçlendirilmesini teşvik ediyor, böylece toplumsal cinsiyetten kaynaklı sınırlılıkları aşmayı hedefliyor. Bu çalışmalar, kırsalda yaşayan kadınların organizasyon ve liderlik bakımından ortak hareket edebilme ve karar alma becerilerini güçlendirmeyi de kapsıyor.

Özetle, yukarıda belirttiğimiz satır başlarından da anlaşılacağı gibi kırsal kalkınma için kırsaldaki yoksul kesimin karşılaştığı sosyal, ekonomik ve politik zorlukları dikkate alan çok sektörlü bir yaklaşım benimsenmesi gerekiyor. Ortaya konulan politikalar ve önlemler kapsayıcı yapısal dönüşüm ve gelişimi teşvik etmeli ve yoksul kesimin aktif olarak katılım sağlayabileceği ekonomik faaliyetlere imkân tanımalıdır.

FAO'nun çabalarının merkezinde olan kırsal kalkınma başarıldığı takdirde 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmakta büyük bir yol kat etmiş olacağız.

TÜRKİYE'DE KIRSAL NÜFUSUN DEĞİŞİMİ (1927-2012)

Dünya genelinde özellikle de gelişmiş ülkelerde sanayileşme ile birlikte kentleşme hareketleri hızlanmıştır. Kentleşme hareketleri çok eskilere dayanmakla birlikte, son 150 yıldaki hızlı kentleşme, daha ziyade sanayileşmenin ürünüdür. Sanayileşen ülkelerde kırsal nüfus hızla azalmaya, kentsel nüfus ise artmaya başlamıştır. Şüphesiz bu durum bütün ülkelerde eş zamanlı olarak meydana gelmemiştir.

Yrd. Doç. Dr. Murat YILMAZ *

Batı Avrupa ülkelerinde hızlı sanayileşme ve buna bağlı olarak kırdan kente yoğun göçler ve hızlı kentleşme 1850'lerde başlamıştır. Buna karşın geri kalmış ülkelerde hâlen toplam nüfusun önemli bir kısmını kırsal nüfus oluşturmaktadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki dünya genelinde 1900'lerden itibaren kırsal nüfusta bir azalma eğilimi, kentsel nüfusta ise artma eğilimi belirginleşmiştir.

Ülkemizde 1930'larda bazı sanayileşme hamleleri yapılmış, ancak başarı sınırlı kalmıştır. Türkiye'de kırdan kente yoğun göçler ve hızlı kentleşme ise 1950'den sonra başlamıştır (Tümertekin, 1973, Doğanay, 1997, Keleş, 2012). Ancak Türkiye'deki kırdan kente göç hareketi ve buna bağlı olarak meydana gelen hızlı kentleşme, Batı Avrupa'dan farklı olarak sadece sanayileşmeden kaynaklanmamıştır. Tarımda makineleşme, tarım arazilerinin miras yoluyla sürekli olarak bölünerek küçük üniteler hâline gelmesi, şehirlerdeki iş, eğitim ve sağlık olanakları başta olmak üzere çok sayıda etken kırdan kente yönelik göçlerin başlıca nedenleri arasındadır.

Türkiye'de 1950'den sonra kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı sürekli olarak azalmaya başlamıştır. 1950'den 1980'e kadar olan dönemde kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı sürekli azalırken aynı dönemde söz konusu nüfus miktar olarak

artmıştır. 1980 yılından sonra ise ülkemizdeki kırsal nüfus ilk defa miktar olarak da azalmaya başlamış ve belirtilen tarihte 25 milyon civarında olan kırsal nüfus günümüzde 17 milyona kadar düşmüştür (1990 ile 2000 arasında cılız artışı göz ardı edersek). Bugüne kadar ülkemizde kentleşme

Türkiye'de 1950'den sonra kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı sürekli olarak azalmaya başlamıştır. 1950'den 1980'e kadar olan dönemde kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı sürekli azalırken aynı dönemde söz konusu nüfus miktar olarak artmıştır. 1980 yılından sonra ise ülkemizdeki kırsal nüfus ilk defa miktar olarak da azalmaya başlamış ve belirtilen tarihte 25 milyon civarında olan kırsal nüfus günümüzde 17 milyona kadar düşmüştür.

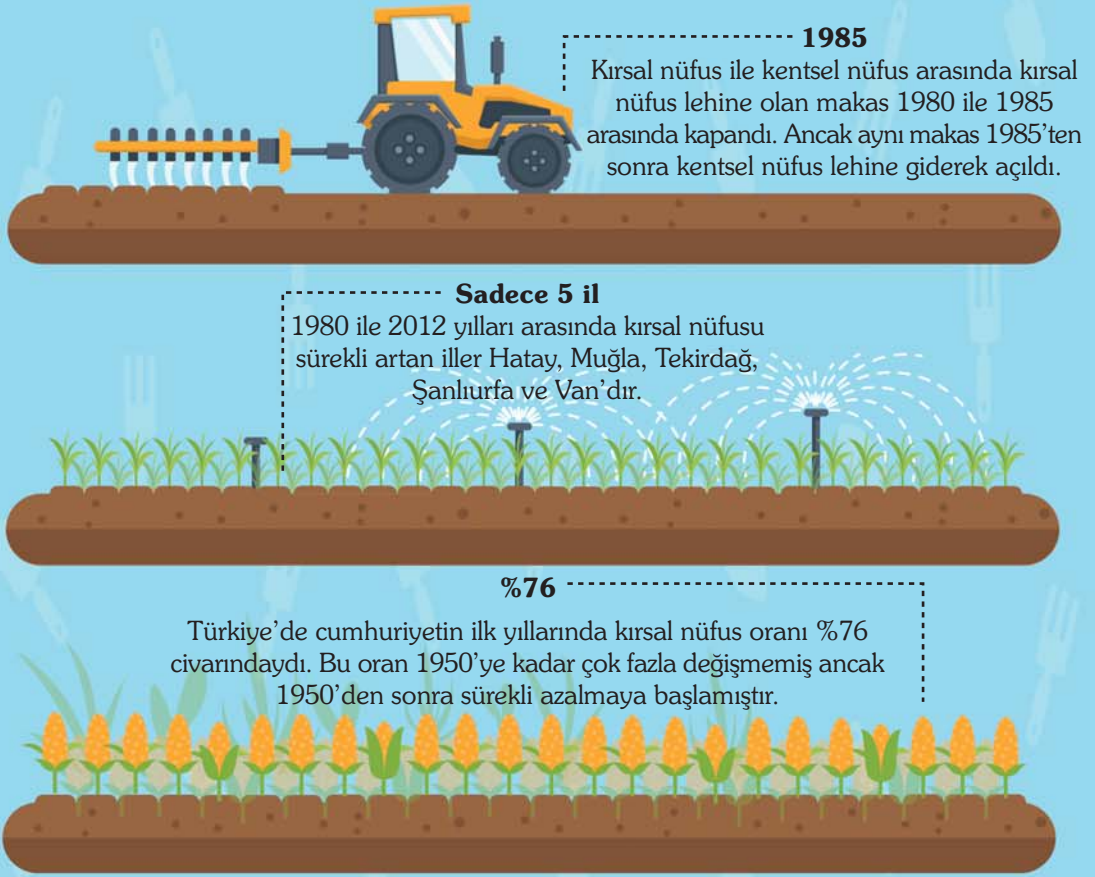
ile ilgili onlarca çalışma yapılmıştır. Ancak bu çalışmalarda kentleşme konusu irdelenirken kırsal nüfus dolaylı

olarak ele alınmıştır. Bu çalışmada ise konuya kırsal nüfus açısından bakılacaktır. Kırsal nüfusun 1927-2012 yılları arasındaki değişimi ve bu değişimin nedenleri ve sonuçları irdelenecektir. Ayrıca TÜİK'in 2013 yılı verilerine göre büyükşehirlerin tamamında kırsal nüfus 0 olarak gösterildiği için bu çalışmada 2012 yılı verileri kullanılmıştır. Araştırma konusu kırsal nüfus olduğu için öncelikle kırsal nüfusun tanımlanması faydalı olacaktır. Kırsal nüfus ile kentsel nüfus konusunda yapılan tanımlamalar daha çok yerleşmelerin tanımlanması ve dolayısıyla yerleşmede yaşayan nüfusun kırsal veya kentsel olarak kabul edilmesi esasına dayanır. Yerleşmelerin kırsal ve kentsel olarak ayrılmasında kullanılan kıstaslar araştırmacılar arasında farklılık göstermektedir. Bazı araştırmacılar nüfus miktarını esas alırken bazıları ekonomik faaliyetleri ve buna bağlı olarak yerleşmenin fonksiyonlarını, bazıları ise nüfus yoğunluğunu göz önüne almaktadır. TÜİK ise il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusu kentsel nüfus olarak, diğer yerleşmelerin nüfuslarını ise kırsal nüfus olarak değerlendirmektedir. Şüphesiz bu kıstasın doğruluğu tartışılır. Ancak mevcut istatistikler sadece TÜİK'ten elde edilebildiği için bu çalışmada TÜİK'in kıstası ve verileri esas alınacaktır.

KIRSAL NÜFUSUN YILLARA GÖRE DEĞİŞİMİ

Türkiye'de cumhuriyetin ilk yıllarında kırsal nüfus oranı %76 civarındaydı.

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Eğitim Fakültesi / Öğretim Üyesi

**Tablo.1 Türkiye'de Kırsal, Kentsel ve Toplam Nüfusun Yıllara Göre Değişimi (1927-2012)**

Sayım Dönemleri	Kentsel Nüfus	Oran (%)	Kırsal Nüfus	Oran (%)	Toplam Nüfus
1927	3.305.879	24,2	10.342.391	75,8	13.648.270
1935	3.802.642	23,5	12.355.376	76,5	16.158.018
1940	4.346.249	24,4	13.474.701	75,6	17.820.950
1945	4.687.102	24,9	14.103.072	75,1	18.790.174
1950	5.244.337	25,0	15.702.851	75,0	20.947.188
1955	6.927.343	28,8	17.137.420	71,2	24.064.763
1960	8.859.731	31,9	18.895.089	68,1	27.754.820
1965	10.805.817	34,4	20.585.604	65,6	31.391.421
1970	13.691.101	38,5	21.914.075	61,5	35.605.176
1975	16.869.068	41,8	23.478.651	58,2	40.347.719
1980	19.645.007	43,9	25.091.950	56,1	44.736.957
1985	26.865.757	53,0	23.798.701	47,0	50.664.458
1990	33.326.351	59,0	23.149.684	41,0	56.473.035
2000	44.006.274	64,9	23.797.653	35,1	67.803.927
2007	49.747.859	70,5	20.838.397	29,5	70.586.256
2012	58.448.431	77,3	17.178.953	22,7	75.627.384

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.



Bu oran 1950'ye kadar çok fazla değişmemiş ancak 1950'den sonra sürekli azalmaya başlamıştır. 1950 yılında ülke nüfusunun yaklaşık %75'ini oluşturan kırsal nüfusun payı ilerleyen yıllarda düşmeye başlamış, ancak 1980 yılına gelindiğinde hâlen ülke nüfusunun yarıdan fazlası (%56,1) kırsal nüfustan oluşmaktaydı. Türkiye'de kentsel nüfusun kırsal nüfusu geçtiği ilk sayım 1985 sayımıdır. Buradan şu sonuç çıkarılabilir; ülkemizde 1980 ile 1985 yılları arasında kırsal nüfus ile kentsel nüfus eşitlenmiş ve 1985 yılı sayımında kentsel nüfus toplam nüfusun yarıdan fazlasını oluşturmuştur. 1985 yılından sonraki dönemde ise başta kırdan kente yönelik göçler olmak üzere çeşitli nedenlerden dolayı kırsal nüfus oranı hızla düşmeye, kentsel nüfus oranı ise hızla artmaya devam etmiştir. Nihayet günümüz itibarıyla kırsal nüfus ülke nüfusunun yaklaşık %23'ünü (2012 ADNKS'ye göre) oluşturmaktadır.

Ülkemizde kentsel nüfus ve toplam nüfus 1927'den 2012 yılına kadar olan süreçte sürekli artmıştır. Buna

karşın kırsal nüfus 1927'den 1980'e kadar artmış ve aynı yıl cumhuriyet tarihindeki en yüksek değere çıktıktan sonra istikrarsız bir seyir izlemeye başlamıştır. Nitekim 1980 yılında 25 milyonu geçen kırsal nüfus, sonraki 5 yılda 1 milyondan fazla azalarak 24 milyonun altına inmiştir. Oysa aynı dönemde ülke nüfusu yaklaşık olarak 45 milyondan 50 milyona, kentsel nüfus da yaklaşık olarak 20 milyondan 27 milyona çıkmıştır (Tablo.1).

Kırsal nüfus miktarındaki azalma 1985 yılı ile 1990 yılı arasında da sürmüştür. Nitekim 1985 yılında yaklaşık olarak 24 milyon olan kırsal nüfus 1990 yılına gelindiğinde yaklaşık olarak 23 milyona düşmüştür. Oysa bu dönemde ülke nüfusu yaklaşık 50 milyondan 56 milyona, kentsel nüfus da 27 milyondan 33 milyona çıkmıştır (Tablo.1). Verilerden de anlaşılacağı üzere kırsal nüfus miktarı olarak çok büyük bir düşüş yaşamasa bile ülke nüfusu ve kentsel nüfustaki artışa paralel bir artış gösterememiş ve yıllar geçtikçe ülke nüfusunun daha az bir kısmını oluşturmaya başlamıştır.

Kırsal nüfus 1990 ile 2000 yılları arasındaki 10 yıllık devrede ise yaklaşık olarak 23,1 milyondan 23,8 milyona çıkmıştır. Yani 1980 ile 1990 arasında azalan kırsal nüfus sonraki 10 yılda az da olsa artmıştır. Ancak kırsal nüfustaki artış ülke nüfusu ve kentsel nüfusun bu dönemdeki artışı karşısında çok düşük kalmıştır. Çünkü bu dönemde kırsal nüfusta 640 bin kişilik bir artış yaşanırken, kentsel nüfus yaklaşık 9 milyon ülke nüfusu da yaklaşık 10 milyon artmıştır. Verilerden de anlaşılacağı üzere kırsal nüfusun 1990-2000 yılları arasındaki artışı çok az olup bu nüfusun ülke toplam nüfusu içindeki payının azalış seyri devam etmiştir (Tablo.1).

Ülke nüfusu ile kentsel nüfusun 1927 ile 2012 arasındaki artış seyrinin genellikle paralellik arz ettiği, buna karşın kırsal nüfustaki artış seyrinin 1950 yılına kadar ülke nüfusu ve kentsel nüfusa paralel olduğu, fakat belirtilen tarihten sonra bu paralelliğin önemli ölçüde bozulduğu görülmektedir. 1950 yılından sonra ülke nüfusu ve kentsel nüfus hızlı bir şekilde artmaya devam etmiş, ancak kırsal nüfustaki artış devam etmekle birlikte bu nüfus diğer iki nüfusa oranla çok yavaş bir seyir izlemiştir. Grafik incelendiğinde dikkat çeken diğer bir husus ise, kırsal nüfusun 1980 ile 2000 yılları arasında yataya yakın bir seyir izlemesidir. Yukarıda da ifade edildiği gibi bu dönemde kırsal nüfus 25 ile 23 milyon arasında değişmiş ve 1980-1990 azalırken 1990 ile 2000 arasında bir miktar artmıştır.

Diğer bir önemli husus ise kırsal nüfus ile kentsel nüfus arasında kırsal nüfus lehine olan makasın 1980 ile 1985 arasında kapanması ancak aynı makasın 1985 yılından sonra kentsel nüfus lehine giderek açılmasıdır. Yine grafikten kırsal nüfus ile kentsel nüfus arasındaki makasın 2000 yılından sonra daha hızlı bir şekilde açıldığı ve belirtilen tarihten sonra kentsel nüfusun ülke nüfusuna oranla da daha hızlı bir şekilde arttığı anlaşılmaktadır. Türkiye'deki kırsal ve kentsel nüfusun toplam nüfus içindeki paylarını gös-

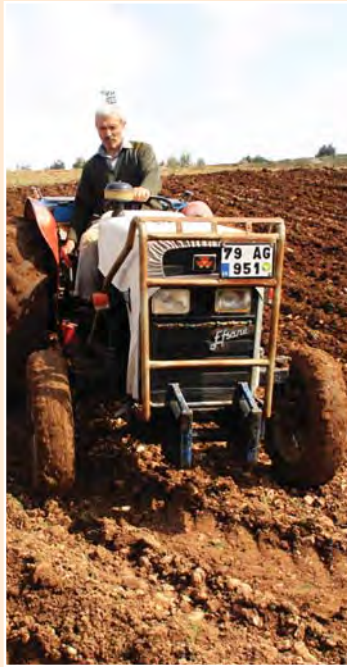
teren grafik incelendiğinde şu hususlar dikkat çekmektedir. Kırsal nüfus 1927 yılında nüfusun yaklaşık %76'sını oluşturmaktadır ve bu oranını 1950 yılına kadar korumuştur. 1950 yılından sonra ise kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı sürekli azalmıştır. İlk defa 1985 yılında kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı %50'nin altına inmiş ve belirtilen tarihten sonra da kırsal nüfusun payı azalmaya devam etmiştir. 2012 yılına gelindiğinde ise oranlar 1927 yılındaki durumun tersi olmuştur. Hatta kentsel nüfus 1927 yılında toplam nüfusun %25'ini oluştururken 2012 yılında kırsal nüfusun oranı %23'ün altına inmiştir

KIRSAL NÜFUSUN AZALMA NEDENLERİ

Yukarıda Türkiye'de kırsal ve kentsel nüfusun 85 yıldaki gelişimini (1927-2012) ana hatlarıyla ele aldıktan sonra bu değişim nedenleri üzerinde durmak faydalı olacaktır. Ülkemizde kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payının azalmasının, buna karşın kentsel nüfusun toplam nüfus içindeki payının artmasının temel nedeni kırsal yerleşmelerden kentlere yönelik göçlerdir. Çünkü kırsal yerleşmelerde nüfusun kentlere göç etmesi, bu yerleşmelerde doğal artış oranının gerçek artış oranına yansıyamamasına neden olmaktadır. Öte yandan kent yerleşmeleri ise aldıkları göçten dolayı nüfus artış hızı sürekli olarak doğal artışın üzerinde gerçekleşen yerleşmeler olmuştur. Bu olay 60 yıldan fazla bir süre devam ettiği için günümüz itibarıyla artık kırsal nüfus kentsel nüfusa oranla oldukça düşük kalmıştır. Bunlara ek olarak idari taksimatın zaman içinde değişmesi de kırsal nüfus oranı üzerinde etkili olmuştur.

TÜRKİYE'DE İLLERİN KIRSAL NÜFUSLARININ 1980-2012 YILLARI ARASINDAKİ DEĞİŞİMİ

Ülkemizde 1980 yılında 25 milyon civarında olan kırsal nüfus 2012 yılında yaklaşık 17 milyona düşmüştür. Bu durumun temel nedeni 32 yıllık zaman zarfında illerimizin büyük bir kısmının



Kırsal nüfusun azalması aynı zamanda tarımsal ve hayvansal üretimin de azalması anlamına gelmektedir.

Dolayısıyla bu konuda başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Bu tedbirlerin başında tarımsal ve hayvansal üretimin daha iyi bir şekilde desteklenmesi, kırsal nüfusun gelirinin arttırılması ve bu şekilde kırsal yerleşmelerden kentlere yönelik göçün azaltılması gerekmektedir.

kırsal nüfusunun azalmasıdır. Ancak illerin kırsal nüfuslarının 1980, 1990, 2000 ve 2012 yıllarındaki miktarı tablolastırıldığında, kırsal nüfusun 32 yıldaki değişiminin iller arasında önemli farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır. Türkiye'de illerin kırsal nüfuslarının 1980 ile 2012 yılları arasındaki değişimi incelendiğinde şu hususlar dikkat çekmektedir: Belirtilen yıllar arasında kırsal nüfusu sürekli artan il sayısı sadece 5 olup bu iller Hatay, Muğla, Tekirdağ, Şanlıurfa ve Van'dan oluşmaktadır. Türkiye'de 1980 yılında il sayısı 67 idi. Dolayısıyla 32 yıllık sürecin başında var olan 67 ilin 5'inde kırsal nüfus sürekli olarak artarken geri kalan 62 ilde söz konusu nüfus istikrarlı bir artış sağlayamamıştır. 1989 yılı ve daha sonra il tüzel kişiliği elde eden illerin kırsal nüfuslarına bakıldığında zaman sadece Şırnak ve Iğdır'ın kırsal nüfusunun sürekli arttığı, buna karşın diğerlerinin kırsal nüfuslarında artış ve azalışlar olduğu görülmektedir.

Kırsal nüfusları 32 yılda önemli ölçüde azalan illerden Adana, Bolu, Kars ve Zonguldak illerinin alanları daralmış yani bu illerin idari alanlarının bir kısmı yeni kurulan illerin idari alanında kalmıştır. Adana'nın idari alanında Osmaniye, Bolu'nun idari alanında Düzce, Kars'ın idari alanında Ardahan ve Iğdır, Zonguldak'ın idari alanında ise Karabük ve Bartın illeri kurulmuştur. Dolayısıyla bu dört ilde kırsal nüfusun azalması idari yapılanmada yapılan yeni düzenlemelerden etkilenmiştir.

Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Mersin, Erzurum, Konya ve Kocaeli gibi büyük şehirlerde yeni ilçelerin kurulması ve çok sayıda köyün merkez ilçelerin idari alanına alınması, kırsal nüfus miktarında azalışa neden olmuştur. Zira daha önce köy ve belde olan yerleşim yerlerinin nüfusları kırsal nüfus içinde yer alıyordu. Ancak çok sayıda beldenin ilçeye dönüştürülmesi ve onlarca köyün büyükşehir belediyelerinin sınırları içine dâhil edilmesi kırsal nüfusun azalmasına, buna karşın kentsel nüfusun artmasına neden olmuştur.

KIRSAL VE KENTSEL ALAN TARTIŞMASINDA BELEDİYELER

Yerel yönetimlerin kırsal mekânla uğraşlarının sadece tarım ve hayvancılığı desteklemek olduğu da söylenemez. Kırsal yerleşim alanlarının planlanması, mekânsal kararların verilmesi ve uygulanması tarım ve hayvancılığın sürdürülebilir kılınmasının yanı sıra geliştirilmesi ile de doğrudan ilişkilidir.

*Ayşe Ünal**



Yakın geçmişte Büyükşehir ve Büyükşehir ilçe Belediyesi yönetimlerinin tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilecekleri kararı getirilmiştir. Yerel yönetimlerin ancak bu kararlar birlikte tarım ve hayvancılık alanında çalışmaya başladıkları söylenemez. Yıllardır belediye yönetimleri bu çalışmalarını “sosyal farkındalık çalışmaları” adı altında yürütmektedirler. Yerel yönetimlerin kırsal mekânla uğraşlarının sadece tarım ve hayvancılığı desteklemek olduğu da söylenemez. Kırsal yerleşim alanlarının planlanması,

mekânsal kararların verilmesi ve uygulanması tarım ve hayvancılığın sürdürülebilir kılınmasının yanı sıra geliştirilmesi ile de doğrudan ilişkilidir. Yerel yönetimlerin “kırsal ve kentsel mekân algısı” ile “kırsal ve kentsel mekân bilinci” kavramlarından bağımsız hareket etmeleri belediye kanunu gereği de mümkün görülmemektedir. Belediyeler (uygulamacılar); mekâna etki edebilecek her türlü gelişmenin ve değişikliğin değerlendirilmesinde kırsal mekânın ve yaşam araçlarının kentsel mekânla ilişkilerini gözetmek durumundadır¹. Toplumsal yaşamı düzenlemek üzere getirilen kuralların

mekâna yansımaları ve toplumsal fayda elde edilip edilemediğinin değerlendirilmesi oldukça önemlidir. 6360 sayılı Kanun’un oluşturulmasının temelinde; hizmetlerin etkin ve verimli sürdürülebilmesi için koordinasyonun gerekli olduğu ve planlı hizmet üretiminin etkili olabilmesi için güçlü yerel yönetim yapısına ihtiyaç duyulduğu yatmaktadır. Bilindiği üzere 6360 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesi ile büyükşehir belediye sınırları içerisindeki kırsal alanların kentsel alanlara dönüştürülmek istendiği algılanmıştır. Oysa gerçekte yapılmak istenilenin kırsal alanların formülüyle oynanması

*Türkiye Belediyeler Birliği / Y. Şehir Plancısı

¹ ÜNAL, A. TUNÇER, S. 2016, Büyükşehir Yönetimi ve İl Yönetiminin Yeni Yüzü, “Kır-Kent İkileminde Büyükkentler” Kamu Yönetimi Sempozyumu (KAYSEM 10), 5-7 Mayıs 2016, Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü, ISBN: 978-605-62806-0-3, s.323-362, İzmir.

değildir. Bugün yaşanan tereddütler ise yeni düzenlemelerin henüz yapılmamış olmasındandır.

6360 sayılı yasa ile getirilen yeni düzenlemeler kırsal alanların idari ve fiziki mekânlarında da değişikliğe neden olacaktır.

İDARİ DÜZENLEME

6360 sayılı Kanun ile yeni kurulan 14 yeni büyükşehir belediyesi ile mevcut 16 büyükşehirin sınırları il sınırlarına kadar genişletilmiş (İstanbul ve Kocaeli hariç) 1076 belde belediyesinin yanı sıra, 6457 köy ve 10023 orman köyünün tüzel kişiliği kaldırılarak 17556 yerleşim alanı mahalleye dönüşmüştür².

6360 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 06.12.2012 tarihinden sonraki ilk genel yerel seçimlerden itibaren 30 büyükşehir belediyesinden 28'inde yer alan İl Özel İdareleri de kapatılmıştır. Ayrıca; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda değişiklik yapılarak 7'nci maddesine "Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilirler." hükmü eklenmiştir. Böylece büyükşehir ve ilçe belediyelerinin tarım ve hayvancılıkla daha yakından ilgilenme olanağı doğmuştur.

Büyükşehir belediyelerinde veya herhangi bir alanda beldelerin veya köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalle olarak belediye sınırları içine alınması ve ilgili kanunlara atıfta bulunularak yerleşik uygulamaların/alışkanlıkların ya da üretim biçimlerinin bırakılmasına neden olması beklenmemelidir. Aksine ekonomisi tarıma dayalı olan bir sistemi kentsel kurallara göre yönetmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Mevcut ihtiyaçları iyileştirmek ve gelecek ihtiyaçları planlayarak yaşam konforunu artırmak ilke edinilmelidir.

2012 yılından bugüne alt uygulama ilkelerinin oluşması beklenmektedir. Beklenen mevzuat düzenlemesinin başlangıç olarak kırsal alan tanımından başlayarak kırsal alanların

düzenlenmesi, kırsal alan tasarımı gibi alt başlıkları da içermesi gerekmektedir.

KIRSAL VE KENTSEL ALAN İKİLEMİ

Yapılan araştırmalarda dünyaca kabul edilmiş bir "Kırsal Alan" tanımı bulunmadığı söylenmektedir. Ancak genel bir tanıma sığdırabilmek için "kent dışı yerler" olarak açıklanabilir. Genel özellikleri olarak da kentsel, sosyal ve teknik altyapı imkânları kısıtlı olan, ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayalı ve nüfus yoğunluğu kentlere göre

3194 sayılı
İmar Kanunu'nun
"Planların
Hazırlanması ve
Yürürlüğe
Konulması"
başlıklı
8/c maddesinde de
tarım arazilerinin
tarımsal
amaç dışında
planlanamayacağı
hüküm altına
alınmıştır.
Yasa koyucuların da
amacı kırsal alanı ve
yaşamı korumak ve
geliştirmektir.

daha az olan yaşama alanları olarak tanımlanmaktadır³. Bu nedenle öncelikle "Kırsal Alan" uygulamalarının "Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği" dışında yeniden biçimlendirilmesi gerekmektedir. Plansız alanın her zaman kırsal alan olmayacağı gözden kaçırılmamalıdır. Aynı şekilde planlı bir alanın da kentsel alan olmayabileceğini kabul etmek gerekir. Kırsal alanlara hizmet götürülmesi ile kırsal alanların düzenlenmesinin de farklı kavramlar olduğu anlaşılmaktadır.

KIRSAL ALAN VE KONFOR

Kırsal yerleşme alanlarına götürülen sosyal ve teknik altyapı hizmetlerinin kırsal alandaki konforu arttıracak tartışmasıdır. Sosyal yaşamın iyileşmesi ile artan konforun kırsalda yaşayanların tüm aktivitelerine yansıtacağı kuşkusuzdur. Konfor kentleşmeyle eş değer olarak tutulmamalıdır. Oysa gerçek hayatta sistem böyle işlememektedir.

Gerçek hayatta konforun artması kentleşmeyi beraberinde getirmekte, kentleşmenin hareketlenmesiyle imar mevzuatının uygulanması kaçınılmaz olmakta ve kırsal alanlar hızla kentsel alanlara dönüşebilmektedir. Bu nedenle kırsalın kentleşmesini önleyecek yeni yasal düzenlemelere acilen ihtiyaç bulunmaktadır.

Kırsal kalkınmanın genel tanımı; "yaşamını kırsal alanda sürdüren ve ekonomisi tarıma dayalı olan toplumun, daha elverişli yaşama olanağına kavuşturulması" ise amaca ulaşılabilmesi için de makro-mikro ve çok yönlü planlamaların yapılması ve yeni düzenlemelerin yapılması da kaçınılmazdır. Ülke ölçeğinde yapılacak mekânsal düzenlemeler ülkenin doğal, ekolojik, kültürel, geleneksel varlıklarının korunmasını da içermelidir. Böylece kaynakların sürdürülebilirliği sağlanacak, ekonomik ve sosyal gelişme temin edilebilecek, hizmet ve üretim faaliyetleri kırsal ve kentsel tüm yerleşim ve kullanım alanlarını kapsayarak konulan ilkeler daha kolay hayata geçirilecektir.

KLASİK İMAR PLANLAMA KAVRAMI

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 69'uncu maddesinde; özel kanunlarla korunması gereken yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve altyapılı arsa üretilmesine izin verilebilmektedir. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Planların Hazırlanması ve Yürürlüğe Konulması" başlıklı 8/c maddesinde de tarım arazilerinin tarımsal amaç dışında planlanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Yasa koyucuların da amacı kırsal alanı ve yaşamı korumak ve geliştirmektir.

² ÜNAL, A. 2015, 2015, 6360 Sayılı Kanun ile Köyden Mahalleye Dönüşen Yerleşim Alanlarının Kentle Bütünleşme Sorunları, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Taşınmaz Geliştirme Anabilim Dalı, Doktora Semineri, Ankara. ³ Türk Dil Kurumu; http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57ce7e41ece744.64041960, Erişim Tarihi :25.08.2016



“Kırsal Alan Düzenlemesi” çalışmalarında klasik imar düzeni ve çalışmalarına yer verilmesi, mevzuatta yer alan yasal kesintilerin bu alanlarda da zorunlu kılınması tarımsal üretimle uğraşan nüfus açısından hoş karşılaşılan kurallara değildir. Kırsal yerleşmelerde genellikle yapı yapılmak istenildiğinde ürün alınmak istenilen araziye en az zarar verilecek şekilde yer seçimi yapılmaktadır. Genellikle yoldan ve komşu parselden mesafe bırakmaksızın ya da en az mesafe bırakılarak araziye olumsuz olarak en az etkileyecek, güneşi, ışığı en az engelleyecek ve en fazla alana sahip olacak şekilde binalara yer seçilmektedir.

Dolayısıyla; kırsal alanlarla uğraşılırken klasik planlama anlayışının terk edilmesi kırsal yerleşim alanlarına müstakbel kentsel alanlar olarak bakılmaması gerekmektedir. Kırsal yerleşim alanı olarak tanımlanan alanlarda klasik imar düzeni ve yer seçimlerinin uygulanabilirliği beklenmemelidir. Bu nedenle Kırsal Alan Yönetimi ve Kırsal Yerleşim Alanla-

Klasik planlama anlayışının terk edilmesi, kırsal yerleşim alanlarına müstakbel kentsel alanlar olarak bakılmaması gerekmektedir. Kırsal yerleşim alanı olarak tanımlanan alanlarda klasik imar düzeni ve yer seçimlerinin uygulanabilirliği beklenmemelidir. Bu nedenle Kırsal Alan Yönetimi ve Kırsal Yerleşim Alanlarının yapılaşma ilkeleri konusunda geç kalınmadan mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve yeni düzenlemenin hayata geçirilmesinde yarar bulunmaktadır.

rının yapılaşma ilkeleri konusunda geç kalınmadan mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve yeni düzenlemenin hayata geçirilmesinde yarar bulunmaktadır.

KIRSAL ALANLARDA YAŞAM KOŞULLARININ SAĞLIKLAŞTIRILMASI

Kırsal alanların ve kırsal yerleşme alanlarının sorunlarına değinilmesinde de fayda bulunmaktadır. Genel olarak kırsal alanlarda karşılaşılan sorunlar; su, kanalizasyon, sağlık, eğitim, iletişim, ulaşım, enerji, altyapı hizmetleri, tarımsal verimin düşüklüğü, işlenen toprak miktarının azlığı, toprak sahipliğinin dengesizliği, gelir azlığı, sosyal imkânların yetersizliği, soyutlanma⁴, kentin cazibesi ve çekiciliği, kentteki zamana bağlı iş olanaklarının fazlalığı, hane halkı gelirinin azlığı, tarım sektöründe çalışmanın yorucu olduğu ve karşılığının alınamadığı, sosyal güvence eksikliği, iş gücüne yüksek oranda katılma ancak gelir elde edememe (kırsal yoksulluk) gibi sıralanabilir. Kırsal yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi aynı zamanda kırsal mekânların sağlıklı düzenlenmesi ve kamu hizmetlerine daha kolay ulaşma ile gerçekleşebilecektir. Bahsedilen iyileşme ise;

- Kırsal Alan Düzenlemelerinde kullanılan teknoloji, ürün deseni, bölgenin geleneksel ve kültürel yapısı göz önünde bulundurularak kırsal arazilerin etkin kullanılmasının sağlanması,
- Kırsal altyapının geliştirilmesi,
- Ulaşım ağının geliştirilmesi,
- Eğitim düzeyinin artırılması,
- Atık yönetiminin güçlendirilmesi,
- Enerji verimli uygulamaların yaygınlaştırılması,
- Yenilenebilir enerji kullanımının artırılması ve desteklenmesi,
- Sosyal ve teknik altyapı alanlarının artırılması,
- Sağlıklı, güvenli ve düzenli yapılaşmanın sağlanması,
- Kırsal nüfusunun kararlara katılımının sağlanması,
- Kültürel ve doğal hayatın korunmasının sağlanması,

⁴ TKB Kırsal Kalkınma Çalışma Grubu, Avrupa Birliğine Üyelik Yolunda Türkiye Kırsal Kalkınma Politikası Raporu, Ankara 2003, http://www.tarim.gov.tr/E_kutuphane/E_kutuphane.html?LanguageID=1

- Kültürel etkinliklerle tarım kültürünün sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- Geleneksel yaşam alışkanlıklarının günümüze uyarlanmasının sağlanması,
- Mekânsal duyarlılığın yaygınlaştırılması,
- Kırsal alanın özelliklerine göre mekânsal kullanıma yönelik tasarım örneklerinin ve uygulama ilkelerinin oluşturulması,
- Kırsal alanın özelliğine göre eylem planlarının stratejik plan olarak tanımlanması ve uygulama ilkeleriyle beraber hayata geçirilmesinin sağlanması ile mümkün olabilecektir.

Daha önce de bahsedildiği gibi çok yönlü bir planlamanın hayata geçirilmesi kırsal alan planlamasında kaçınılmazdır. Çok yönlü planlama; Sosyal-Ekonomik ve Fiziksel planlama olarak ele alınabilir ancak bütüncül planlamadan uzaklaşmamak gerekmektedir. Sosyal ve Ekonomik planlamanın sağlıklı olarak hayata geçirilebilmesi için fiziksel planlamanın da sağlıklı olması beklenir. Kırsal yerleşim alanlarının fiziksel varlığını oluşturan birimlerden olan yönetimsel birimler ile toplanma, eğlenme, dinlenme, teşhir ve satış alanları gibi sosyal aktivitenin çoklukla bulunduğu birimlerin, mekânda kullanılabilirliğini

sağlayacak şekilde tasarlanması kırsal alandaki yaşam konforunu ve iyileşmeyi beraberinde getirecektir.

Yerel yönetimlerin mekânsal planlama açısından elindeki enstrümanlar kırsal alan planlaması ve yönetimi açısından yetersiz kalmakta, tarımsal alanlar/kırsal alanlar hızla kentsel alanlar ya da kentsel faaliyetleri içeren alanlar hâline gelmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Öncelikle yasa koyucular tarafından vakit kaybetmeksizin kırsal alan ve kırsal yerleşmelerin tanımlarının ve sınırlandırmalarının net olarak yapılması gerekmektedir. Doğal çevre, kırsal çevre, kırsal alan ve yapılaşmış çevre özelliklerinin hatta kırsal yerleş-

me kimliğinin tanımlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Her kırsal bölgenin yerel yönetimler tarafından karakteristik sınırları belirlenmeli, kentsel tasarım rehberleri yerelin yetkisinde hazırlanmalı ve yürürlüğe konulmalıdır. Bölge insanını da içine alan "...kırsal yerleşme alanı komisyonu" oluşturulması da sürecin yönetilebilirliği açısından faydalı olacaktır.

Yerel yönetimlerin mekânsal planlama açısından elindeki enstrümanlar kırsal alan planlaması ve yönetimi açısından yetersiz kalmakta, tarımsal alanlar/kırsal alanlar hızla kentsel alanlar ya da kentsel faaliyetleri içeren alanlar hâline gelmektedir.

Önlem alınmaz ise çok değil iki on yıl sonra 30 büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde kırsal yerleşim alanlarından ve kırsal çevre kavramından söz edilemez duruma gelmesi kaçınılmaz olacaktır. Kırsal alanlarda örgütlenme ve kurumsallaşma hızla geliştirilmelidir. Fiziki planlama ile kırsal ve kentsel alanların geleceği tasarlanırken geçiş sürecini iyi tanımlamak gerekmektedir. Bu nedenle gerek şehir planlama eğitimi kapsamında hem de mevzuat içerisindeki planlama kademelerine "Kırsal Alan Planları, Hazırlanması, Yönetimi ve Uygulamaları" adı altında acilen bir başlık açılmalıdır. Özellikle de Şehir Planlama eğitimi "Kırsal Alan Planlaması" ile "Kırsal Alan Tasarımı" başlığı altında ayrı bir uzmanlık alanı açılmalıdır. Özellikle şehir planlaması konusunda çalışanların, meslek insanlarının ve yöneticilerinin kırsal ve kentsel alana yönelik sorunları ve çözümleri mesleki etik kuralları içerisinde çözmeleri beklenmektedir. Kırsal alanların tasarlanmasında, korunmasında, planlanmasında, iyileştirme ve geliştirme kararlarının alınmasında halkın katılım düzeyinin artırılması sürdürülebilir kırsal alan yaklaşımının başarıya ulaşmasını sağlayabilecektir. Ancak hedeflenen, sonucun sürdürülebilir değil artan ve kalkınan bir iyileşme yönünde olmasıdır.



KIRSAL KALKINMADA YENİ YAKLAŞIMLAR

TÜRKİYE KALKINMA VAKFI

Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV) 1969 yılında, kırsal alandaki küçük çiftçileri ve kır yoksullarını, kırsal kalkınma projeleri yoluyla desteklemek amacıyla kurulmuştur.

İbrahim Tuğrul*



G enel olarak kalkınma ve özel olarak kalkınma söylemi 2'nci Dünya Savaşı sonrasında gündeme girmiştir; bu dönemde ortaya çıkan söylem, esas itibarı ile geri kalmış olarak tanımlanan 3'üncü dünya ülkeleri için tasarlanmış, bu ülkelerin geri kalmışlığı, gelişmiş Batı ülkelerinde ortaya çıkan kültürel, kurumsal ve teknolojik yapılanmaların bu ülkelerde yokluğu çerçevesinde kuramsallaştırılmış, Batıda gelişen bu yapılanmaların geri kalmış ülkelere transferi yoluyla, geri kalmış ülkelerin Batı tarzında gelişme kaydedeceği varsayılmıştır. Bu yaklaşım modernleşme teorilerinde kuramsal karşılığını bulmuştur.

Bu yaklaşımda, esas itibarı ile, geri kalmış üçüncü dünya ülkelerinde ger-

çekleştirilecek kalkınmanın öznesi batılı kalkınma kurum ve donörleri olup, üçüncü dünya toplumları pasif nesneler konumuna indirgenmektedir. Bu yaklaşımın kırsal kalkınma alanındaki yansımaları, gelişmiş Batı ülkelerinde geliştirilen tarım teknolojilerinin (tarımsal makineler, kimyasallar, tohumlar vb.) ve kurumların 3'üncü dünya ülkelere transferi yoluyla tarımsal üretimin artacağı ve dolayısı ile kırsal alanın kalkınacağına ilişkin pratik ve yaklaşımlardır. Anlaşılacağı gibi bu yaklaşım aslında kırsal kalkınmayı tarımsal üretim pratiklerine indirgemektedir. Bu yaklaşım aslında 1960'lı yıllarda üçüncü dünya ülkeleri tarımında "yeşil devrim" diye adlandırılan önemli üretim artışları sağlamış, ancak beraberinde önemli sosyal ve çevresel sorun-

lar da yaratmıştır; ilgili toplumlarda sosyal dokuları tahrip etmiş, monokültüre geçişten dolayı bu ülkelerdeki tarımı piyasaya bağımlı hâle getirmiş ve yoksullaşma ve açlık sorunlarına yol açmıştır¹. Ayrıca tarımda modernleşme yaklaşımı özgül sosyal koşulları göz ardı ettiğinden bu büyüme sürdürülebilir kılınamamıştır. Modernleşme ve yeşil devrim yaklaşımının yarattığı sorunlara cevap olarak, 1980'lerden itibaren kalkınmada katılımcı yaklaşımlar gündeme gelmiş ve süreç içinde hızlı kırsal değerlendirme, katılımcı eylem araştırması ve katılımcı kırsal değerlendirme gibi yöntemler işe koşulmuştur. Bu süreçlerde, araştırmacılar ve kalkınma uzmanları, dışsal ve Batı bilgisini, içsel/yerel bilgi ile dengeleme arayışına girmişlerdir. Bu noktadan sonra katılımcılık gündeme girmiştir².

Katılımcılığın gündeme gelmesi olumlu bir gelişme olmakla birlikte, bu yaklaşımların temel problemi, hâlâ kırsal kalkınmayı tarımsal üretimi geliştirme ile özdeş görmeleri ve katılımı, kırsal kalkınma politikalarının belirlenmesinde kırsal alanda yaşayanların karar alma ve uygulama süreçlerine katılımlarından daha çok, mikro projelerin tanımlanması ve uygulanması süreçlerine yöre halkının katılımı anlamında ele almalarıdır. Burada öne çıkan yaklaşım, katılımcı kırsal değer-

*Sosyolog / Türkiye Kalkınma Vakfı / Mütevelli Heyeti Başkan Yardımcısı

¹International Food Policy Research Institute(2002), Green Revolution: Curse or Blessing, p.3, www.ifpri.org, Jules N.Pretty (1995) Regenerating Agriculture: Politics and Practice for Sustainability and Self-Reliance, s. 26-37. ² International Institute for Sustainable Development (2005) Have Participatory Approaches Increased Capabilities?, s.3

lendirme olmaktadır ve belirli bir kırsal alanda sorun analizinden proje geliştirmeye kadar, projeden etkilenenlerin katılımının alınmasını içermektedir. Bu yaklaşımda da, belirli bir projenin uygulanmasına yukardan karar verilmekte, sadece projenin tanımlanması sürecinde, projeden etkilenenlerle birlikte çalışılmaktadır. Bundan da anlaşılacağı gibi, kırsal topluluklar belirli bir noktada sürece dahil edilmekte, mikro proje düzeyinde, uzmanların kolaylaştırıcılığı altında katılım göstermekte, kendi bölgelerini etkileyen makro kırsal kalkınma politikalarının belirlenmesinde herhangi bir söz hakları olmamaktadır. Aslında katılımcı kırsal kalkınma faaliyetlerinin çoğunda, gerçek bir katılım ve güçlendirmeden ziyade, önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmada etkinliğin artırılmasını amaçlayan bir katılımcılık gündeme getirilmektedir. Bunun ne ölçüde kırsal toplulukları gerçek bir özne hâline getireceği ve güçlendireceği büyük bir soru işaretidir.

Bu sorunlara cevap olarak UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) tarafından “alan temelli kırsal kalkınma yaklaşımı” ve Avrupa Birliği tarafından, alan temelli yaklaşımı da içerecek biçimde LEADER yaklaşımı geliştirilmiştir. Her iki yaklaşım da kırsal kalkınmaya entegre bir yaklaşım (sadece tarımsal gelişme değil, çok sektörlü ve sektörler arasında entegrasyon) getirmekte ve LEADER yaklaşımında tabandan-tavana katılımı, özel (sivil toplum kuruluşları ve özel sektör)-kamu ortaklığı ön plana çıkarmakta ve tanımlanmış bir kırsal alanda-bölgede özel-kamu ortaklığı tarafından geliştirilen kırsal kalkınma stratejilerine dayalı bir kırsal kalkınma uygulamasına vurgu yapılmaktadır. 1991 yılından bu tarafa AB ülkelerinde uygulanagelen LEADER yaklaşımı, bugün AB kırsal kalkınma politikasının 4 ekseninden biri hâline gelmiştir. Ayrıca LEADER bölgeleri arasında işbirliği ve ortaklık teşvik edildiğinden kırsal alanlar arasında deneyim paylaşımı ve kırsal kalkınma politikalarının tanımlanmasına katılım anlamında

Esas itibari ile kırsal kalkınmadan anlaşılması gereken, kırsal alanda yaşayanların yaşam kalitesinin artırılması amacına yönelik olarak yürütülecek (ekonomik, sosyal, kültürel, altyapı ve çevresel) faaliyetlerin tanımlanması ve uygulanmasında bizzat kırsal alanda yaşayan toplulukların insan kaynakları ve kurumsal-örgütsel anlamda güçlendirilmesi ve yapabilir kılınması, gerçek anlamda kendi kaderlerini tayin edebilen öznel hâline getirilmesidir.

dayanışmanın da önü açılmış bulunmaktadır. Ayrıca bu yaklaşım gereğince kırsal kalkınmada yerel bir aktör olarak belediyelerin de rolü artmaktadır.

KIRSAL KALKINMA NEDİR?

Esas itibari ile kırsal kalkınmadan anlaşılması gereken, kırsal alanda yaşayanların yaşam kalitesinin artırılması amacına yönelik olarak yürütülecek

(ekonomik, sosyal, kültürel, altyapı ve çevresel) faaliyetlerin tanımlanması ve uygulanmasında bizzat kırsal alanda yaşayan toplulukların insan kaynakları ve kurumsal-örgütsel anlamda güçlendirilmesi ve yapabilir kılınması, gerçek anlamda kendi kaderlerini tayin edebilen öznel hâline getirilmesidir. Bu kuşkusuz ki, çok sektörlü ve entegre yaklaşımı, kırsal toplulukların örgütlenme düzeyinin ve bu yolla politikaları etkileme gücünün geliştirilmesini ve kamu- özel diyalog ve işbirliğinin kurumsallaştırılmasını gerektirmektedir.

Bu şekilde tanımlanan sürdürülebilir bir kalkınma, belirli kriterler açısından (ekonomik, sosyal, kültürel, coğrafi yapı ve doğal kaynak tabanı) homojen alt-bölgeler veya havzalar düzeyinde (yani alan bazlı), tüm ilgili aktörlerin (kamu, sivil toplum örgütleri, yerel topluluklar, özel işletmeler) katılımı ve ortaklığı ile çok sektörlü (tarım, işleme, turizm, altyapı ve sosyal hizmetler, çevre, kültür vb.) ve entegre bir yaklaşımla alana ilişkin kırsal-yerel kalkınma stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulanmasını gerektirmektedir. Diğer bir ifade ile sürdürülebilir bir kırsal kalkınma kamu-sivil toplum ve yerel topluluklar sacayağına oturmakta ve bunların masada eşit birer aktör olarak yer aldıkları işbirliği ve ortaklıklarına dayanmaktadır.

TÜRKİYE KALKINMA VAKFI

Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV) 1969





yılında, kırsal alandaki küçük çiftçileri ve kır yoksullarını, kırsal kalkınma projeleri yoluyla, desteklemek amacıyla kurulmuştur. Kuruluşundan bugüne kadar yürüttüğü çalışmaları temel olarak üç başlık altında özetlemek mümkündür:

1. Sektörel çalışmalar,
2. Alan bazlı entegre kırsal kalkınma çalışmaları,
3. Sorun bazlı çalışmalar.

Bu üç başlık altında yürütülen çalışmalar aslında birbirleriyle ilintilidir, ancak amaçları birbirinden farklıdır. Sektörel çalışmalar başlığı altında kayda değer iki çalışmadan bahsetmek mümkün olabilecektir. Bunlardan birincisi, beyaz et sektörünü geliştirmeye yönelik olarak köy bazlı et tavukçuluğu projesidir. Bu proje T.C. Hükümeti ile Dünya Bankası arasında imzalanan anlaşmayla Dünya Bankasının 5'inci Hayvancılık Projesi (TU-1862) kapsamında Tavukçuluk Alt Projesi'ne 25 milyon dolar kredi desteği sağlaması sonucunda ve Tarım Bakanlığı ile TKV arasında 1982'de varılan anlaşmayla başlamıştır. TKV ülke çapında 12 bölgede et tavukçuluğu programı uyguladı. TKV aynı zamanda, Hazine ile imzaladığı bir ek anlaşma çerçevesinde, Dünya Bankasından ek fon kullandı. 25 Milyon dolar tutarındaki kredinin yaklaşık yarısı küçük üreticilere kümes yapımı için kredi olarak verilirken, kalan tutar küçük çiftçilere girdi temin etmek ve üretilen ürünleri pazarlamak amacıyla yem fabrikaları, kesimhaneler ve diğer temel donanımın teminine ayrıldı. Bu proje ile

ki, Türkiye'de et tavukçuluğu bir sektör hâline gelmiş ve 1990'lardan sonra bu alanda yeni işletmeler ortaya çıkmıştır.

Sektörel bazlı ikinci önemli çalışma ise arıcılığın geliştirilmesine yöneliktir. Bu amaçla Avrupa İskan Fonu ve Alman Teknik İşbirliği Kuruluşu (GTZ)'den alınan destekle 1987 yılında Ankara'nın Kazan köyünde (Kazan bugün ilçedir) Arıcılık Araştırma ve Eğitim Merkezi kurulmuş, bu merkez aracılığı ile küçük çiftçilere arıcılık

TKV ülke çapında 12 bölgede et tavukçuluğu programı uyguladı. TKV aynı zamanda, Hazine ile imzaladığı bir ek anlaşma çerçevesinde, Dünya Bankasından ek fon kullandı. 25 Milyon dolar tutarındaki kredinin yaklaşık yarısı küçük üreticilere kümes yapımı için kredi olarak verilirken, kalan tutar küçük çiftçilere girdi temin etmek ve üretilen ürünleri pazarlamak amacıyla yem fabrikaları, kesimhaneler ve diğer temel donanımın teminine ayrıldı.

malzemeleri ve eğitimler temin edilmiş ve arı ürünlerinin işlenmesi ve paketlenmesine yönelik bir tesis kurularak çiftçiden alınan ürünler de pazara sunulmuştur. Bu program da Türkiye'de arıcılık ve bal sektörünün gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Alan bazlı entegre kırsal kalkınma projeleri kapsamında ise Erzurum Uzundere, Kayseri Pınarbaşı, Sinop Durağan ve Diyarbakır Karacadağ gibi bölgelerde tarımsal üretimin, kırsal altyapının, insan kaynaklarının ve kırsal örgütlenmelerin geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmüş ve bu projelerin kalıcı etkileri olmuştur. Bunun en önemli örneklerinden biri Erzurum Uzundere'de seracılığın ve alabalıklılığın geliştirilmesidir ki, bugün Erzurum'un sebze ihtiyacı büyük ölçüde buradan karşılanmaktadır. Sorun bazlı uygulamalara ise Van ve Lice depremlerinden sonra bu alanlarda yapılan uygulamalar verilebilecektir. Örneğin Lice'de el sanatları ve ipekböcekçiliği geliştirilmiştir.

SON YILLARDAKİ GELİŞMELER

Türkiye Kalkınma Vakfı son yıllarda, daha önceki faaliyet alanlarını terk etmemiş, ancak faaliyet alanlarına yenilerini eklemiştir. Bu yeni faaliyet alanlarını iki başlık altında incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi, özellikle kamu kuruluşlarına kalkınma alanında teknik destek sunmaktır. Bu alanda özellikle iki kuruluşa sunulan teknik destek hizmetleri önemlidir. Bunlardan birincisi Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresidir ki, bu İdare ile 1992 yılından bu tarafa işbirliği ile çeşitli projeler uygulanmıştır. Bunlardan en önemlileri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kadınların güçlendirilmesine yönelik proje ve faaliyetlerin yürüttüğü Çok Amaçlı Toplum Merkezlerinin (ÇATOM) kurulması ve işletilmesi (bugün 42 adet ÇATOM bulunmaktadır), Frito Lay'den alınan destekle Çocuk Gelişim Merkezlerinin (bugün 12 adet ÇGM bulunmaktadır) kurulması ve işletilmesi

ve ilçelerin alt-bölge kırsal kalkınma planlarının hazırlanmasıdır. İşbirliği yapılan diğer kurum ise Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi olup, 2014 yılından bu tarafa, bölgede aracılığın ve alternatif arı ürünlerinin geliştirilmesine yönelik bir proje uygulanmaktadır.

TKV son yıllarda kırsal kalkınmada katılımın sağlanmasına yönelik olarak sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi ve kamu ile sivil toplum arasında diyalog ve işbirliğinin geliştirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde proje ve faaliyetler başlatmıştır. Bunlar arasında önemli bir faaliyet, Avrupa düzeyinde örgütlenen sivil toplum kuruluşları olan PREPARE Network, ERCA ve ELARD tarafından organize edilen Avrupa Kırsal Parlamentosuna katılım ve bunun Türkiye ayağında yürütülen çalışmalara liderlik yapmasıdır. Bu kapsamda 2015 yılında kırsal alanda yaşayanların sesini Avrupa Kırsal Parlamentosuna taşımaya yönelik bölge toplantıları gerçekleştirilmiş ve kırsal alanda yaşayanların temel sorunları ve politika önerilerini toplayıp raporlayarak 2015 Kasım ayında 42 ülkeden delegelerin katılımı ile Avusturya'nın Scharding kentinde toplanan II. Avrupa Kırsal Parlamentosuna taşınmış ve Avrupa Kırsal Manifestosunun hazırlanmasına katkı koymuştur. 2017 yılında toplanacak III. Avrupa Kırsal Parlamentosu hazırlık çalışmalarına ise devam edilmektedir.

Kırsal sivil toplum kuruluşlarının güçlendirilmesi ve STK-kamu diyalog ve işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik olarak ise Batı Balkan ülkelerinden 7 ortakla birlikte, Avrupa Birliği'nden alınan hibe desteği ile 2015 yılı Aralık ayında 40 ay süreli bir proje başlatılmış ve proje faaliyetleri devam etmektedir. Bu proje ve faaliyetlerle TKV kırsal alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının ve taban örgütlerinin kapasitesinin geliştirilmesini, bunlar arasında ağlar oluşturulmasını ve gerek Avrupa gerekse de dünya ölçeğinde kırsal kalkınma örgütleri ile ile-



Türkiye Kalkınma Vakfı bu alanda, 1969 yılından bu tarafa biriktirdiği deneyimler ile yerel yönetimlerimiz ile kırsal kalkınma alanında işbirliği yapmaya hazırdır.

tişim ve işbirliğinin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Geliştirilecek bu ağlar kırsal kalkınma alanındaki yeni gelişmelerin, bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasına katkı sağlayacaktır. Tüm bunların sonucunun ülkemiz kırsal alanlarında yaşayan nüfusun refahının artmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

SONUÇ

Kırsal alanlarda yaşayan nüfusun ülke ekonomilerine, gıda güvenliğine ve kırsal çevrenin korunmasına önemli katkılar yaptığı yadsınamaz. Bununla birlikte kırsal alanın ve kırsal alanda yaşayanların büyük ölçüde ihmal edildiği, kırsal yoksulluğun arttığı ve kırsal alanların büyük ölçüde boşalmakta olduğu görülmektedir. Kırsal çevrenin ve doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güvence altına alınması ve kırsal alandan göçün yarattığı sosyal sorunların azaltılması için, bu eğilimlerin tersine çevrilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın giderilmesi, kırsal kalkınma politikalarının tüm ilgili tarafların (yerel yönetimler dahil kamu, özel, sivil toplum ve yerel topluluklar) katılımı ve etkin işbirliği ve ortaklığı ile tanımlanması ve uygulanmasını gerektirmektedir. Bu çerçevede kamu kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasında karşılıklı güven esasına dayalı işbirliklerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Unutulmamalıdır ki, sivil toplum kuruluşları kırsal alanda yaşayan topluluklara daha kolay ulaşabilmekte, onların sesine tercüman olabilmekte ve kamu ile yerel kırsal topluluklar arasında aracılık yapma potansiyeli taşımaktadır. Bu işbirliklerinin geliştirilmesinde yerel yönetimlerimize de önemli roller düşmekte ve özellikle son büyükşehir yasasının yürürlüğe girmesi ile birlikte büyükşehir belediyelerine kırsal kalkınma alanında önemli roller üstlenme fırsatı doğmuştur. TKV bu alanda, 1969 yılından bu tarafa biriktirdiği deneyimler ile, yerel yönetimlerimiz ile kırsal kalkınma alanında işbirliği yapmaya hazırdır.

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU (TKDK)

Farklı tanımları yapılmakla beraber genel olarak kırsal kalkınma, kentlerle kırsal alanlar arasındaki ekonomik, sosyal, kültürel dengesizliklerin ortadan kaldırılmasına, kentlere göçü önleyecek istihdam çözümlerine ve kırsal nüfusun yerinde kalkındırılmasına yönelik politikalar şeklinde tanımlanabilir.

*Mustafa Yörük**

Birçok Bakanlığın yanı sıra Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında da kırsal kalkınma faaliyetleri uzun yıllardır sürdürülmektedir. 2007 yılında ise Bakanlığın kırsal kalkınma çalışmalarına yeni bir kulvar eklenmiştir: 5648 sayılı Kanun’la, o zamanki adıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) kurulmuştur.

İlgili Kanun’da TKDK’nin kuruluş amacı; “ulusal kalkınma plan, program

ve stratejilerinde öngörülen ilke ve hedefler çerçevesinde, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakları da kapsayacak şekilde, kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek” şeklinde ifade ediliyor.

KIRSAL KALKINMA KAVRAMI İÇERİSİNDE TKDK’NİN ROLÜ:

11 No’lu Tarım ve Kırsal Kalkınma faslı kapsamında, esas itibarı ile değişik ürünler için geliştirilen ve çiftçilere ve sektörde yer alan ürün işleyicileri gibi aktörlere verilen destekler, bazı ürün-

lere yönelik üretimle ilgili kota düzenlemeleri, bu ürünlerin ithalatına yönelik kısıtlamalar, ek tarifeler gibi hususlar ele alınmaktadır. Ayrıca tarımla uğraşan ve gelir düzeyi nispeten düşük olan kırsal kesimin ihtiyaçlarını karşılamaya, gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesine yönelik tedbirlerin ele alındığı AB kırsal kalkınma politikasının uygulanabilmesi için zemin teşkil eden planlama, programlama, izleme ve değerlendirme, mali yönetim ve kontrol ile politika amaçlarına ulaşmak için kurulması gereken sistemler ve idari araçlar

*Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu / Proje Yönetimi Koordinatörlüğü / Sözleşme İşlemleri Ünite Sorumlusu

da bu başlık altında ele alınan diğer temel hususlardır. Kırsal kalkınma dâhil, Ortak Tarım Politikası kapsamındaki harcamalar, AB bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturduğundan desteklerin uygunluğunun kontrolünü sağlayan idare ve kontrol sistemlerinin kurulması gereklidir.

Fasıl müktesebatı tüzüklerden oluştuğundan AB Ortak Tarım Politikasının uygulanması için gerekli idari yapıların ve mekanizmaların üyelik öncesinde oluşturulup, uygulama konusunda deneyim kazanılması beklenmektedir. (1) TKDK, ilk etapta burada sözü edilen idari yapılardan biri olarak kurulmuştur. Merkez ve taşra teşkilatı olan İl Koordinatörlükleri, Ulusal ve AB Akreditasyon süreçlerinin ardından Ağustos 2011'de, Avrupa Komisyonundan bu alandaki destekleri kullanma konusunda yetki devri almıştır. Yetki devri kapsamında IPARD Programının uygulanmasına geçilmiştir.

IPARD Programı

Avrupa Birliği, aday ve potansiyel aday ülkelerin katılıma yönelik hazırlıklarına destek sağlamak amacıyla, 1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü çerçevesinde Katılım Öncesi Yardım Aracını (Instrument for Pre-Accession Assistance-IPA)'yı oluşturmuştur.

IPA desteği 5 bileşen içermektedir. Türkiye IPA tüzüğünün EK 1'inde yer alan aday ülke statüsünde olup, bütün bileşenlerden yararlanabilmektedir. IPA'nın beşinci bileşeni olan Kırsal Kalkınma Programı (IPA Rural Development- IPARD) Avrupa Komisyonu tarafından 25 Şubat 2008 tarihinde, Türkiye'deki Yüksek Planlama Kurulu tarafından da 30 Aralık 2009 tarihinde onaylanmıştır.

Program kapsamında sağlanan hibe destekler ile Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası çerçevesinde gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı gibi ilgili alanlardaki müktesebatın uygulanması amaçlanmaktadır. Böylece tarım sektörünün sürdürülebilir adaptasyonu ve kırsal alanların sürdürülebilir kalkınması için öncelikli sorunların çözümüne katkıda bulunulacaktır.

Kırsal Kalkınma (IPARD) Programı çerçevesinde verilecek destek miktarı 874 milyon avrosu Avrupa Birliği katkısı olmak üzere toplam 1 milyar 165 milyon avrodur. Faydalanıcı katkısı ile birlikte yaklaşık 2,5 milyar avro-luk yatırım potansiyeli oluşturulmuştur.

2007-2013 yılları için hazırlanan IPARD Programı, ilk uygulama döneminde 20 il, 2'nci uygulama döneminde de 22 il olmak üzere toplam 42 ili kapsamaktadır. Programının ilk uygulama dönemi içerisinde yer alan ille-rimizde yetki devrinin alındığı Ağustos 2011 tarihinden itibaren proje kabul-lerine başlanmıştır. Bu iller; Afyonka-rahisar, Amasya, Balıkesir, Çorum, Diyarbakır, Erzurum, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Malatya, Ordu, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Van ve Yozgat'tır. İkinci Uygulama Dönemi illeri ise; Ağrı, Aksaray, Ankara, Ardahan, Aydın, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Elazığ, Erzincan, Giresun, Karaman, Kastamonu, Kütahya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir ve Uşak'tır. (2)

Program kapsamında projelerdeki uygun harcama tutarının %50 ile %65 arasında değişen orandaki kısmı, kamu katkısı (AB ve TC katkısı toplamı) olarak yatırımcılara ödenmektedir. Destek oranı, yatırımın uygulanacağı yerin statüsü, yatırımcının yaşı vb. kriterlere göre değişmektedir. Kamu kat-

kısı içerisinde Avrupa Birliği'nin payı genel olarak %75'tir. Diğer IPA bileşenlerindeki yatırımlarda olduğu gibi IPARD projelerinde de harcama kalemleri için çeşitli vergi muafiyetleri uygulanmaktadır. Bunların detayına Maliye Bakanlığı mevzuatından ulaşılabilir.

Programda desteklenen sektörler, tedbir, alt-tedbir ve bütçe kalemi olarak sınıflandırılmıştır. 2007-2013 yılları için hazırlanan IPARD Programı kapsamında (N+3 kuralına göre) Ağustos 2011'de başlanıp 2016 yılı sonuna kadar uygulanacak olan başlıca tedbir ve alt-tedbirler aşağıda verilmiştir. Tablo 1- IPARD Programı kapsamında uygulanan başlıca tedbir, alt-tedbir ve bütçe kalemleri

TKDK'nın Proje Döngüsü

TKDK'nın Başvuru Çağrı İlanı yayımlamasının ardından, başvuru sahipleri projelerini hazırlayarak belirtilen tarih aralığında Kurumun resmi internet sayfasındaki link üzerinden çevrimiçi olarak başvuru sistemine yüklerler. Ayrıca proje çıktılarını, yatırımın uygulanacağı yerdeki İl Koordinatörlüklerine sunarlar. İl Koordinatörlüğündeki değerlendirmeler (idari/yerinde kontrol) ve Merkezce gerçekleştirilen pazar araştırması eş zamanlı olarak yürütülür. Uygun bulunan projeler Merkeze gelir. Merkezde proje analiz işlemleri sonucu puanlandırmalar yapılır, uygun projeler belirlenir ve sıralanır. Liste, Proje Değerlendirme ve Seçim Ko-

Tedbir	Alt-tedbir	Bütçe Kalemi
101. Tarımsal İşletmelerinin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar	101.1. Süt Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	101.2.1. Kırmızı et üreten tarımsal işletmeler
	101.2. Et Üreten Tarımsal İşletmelere Yatırım	101.2.2. Kanatlı eti üreten tarımsal işletmeler
	103.1. Süt ve süt ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	103.1.1. Süt İşleyen İşletmeler
	103.2. Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	103.2.1. Kırmızı Et İşlenmesi ve Pazarlanması
103. Tarım ve Bahçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanmasının Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar	103.3. Meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması	103.2.2. Kanatlı Eti İşlenmesi ve Pazarlanması
	103.4. Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	302.1. Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi ¹	
	302.2. Yerel Ürünler ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi	
302. Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi	302.3. Kırsal Turizmin Geliştirilmesi	
	302.4. Kültür Bahçılığının Geliştirilmesi	
501. Teknik Destek		

Tablo 1

¹18 Mayıs 2007 tarih ve 26526 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

²5648 Sayılı Kunun'un 1. maddesi

misyonunun toplantısı sonucunda resmîyet kazanır ve ilan edilir. Seçilen gerçek ve tüzel kişilerle sözleşmeler imzalanır. Yatırımlar başlar ve ödeme talep paketi içerisinde ilgili dokümanlar (faturalar, resmi belgeler vb.) ilgili İl Koordinatörlüğüne sunulur. TKDK idari ve yerinde kontrollerle yatırımın sözleşme ve eklerine uygun olarak yapılıp yapılmadığını kontrol eder. Nihai tutarlar hesaplanır ve faydalanıcıya ödeme yapılır. Projeler tutarlarına göre tek, iki ya da üç taksit dönemi olarak uygulanabilir. Her bir taksit dönemi sonunda ödeme işlemi gerçekleşir. Son ödemeyi takip eden beş yıllık süre boyunca yatırımların kontrolleri devam eder. Bu süre zarfında faydalanıcılar uygunluk koşullarını bozmadan yatırımlarını satmadan, devretmeden faal tutmakla yükümlüdürler.

TKDK Destekli Yatırımlara Dair Veriler

Ağustos 2011'den günümüze projelerle ilgili bazı veriler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.(3)

IPARD II Programı

Birinci IPARD Programının tamamlanmakta olduğu bu dönemde, 2014-2020 yıllarında uygulanmak üzere planlanmış IPARD II Programının hazırlıkları başlamıştır. Programın uygulanmasına yönelik prosedürler hazırlanmış ve Avrupa Komisyonunun onayına sunulmuştur. Akreditasyon ve bütçe kullanımına yönelik yetki devri kararı beklenmektedir. İlk yıl için öngörülen bütçe, N+3 kuralına göre 2017 yılı sonuna kadar kullanılabilir. Programın birinci başvuru çağrısına çıkmış ve 10.000'in üzerinde proje başvurusu alınmıştır. Bu projelerin değerlendirme çalışmaları devam etmektedir. Akreditasyon ve yetki devri kararının ardından sözleşmeleri imzalanacaktır.

IPARD II Programında, ilk programda desteklenen sektörlerle yenileri eklenmiştir. Şöyle ki ilk programda yer almayan, yumurta tavukçuluğu, et amaçlı kaz yetiştiriciliği, süt ve et

Tablo 2 - Genel Veriler

İmzalanan Sözleşme Sayısı	11.286
Fesih Edilen Sözleşme Sayısı	588
Ödemeleri Tamamlanmış Proje Sayısı	9.792
Yapılmış Toplam Ödeme (Türk Lirası)	2.136.525.667,97
Yapılmış Toplam Ödeme (Avro) ³	748.719.408,42

Tablo 3 - Tedbir, alt-tedbir ve bütçe kalemlerine göre imzalanmış sözleşme sayıları

Tedbir Alt-tedbir Bütçe Kalemi	İmzalanan Sözleşme Sayısı
101-1-0	1.236
101-2-1	445
101-2-2	766
103-1-1	140
103-1-2	52
103-2-1	102
103-2-2	25
103-3-0	151
103-4-0	25
302-1-0	7.508
302-2-0	370
302-3-0	412
302-4-0	29
501-0-0	25
TOPLAM	11.286

Tablo 4 - En fazla sayıda sözleşme imzalanan 10 il

	Sözleşme Sayısı
SAMSUN	762
SİVAS	638
KONYA	570
ÇORUM	551
ANKARA	508
KÜTAHYA	503
ORDU	427
AMASYA	407
AFYONKARAHİSAR	404
AKSARAY	350

Birinci IPARD Programının tamamlanmakta olduğu bu dönemde, 2014-2020 yıllarında uygulanmak üzere planlanmış IPARD II Programının hazırlıkları başlamıştır. Programın uygulanmasına yönelik prosedürler hazırlanmış ve Avrupa Komisyonunun onayına sunulmuştur. Akreditasyon ve bütçe kullanımına yönelik yetki devri kararı beklenmektedir. İlk yıl için öngörülen bütçe, N+3 kuralına göre 2017 yılı sonuna kadar kullanılabilir. Programın birinci başvuru çağrısına çıkmış ve 10.000'in üzerinde proje başvurusu alınmıştır.

Tablo 5 - En yüksek destek tutarında sözleşme imzalanan 10 il

İl	Destek Tutarı (Türk Lirası)
ANKARA	271.940.845,56
KONYA	222.901.157,92
ELAZIĞ	193.368.430,40
SİVAS	181.226.336,22
YOZGAT	166.278.510,46
AFYONKARAHİSAR	143.532.062,65
DİYARBAKIR	133.009.824,71
MALATYA	123.111.008,59
SAMSUN	121.835.879,91
KAHRAMANMARAŞ	112.170.795,84

amaçlı manda yetiştiriciliği, alan bazlı tarım-çevre destekleri, yerel kalkınma stratejileri (LEADER yaklaşımı), kırsal alanda kamu altyapı yatırımları, mantar, fide ve fidan, misel yetiştiriciliği, makine parkları, eğitim ve danışmanlık hizmetleri IPARD II kapsamında yer almaktadır ve aşamalı olarak uygulamaya alınacaktır.

Kırsal Alanda Kamu Altyapı Yatırımları Tedbiri kapsamında nüfusu 10.000'in altındaki yerlerdeki belediyeler ve 5535 sayılı Kanun kapsamındaki yerel yönetim birlikleri (köylere hizmet götürme birlikleri, katı atık yönetim birlikleri, turizm altyapı hizmet birlikleri vb.) yenilenebilir enerji konulu yatırımlar için destek alabileceklerdir. Bu amaçla prosedür hazırlığı devam etmektedir.

IPARD II Döneminde destek oranları ilk Programa kıyasla artarak %70'lere çıkabilecektir. Çevreyi korumaya yönelik harcama kalemlerine ilave %10 destek payı verilmesi de söz konusudur.

İlk Programda uygulanan vergi muafiyetleri Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığının mevzuatı kapsamında IPARD II döneminde de devam edecektir.

IPARD Programı Kapsamı Dışındaki İller

Gerek 64. gerekse 65'inci Hükümet programında 81 ilimizin TKDK tarafından desteklenmeye başlanmasıyla TKDK'nın ödeme ajansına dönüştürülmesinden bahsedilmektedir. Bu,

IPARD II
Döneminde destek oranları ilk Programa kıyasla artarak %70'lere çıkabilecektir. Çevreyi korumaya yönelik harcama kalemlerine ilave % 10 destek payı verilmesi de söz konusudur.

IPARD Programının kapsamı dışındaki 39 ilin de benzer desteklerden faydalanması anlamına gelmektedir. Bu amaçla çalışmalar başlatılmış olup ulusal kaynaklardan finanse edilmek

üzere bu iller için ayrı bir program taslağı hazırlanmıştır. Gerekli çalışmalar tamamlandıktan sonra uygulamaya konulması planlanmaktadır.

Başarı Öyküleri

İlk Program dönemine ait başarı öykülerinden örnekler aşağıda yer almaktadır.

Cansu Tosun - Keçi Sütü Üretimi

Cansu Tosun, Bilkent Üniversitesi Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu'nun, Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünü 2012 yılında bitirmiş. Hayalinde hep bir aile şirketlerinin ve dört elle sarılabilecekleri bir işlerinin olması varmış. Kendi imkânlarıyla bir şeyler yapmayı planlarken TKDK sayfasındaki duyuruları görmüş. TKDK'dan aldığı %65 hibe ile Orion Grup Enerji İnşaat Madencilik Tarım Medikal Turizm İthalat Ltd. Şti. olarak Ankara Gölbaşı, Oğulbey köyünde keçi sütü üreten bir işletme kurdu. Erken yaşta kendi işinin başında olmanın ve bu işi hayalini kurduğumuz yere taşımanın oldukça meşakkatli olduğunun bilincinde olan Tosun, ülkesine ve istihdam sağladığı kişilere faydalı olduğunu hissetmenin en büyük motivasyon kaynağı olduğunu söylüyor. Hayallerine kavuştukları işletmede şu anda sadece çiğ keçi sütü ürettiyor. Hedefi süt ve süt ürünleri alanında kendi markaları altında üretim gerçekleştirmek. Tosun, yurt dışı pazarında olduğu gibi kozmetik alanında da sütü değerlendirmeyi planlıyor.





H.C. Gıda - Et İşleme

H.C. Gıda ve Unlu Mamuller Sanayi İnşaat Taahhüt Ambalaj ve Ticaret Ltd. Şti. Trabzon Akçaabat'ta, Akçaa-

"Biz HC Grup olarak bu projeyi daha uzun biz süre zarfında yapabildik. TKDK, bu süreyi kısalttı ve ufkumuzu genişletti.

Böyle bir yatırımı yapmamız bizi başka yatırımlar yapmaya da teşvik ediyor ve yeni fikirlerle tekrar başvuru yapmayı düşünüyoruz. Bugün belli seviyeye gelmiş ticaret erbaplarına tavsiyem; işlerini büyütmek istiyorlarsa, modern bir tesise modern bir altyapıya sahip olmak istiyorlarsa mutlaka bu projelere olumlu gözle bakıp TKDK'ya başvursunlar."

bat köftesi üretimi için IPARD programı kapsamında 500 bin liranın üzerinde hibe aldı. Şirket yetkilisi Şener Kalkışım, küçük bir esnaf lokantasından zaman içerisinde birçok restorana olan bir kurum hâline geldiklerini söylüyor. HC grup olarak et ve et ürünlerini işleyerek Türkiye çapında Akçaabat köftesini pazarlayıp piyasaya sunuyorlar. Kalkışım, Kurumun oldukça pozitif bir yaklaşıma sahip olduğunu; yapıcı, yönlendirici ve ihtiyaç olduğunda bilgi paylaşımı konusunda çok destek olduklarını gördüğünü ifade ediyor ve ekliyor: "Biz HC Grup olarak bu projeyi daha uzun biz süre zarfında yapabildik. TKDK, bu süreyi kısalttı ve ufkumuzu genişletti. Böyle bir yatırımı yapmamız bizi başka yatırımlar yapmaya da teşvik ediyor ve

yeni fikirlerle tekrar başvuru yapmayı düşünüyoruz. Bugün belli seviyeye gelmiş ticaret erbaplarına tavsiyem; işlerini büyütmek istiyorlarsa, modern bir tesise modern bir altyapıya sahip olmak istiyorlarsa mutlaka bu projelere olumlu gözle bakıp TKDK'ya başvursunlar."

Obasya - Kırsal Turizm

S.S Obasya Turizm Geliştirme Kooperatifi, Manisa, Yunusemre, Ortaköy'de 1,6 milyon m² ile bir kırsal turizm tesisi kurdu. Bunun için TKDK'dan 562 bin TL destek aldı. Kooperatif, "Asya'dan Anadolu'ya Türk Halk Kültüründe Mesken" odaklı bir konsept hedefliyor. Projede TKDK'dan tesisin ana bölümü olan butik otel için destek alındı. Kooperatif yetkilileri aldıkları hibe ile gerçekleştirdiklerini şöyle aktarıyor: "Taş evleri de halı kilim gibi bu bölgenin geleneksel el sanatlarını ve folklorunu yansıtacak şekilde düzenledik. Oba evlerde Asya çadırlarının görünüşünü aynen koruduk, fakat iç görünüşte gereken konforu sağlamaya çalıştık. İçeriye TV, klima gibi konfor elemanları yerleştirdik. Ayrıca 30 m²'lik yatak odalarının yanı sıra çok amaçlı faaliyetlerde kullanmak üzere 120 m²'lik bir de toplantı çadırı oluşturduk. Ayrıca TKDK'dan aldığımız destek ile tesis içerisine 35 adet hobi bahçesi kurduk. Hobi bahçesi artık kent yaşamında doğadan kopan





insanların doğaya geri dönüşü için bir başlangıçtı ve bu projemizde çok ilgi gördü."

Elfan - El Sanatları

Elfan Tekstil Gıda İnşaat Sanayi Limited Şirketi, Mardin, Savur, Pınar dere'de TKDK desteğiyle bir tekstil atölyesi kurdu. Aldığı destek yaklaşık 150 bin TL Şirketten Hicran Doğan yatırımla ilgili şunları söylüyor: "İstanbul'da tekstil ile ilgili atölyelerde çalıştım ve bu konuda birçok kursa katıldım. Memlekete döndüğümde Savur ilçesine gelin olarak gittim ve orada birçok kadının iğne oyası ile uğraştığını gördüm. TKDK hibe destekleri ile bu atölyeyi kurmadan önce kendi yaptıklarım ve ilçe merkezinde ve köylerde iğne oyası ile uğraşan kadınların yaptıkları dantel işlemlerini toplayıp Bursa'daki tekstil fabrikalarına satarak bu işin ticaretini yapıyordum. Kendime ait bir tekstil atölyesi kurma düşüncesi, her zaman kurduğum bir ha-

Tarım ve
Kırsal Kalkınmayı
Destekleme
Kurumu, kırsal
kalkınma
alanındaki
çalışmalara yeni
bir boyut
kazandırmıştır ve
bu alanın
en büyük aktörü
olmayı
hedeflemektedir.

yaldi. TKDK sayesinde bugün hayalim gerçek oldu ve bugün açmış olduğum atölyede yaklaşık 30 kadın istihdam ediliyor."



Ali Çoban - Arıcılık

Uşak Karılık'tan Ali Çoban, Avrupa Birliği'nin desteklerini sağlayan TKDK İl Koordinatörlüğünün açıldığını duyunca desteklerden faydalanmak için proje hazırlayıp sunmaya karar verdi. Projesi onaylanan Ali Çoban'ın, TKDK'nın destekleri sayesinde modern kovanları ve traktörü oldu. Yaklaşık 80 bin m²'lik yatırımı için TKDK'dan 40 bin TL hibe aldı.

SONUÇ

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, kırsal kalkınma alanındaki çalışmalara yeni bir boyut kazandırmıştır ve bu alanın en büyük aktörü olmayı hedeflemektedir. İlk Programın uygulanmasında büyük başarılar imza atmıştır. Kadın, genç, dağlık alandaki yatırımcılara, organik tarımla ilgilenenlere, kırsal yörede ikamet etmeyi tercih edenlere, çevre duyarlılığı olanlara pozitif ayrımcılık uygulaması yönüyle modern çağın yükselen değerlerine sahip çıkmaktadır. Kurum, beş yıllık uygulamanın ardından edindiği tecrübelerle yeni IPARD Programıyla da binlerce yatırımcıya umut kaynağı. IPARD benzeri destekleri kalan 39 şehre yaygınlaştırmak da Kurumun hedefleri arasında...

Teknolojinin tüm imkânlarını kullanmak konusunda kararlı olan Kurum, potansiyel yatırımcılara birçok kanaldan iletişim olanağı da sunmaktadır. Destekler ile ilgili detaylı açıklamalar TKDK'nın resmi internet sayfası (www.tkd.gov.tr), TKDK'nın çeşitli basılı, görsel yayınlarında yer almaktadır. Ayrıca gerek Merkez gerekse İl Koordinatörlükleri bünyesinde yer alan yardım masalarından da detaylı bilgiler alınabilmektedir. Yardım Masası, telefon yoluyla 444 85 35 numaralı hattan da ilgililere hizmet vermektedir. Türkiye'nin kırsal kalkınma hamlesi, TKDK ile ete kemiğe bürünmüştür.

KAYNAKÇA

- (1) <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=76&l=1> (Erişim Tarihi: 29.08.2016)
- (2) <http://www.tarim.gov.tr/Konular/Kırsal-Kalkinma/Projeler> (Erişim Tarihi: 29.08.2016)
- (3) TKDK veri tabanı
- (4) www.tkd.gov.tr/lpardUygulamaOrnek (Erişim Tarihi: 02.09.2016)

KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARACI 2 (IPA-II) VE KIRSAL KALKINMA

IPA II öncüsüyle aynı kapsamda 2014-2020 yıllarını içeren ve ilk dönemin devamı niteliğinde, ülkemizin de AB müktesebatına uyum ve uygulamasına yönelik kapasitesinin geliştirilmesi ile ekonomik ve sosyal uyuma yönelik kapasitelerinin oluşturulması hedefleri çerçevesinde gerçekleştirilen programdır.

*Ayben Okkalı**



Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı - IPA, Avrupa Birliği'nin 2007-2013 dönemi için aday ülkelere (Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya) ve potansiyel aday ülkelere (Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan, Karadağ ve Kosova) sağladığı tüm katılım öncesi mali yardımları tek bir çerçevede topladığı programın adıdır.

IPA II öncüsüyle aynı kapsamda 2014-2020 yıllarını içeren ve ilk dönemin devamı niteliğinde, ülkemizin de AB müktesebatına uyum ve uygulamasına yönelik kapasitesinin geliştirilmesi ile ekonomik ve sosyal uyuma yönelik kapasitelerinin oluşturulması hedefleri çerçevesinde gerçekleştirilen programdır. IPA programı kapsamında beş bileşen bulunmaktadır. Bunlar:

- AB Üyeliğine Geçiş Süreci ve Kapasite Geliştirme,
- Bölgesel Kalkınma,

- İstihdam, Sosyal Politika ve İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi,
- Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği ve
- Tarım ve Kırsal Kalkınma (IPA Rural Development - IPARD)'dır.

TARIM VE KIRSAL KALKINMA II (IPARD II)

IPA II programı çerçevesinde beş bileşenden birisini oluşturan "tarımsal işletmelere destek verilmesi" alt başlığında tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve üretici birliklerine teknik destek verilmesi amaçlanmaktadır. IPARD I'in aksine IPARD II kapsamında, Türkiye'de bulunan tüm illerden proje başvuruları, 2017 yılı itibarıyla kabul edilecek ve kabul gören projeler uygulanabilecektir.

Program kapsamında, Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma Politikası ve ilgili politika-

larının uygulanması ve yönetimi için uyum hazırlıkları ve bu kapsamda politika geliştirilmesi desteklenmektedir.

IPARD II programı kapsamında aşağıda sayılan alanlardaki projelere destek verilecektir:

1) Tarımsal İşletmelerin Fiziki Yatırımlarına Yönelik Yatırımlar (Destek Oranı %60-%70)

- a) Süt Üreten Tarımsal İşletmeler
- b) Kırmızı Et Üreten Tarımsal İşletmeler
- c) Beyaz Et Üreten Tarımsal İşletmeler
- d) Yumurta Üreten Tarımsal İşletmeler

Tarımsal üretimi AB standartlarına getirme konusunda yüksek önceliğe sahip olan sektörler süt, et ve yumurta üretim sektörleridir. Türkiye'de bu üç sektör farklı yeterliliklere ve rekabet güçlerine sahip tarım işletmelerini kapsamaktadır. Bununla birlikte, bu işletmelerin büyük bir çoğunluğu sınırlı sürdürülebilirlik şansı bulunan, geçimlik veya yarı geçimlik çiftliklerdir. Bu durum, tek veya temel gelir kaynağı tarım olan kırsal nüfusun refahı için önemli düzeyde risk oluşturmaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir küçük ölçekli çiftlikleri, rekabetçi tarım işletmelerine dönüştürmek zorunludur.

Tarımsal işletmelerin fiziki yatırımlarına yönelik yatırım projelerinin IPARD kapsamında yer almasının genel amacı; ortak tarım politikası ile AB'ye katılım sürecindeki ilgili diğer politikalara ilişkin müktesebatın uygulanmasına yönelik Türkiye'nin hazırlık sürecine katkı sağlamaktır. Bu birincil amacın dışındaki diğer genel amaçlar ise fiziki sermayenin geliştirilmesi aracılığıyla, akılcı, sürdürülebilir ve kapsa-

*TBB / Dış İlişkiler Müdürlüğü / Uzman

yıcı bir büyüme amacıyla, ekonomik, sosyal ve bölgesel kalkınmayı desteklemek ile kaynakların verimli kullanımını ve yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılmasını desteklemektedir.

Bunun dışında, birincil tarım ürünlerinin üretiminde tarım işletmelerinin genel performansını iyileştirmek ve işletmelerin pazarlama yeterlilikleri dâhil olmak üzere rekabet güçlerini artırmak ve çevrenin korunması ve hayvan refahı konularında ilgili AB standartları ile uyum sağlamak da bileşenin amaçları içerisinde yer almaktadır.

Tarımsal işletmelerin fiziki yatırımlarına yönelik yatırım tedbirinin faydalanıcıları, kamu tüzel kişilikleri hariç; ulusal kanunlarca tanınmış, Ulusal Çiftçi Kayıt Sistemi veya Ulusal Hayvan Kayıt Sistemi kayıtlıları olan gerçek kişiler ve tüzel kişilerdir.

2) Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar (Destek Oranı %50)

- a) Süt İşleyen İşletmeler
- b) Süt Toplama Merkezleri
- c) Kırmızı Et Kesimhanesi
- d) Kanatlı Et Kesimhanesi
- e) Et İşleme
- f) Parçalama Tesisleri
- g) Meyve-Sebze
- h) Su Ürünleri

Ülkemizde veterinerlik hizmetleri, bitki sağlığı ve gıda güvenliği konularındaki yeni düzenlemeler 2011 yılı sonunda yürürlüğe girmiştir. Bu düzenlemeler sonrasında tüm gıda işleyen işletmelerin, AB mevzuatı ile paralel olan ulusal standartları karşılaması gerekmektedir. Mevcut işletmelere, yeni mevzuata uyum sağlamaları için bir uyum süresi verilmiştir ki bu yükümlülük mevcut işletmeler üzerinde ekonomik bir yük oluşturmaktadır. Bu durum, bazı işletmelerin faaliyetlerini devam ettirmelerini tehlikeye atabilmekte ve sosyoekonomik sorunlara yol açabilmektedir.

Ulusal standartlar ile hâlihazırda uyum sağlayan işletmeler arasında

bazı küçük ve orta ölçekli işletmelerin, rekabet güçlerini iyileştirmek amacı ile kapasitelerini artırmaya ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu nedenle, IPARD 2014-2020 programı kapsamında gıda işleyen işletmeler, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi'nin tamamlayıcısı olarak desteklenecektir.

Tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması ile ilgili fiziki varlıklara yönelik yatırımların amacı, gıda işleme sektörünün sürdürülebilir adaptasyonuna katkıda bulunmak ve iç pazarda daha kolay rekabet etmelerini sağlamaktır. Bununla birlikte tarımsal ürünler için yeni pazar fırsatları yaratılması, yeni teknolojiler ve yeniliklerin benimsenmesi, AB standart-

Üretim ve istihdam bakımından tarım, Türkiye'de kırsal ekonominin bel kemiği konumundadır.

Araştırmalar, kırsal alanlarda gelir düzeylerinin çok düşük olduğunu, geçimlik veya yarı geçimlik çiftliklerin sayısının %65'den daha fazla olduğunu göstermektedir.

larına uyum konusuna önem verilmesi de alt bileşenin amaçları arasında yer almaktadır. Bunun dışında daha özel amaçlar içerisinde ise tehlikeli atıkların tasfiyesi, yenilenebilir enerjilerin kullanılması ve çevre dostu yatırımların desteklenmesi ve yeni işler yaratarak istihdama katkı sağlanması yer almaktadır. Hazırlanacak projelerin bu amaçları gözetmesi önem arz etmektedir.

3) Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme (Destek Oranı %65)

- a) Bitkisel Üretim Çeşitlendirilmesi ve Bitkisel Ürünlerin İşlenmesi ve Pazarlanması
- b) Arıcılık ve Arı Ürünlerinin Üretimi, İşlenmesi ve Pazarlanması
- c) Zanaatkarlık ve Yöresel Ürün İşletmeleri

d) Kırsal Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri

e) Kültür Balıkçılığı

f) Makine Parkları

g) Yenilenebilir Enerji

Üretim ve istihdam bakımından tarım, Türkiye'de kırsal ekonominin bel kemiği konumundadır. Bu alanda yapılan araştırmalar, kırsal alanlarda gelir düzeylerinin çok düşük olduğunu, geçimlik veya yarı geçimlik çiftliklerin sayısının yüksek olduğunu (%65'den daha fazla) ve tarım dışındaki gelir getirici faaliyetlerin çok sınırlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca kadınların iş gücüne katılımı olması gereken seviyede değildir. Kırsal alanlarda ekonominin geliştirilmesi için tüm bu faktörlerin ele alınması gerekmektedir. Bölgelerde alternatif tarımsal veya tarım dışı ekonomik faaliyetleri belirleyerek ve destekleyerek, gittikçe daha rekabetçi hâle gelen piyasalarda ekonomik sürdürülebilirliklerini sağlamak amacı ile hane halklarının gelirlerini artırmak mümkündür. Kırsal ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi için ihtiyaç duyulan temel müdahaleler de program kapsamında gerçekleştirilecek projelerle sağlanacaktır.

Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve iş geliştirmenin amacı, yeni işler yaratmak suretiyle istihdamın desteklenmesi ve iş faaliyetlerinin geliştirilmesi yoluyla mevcut işlerin korunması, bu şekilde kırsal alanlarda ekonomik faaliyet düzeyinin yükseltilmesi ve kırsal nüfusun azalmasının tersine çevrilmesidir. Ekonomik faaliyetler ve çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, kırsal alanlarda büyüme, istihdam ve sürdürülebilir kalkınma için gereklidir. Bu durum, kırsal alanlarda hane halkı gelirlerini doğrudan artırarak, ekonomik ve sosyal bakımdan daha iyi bir bölgesel dengeye katkı sağlamaktadır.

Bu tedbir, özellikle olarak çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesinde yatırımların modernizasyonu, oluşturulması, genişletilmesi ve yeniden inşası aracılığıyla; kırsal faaliyetlerin oluşturulmasını, çeşitlendirilmesini ve geliştirilmesini hedefleyecektir.

KIRSAL KALKINMA VE TURİZM

Kırsal alandaki doğal ve kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi gerekliliği kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir.

*Nedim Zurnacı**



Ülkemizde 1950'li yıllarda ortaya çıkan kırsal alandan kente göç süreci, 1980'li yıllardan itibaren hızlanarak hâlen devam etmektedir. Kırsal alanda, tarımda artan nüfusun aynı oranda artmayan tarım arazisine getirdiği baskı, tarımın makineleşmesi ile birlikte kırsal alanda iş gücü fazlasına neden olmuştur. Tarımdaki iş gücü fazlası kırdan kente göç hareketlerini tetikleyen en önemli unsur olmuştur. Diğer taraftan, kentlerde gelişmekte olan sanayinin ve hizmet sektörlerinin iş gücü talebi de kırsal kesim açısından bir çekim unsuru olarak göç hareketlerine ivme kazandırmıştır.

Giderek azalan ve yaşlanan nüfus nedeniyle, köylerin ortak mekânları ile eski canlı ortamlarını kaybeden köylerimizin sayısı giderek artmaktadır. Köyleri ekonomik ve sosyal olarak bir arada tutan bağların zayıflaması söz konusudur. Yerleşmelerin doğa ile bütünleşmiş kendine özgü dokusu ve yapı biçimleri de değişmektedir.

Konfor şartlarını sağlayamayan konutlar terkedilmekte, okul, sağlık ocağı gibi donatı binaları kullanılmamaktadır. Sonuçta üretimin, ortak faaliyetlerin ve kırsal yaşamın mekânı olan köylerin ve kasabaların birçoğu değerlerini kaybedebilecekleri bir sürece girmiştir. Dünyada merkezi yönetim,

bölgesel ve yerel yönetimler bu duruma müdahale etmeye çalışmaktadır.

Türkiye'de uzun yıllar kırsal kalkınma denince hemen akla tarımsal kalkınma gelmiş ve çalışmalar bu konu üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Bundan dolayı kırsal alanların kalkındırılmasına yönelik hazırlanan projeler kırsal kesimde yaşayan halkın beklentisine yeterince cevap verememiştir. Çünkü, kırsal alanların kalkındırılması tarım, sanayi ve hizmet (kırsal turizm gibi) sektörlerinin dengeli bir şekilde geliştirilmesi ile başanabilir.

Köyler yaşam biçimi, üretim ve doğa ile ilişkiler bakımından çok özel kırsal yerleşmelerdir ve bu mekânsal,

*Kırsal Turizm Demeği / Başkan / Ziraat Mühendisi

sosyal, ekonomik değerleri dikkate alan yeni kırsal yaşamın değerini gözeterek, doğa ile ilişkisini koparmayacak, yerel ekonomiyi ve insani faktörleri harekete geçirilebilecek yeni araçlara ihtiyaç vardır. Kırsal alandaki doğal ve kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi gerekliliği kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir. Kırsal kesimde yaşayan insanların hayat standardını tarım dışı ekonomik faaliyetlerle de geliştirilmesinde önemli bir unsur olan kırsal turizm; kırsal kalkınmanın önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde dünyada meydana gelen ekonomik, siyasal, kültürel, teknolojik ve çevresel alandaki değişimler, ülkelerin kalkınmalarında uyguladıkları politikaları tekrar gözden geçirmeleri gereğini doğurmuş ve kırsal alanların kalkındırılmasında, tarımsal kalkınma yanında kırsal sanayi ve kırsal turizm gibi diğer sektörleri de kapsamına alan çok yönlü bir yaklaşımı zorunlu kılmıştır. Son zamanlarda kırsal kalkınma ve tarım politikası uzmanları tarafından kırsal turizm, kırsal alanların kalkındırılmasında yeni bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir.

Türkiye’de 1980 ortalarında Turizm sektörüne verilen hibe ve teşvikler ile gelişen turistik kıyı merkezleri ve büyük kentlerin çevresindeki köyler, antik kentlerin yakınlarındaki kırsal yerleşmeler, yol kenarlarındaki köyler ve kasabalar civarındaki çiftçiler, ev pansiyonları, kır lokantaları turizme artık yabancı değillerdir. Kırsal Kalkınmanın en önemli araçlarından biri olan Kırsal turizm sektöründe ise, doğal kaynakların, kültürel mirasın, tarımsal alanların, kırsal konutların, geleneklerin ve yerel-bölgesel kimliğe sahip “marka” olmuş ürünlerin turistik açıdan değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

KIRSAL TURİZM

Dünya turizm literatürü incelendiği zaman uzmanlar tarafından kırsal turizmin; çiftlik turizmi, köy turizmi, yay-

la turizmi, tarımsal turizm, eko-turizm gibi farklı isimlerle ifade edildiği görülmektedir.

Kırsal turizm faaliyeti, insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere gününbirlik ziyaretleri, buralarda tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanabilmektedir.

Türkiye’de yöresel zenginliği bulunan kırsal destinasyonlar sayıca fazla olduğu hâlde kırsal turizm yaygınlaşmış bir olgu değildir. Kentlere yakın kırsal alanlarda gününbirlik rekreasyon

Kırsal turizm faaliyeti, insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere gününbirlik ziyaretleri, buralarda tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep etmeleri ve geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanabilmektedir.

etkinlikleri dikkat çekerken, kırsal yerleşimlerde ise konaklamalı etkinliklere çok az rastlanmaktadır. Kırsal peyzaj değeri yüksek, yerel kültür özelliklerinin korunduğu, özgün yöresel ürünlere sahip kırsal yerleşimlerin, bir yandan tarımsal faaliyetler sürdürülürken aynı zamanda turizm amaçlı değerlendirilmesi, kırsal kesimde istihdam imkânlarını artıracaktır.

Şehirlerimizin kırsal alanlarına dağılmış durumda bulunan sağlık, termal, dağ, yayla, baraj gölleri, çiftlik, yerel sanat, inanç, tarihi kent, arkeoloji vb. doğal ve kültürel açıdan önemli yerleşimlerin yöresel ve bölgesel olarak birbirleriyle ilişkilendirilmeleri ile daha cazip ve daha güçlü alternatif varış noktaları (destinasyonlar) oluşturulabi-

lecektir. Böylelikle, yörelerdeki kaynakları sınırlı kırsal yerleşimlere kültür özelliklerini sergileme, el sanatlarını ve yöresel ürünlerini tanıtmaya, bölgedeki yeme içme ve konaklama kapasitelerinden faydalanma gibi imkânları sağlanmış olacaktır.

Bazı yörelerde salt bitkisel ve hayvansal üretim yoluyla hanelerin yeterli gelir elde etmeleri mümkün olamamaktadır. Bu amaçla, uygun yörelerde tarım ve tarım dışı ekonomik faaliyetlerin tespiti ve desteklenmesi suretiyle kırsal ekonomiye dinamizm kazandırılması mümkündür. Tarımsal gelir ve geçim imkânlarının sınırlı olduğu yörelerde, kırsal turizm girişimciliğinin artırılması suretiyle tarım ve tarım dışı iş kollarında istihdam imkânlarının yaratılması yoksulluk ve göç gibi sorunların da çözümüne katkı sağlayacaktır.

ÇİFTLİK TURİZMİ

Ülkemizde artan kentleşme ile birlikte kırsal yörelerin rekreasyon alanları olarak cazibesi artmakta ve kentli nüfusun kırsalda gerçekleştirebileceği faaliyetler çeşitlenmektedir. Ülkemizin tarım potansiyeli ve gelişen doğal yaşam-sağlıklı beslenme bilinci dikkate alındığında, çiftlik turizmi faaliyetleri hem çiftçiler hem de tüketiciler açısından zengin fırsatlar sunmaktadır. İlçelere yakın yörelerde ve istekli girişimcilerden başlamak suretiyle, söz konusu faaliyetler için gerekli altyapı desteğinin büyükşehir belediyeleri, diğer illerde özel idare müdürlükleri ve ilçe belediyeleri tarafından sağlanması durumunda, kırsal turizmin kırsal kalkınma açısından taşıdığı ekonomik fayda daha iyi anlaşılacaktır. Çiftçilerin asıl uğraşları olan tarımsal faaliyeti terk etmeden, sahip oldukları tarımsal, doğal, kültürel ve tarihi değerleri turizme sunarak kendilerine ek gelir sağlamak ve sonuçta yaşadıkları toplumun refah düzeyini yükseltmek, kırsal kalkınmadan beklenen en önemli sonuçtur. Özellikle çiftliklerde ve köylerde otantik deneyimler yaşamayı isteyenlere yönelik düzenlenen aktiviteler çiftlik sahiplerine de ek gelir sağlamaktadır. Temel olarak küçük çiftlikler ol-



mak üzere, çiftçilere ek gelir sağlamak amacıyla bağ, bahçe, tarla, ahır, ağıl, kümes, balık çiftliği vb. tarımsal üretim alanları ile küçük ölçekli ve geleneksel gıda işleme tesisleri gibi faaliyet alanlarını ziyaret etmek, günlük işlerine katılmak, yerel yiyecek ve içecekleri tatmak, çiftlik evinde geceleme, gezinmek, eğlenmek, yerel üretici pazarı tezgâhlarından alışveriş yapmak ve bazen de eğitim almak gibi aktivitelerin bir veya birkaçını kapsayan yerli ve yabancı ziyaretçilere yönelik entegre çalışmalar planlanmalıdır.

Kırsal mahallelerimizdeki tarihi, doğal güzellikler ve yöresel kültürü tanımak isteyen turistleri kırsal alandaki köylere günübirlik ve konaklamak üzere çekebiliriz. Köylerimizde tarım ve hayvancılık ile geçinen insanlara kırsal turizm girişimciliği eğitimleri verilerek mevcut potansiyelin değerlendirilmesi sonucunda alternatif gelir kaynağı oluşturulabilir.

DÜNYADA KIRSAL TURİZMİN GELİŞME SÜRECİ

Dünyada, 1950'li yıllarda başlayan ve 1980'li yıllarda adeta kırsal kalkınmanın reçetesi olarak uygulanmaya başlayan kırsal turizmin geliştiği ülkeler; Amerika başta olmak üzere Almanya, İtalya, Fransa, İspanya ve İsviçre'de çiftlik turizminin yoğun şekilde ilgi gördüğü popüler destinasyonlardır. Senenin 12 ayı sürekliliği olan çiftlik konaklama tesisleri, çiftlik sahiplerine ve bu tip alternatif seyahate

meraklı gezginlere çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Çiftlik sahipleri ve tarım ile uğraşan yerli halk için en önemli avantajı, alternatif gelir üretmesidir. Bu tip çiftliklerde yapılacak tarım turizmi aktiviteleri ile yöresel tarihi ve kültürel değerlerin de kullanılmasıyla çiftliklerin gelirlerinin artması sağlanmaktadır.

TÜRKİYE'DE KIRSAL TURİZMİN GELİŞME SÜRECİ

1990'lı yıllarda Kültür ve Turizm Bakanlığının, Karadeniz Bölgesi'nde; Rize ve Trabzon kırsal alanlarında yayla turizmi adı altında başlattığı çalışmaların tanıtılması ile yaz sezonunda seyahat acentelerinin tanıtımıyla başlamıştır. Daha sonra televizyon dizilerinde çekim yeri olarak kullanılan köyler ve kasabalar kısa zamanda tanınarak ziyaret edilmeye başlanmıştır. 2000'li yıllarda ise, internet ve sosyal medyanın gelişmesiyle tanınmaya başlayan geleneksel mimarisini koruyan köyler, yerel ve yabancı turistlerle kırsal bölgedeki konaklama evleri veya kır lokantalarında taze meyve ve sebze üreten çiftlikleri ve hatta inek, tavuk ve balık çiftlikleri de günübirlik turistler ile tanışmışlardır. Bireysel geziler yanında, bu tür yerlere ya da onların içinde bulunduğu kırsal alanlardaki köylere seyahat acenteleri tarafından günlük ve konaklamalı geziler düzenlenmektedir. Bütün bu gelişmeler, ülkemizde kırsal yerleşimlerdeki pansiyonlar, çadır kamp alanları ve çiftliklerin otel konseptinde düzenlenmiş

olması kırsal turizmin son on beş yılda yaygınlık kazandığına işaret etmektedir. Bugün için az sayıdaki köylerdeki çiftliklerin gerçek anlamda çiftlik turizmine açıldığını görürken, büyük bir potansiyelin varlığını da bilmekteyiz. Örnek olarak; Ege bölgesinde yoğun olarak kırsal bölgelerde yapılan altyapı ve restorasyon çalışmaları sonucunda geleneksel mimarinin korunması ve doğal yapı malzemelerin kullanıldığı tesisler ilgi görmeye başlamıştır. İzmir ili Selçuk Şirince, Seferihisar, Urla, Kuşadası, Ödemiş Birgi, Balıkesir Kazdağları bölgesinde, Muğla ili Fethiye, Marmaris, Bodrum, Datça, Milas ilçelerinde, büyük şehirlerin civarında özellikle Marmara bölgesinde İstanbul ili Şile, İzmit ili Kartepe ilçesi, Çanakkale Bozcaada, Kocaeli, Bursa, Sakarya Taraklı ve turistik şehirlerin civarında özellikle Akdeniz Bölgesi'nde Antalya ili Kaş, Manavgat ilçelerinde, Karadeniz bölgesinde ve iç bölgelerden özellikle Bolu, Kastamonu, Rize, Trabzon kırsal bölgelerinde kırsal turizm tesisleri hızla yaygınlaşmaktadır.

KIRSAL TURİZMDE HİBE VE DESTEKLER

2010 yılından itibaren Avrupa Birliği katılım öncesi mali yardım kaynaklarından (IPARD Uygulamaları) ülkemizde kurulan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) Koordinatörlüklerinin bulunduğu 42 ilimizde; Afyon, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ankara, Ardahan, Aydın, Balıkesir, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Hatay, Isparta, Karaman, Kastamonu, Kahramanmaraş, Kars, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir, Ordu, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Van, Yozgat ve Uşak illerinde kırsal turizm yatırımı yapmak isteyen yatırımcılara %65 hibe verilmektedir.

IPARD uygulamalarının dışında kalan diğer 39 ilimizde; Adana, Adıyaman, Antalya, Artvin, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bolu, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkâri, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir,

Kocaeli, Muğla, Niğde, Rize, Sakarya, Siirt, Sinop, Tekirdağ, Tunceli, Zonguldak, Bayburt, Kırıkkale, Batman, Şırnak, Bartın, Iğdır, Yalova, Karabük, Kilis, Osmaniye ve Düzce illerinde kırsal turizm yatırımlarına Gıda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından da %50 hibe desteği verilmektedir.

KIRSAL KALKINMA AMAÇLI ÇALIŞMALAR

6360 sayılı Kanun'la tüzel kişiliği kaldırılarak büyükşehir ilçe belediyelerine mahalle olarak bağlanan belde belediyeleri ve köylerin mevcut geçim kaynakları dikkate alınarak, büyükşehir belediyeleri ile büyükşehir ilçe belediyelerine tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmet yapabilmeleri konusunda yeni bir görev ve yetki verilmiştir. Bu değişiklikle büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri görev alanları kapsamında yapılacak tarım ve hayvancılık faaliyetleri için yeni projeler üretebilecek, çiftçiyi destekleyecek faaliyetler ile modern üretim ve yetiştiricilik konusunda işbirlikleri ve projeler gerçekleştirebileceklerdir. Bu amaçla yapılacak çalışmalarda, bölgesel kırsal kalkınma yöntemlerinden biri olan kırsal turizm sektörünün çok paydaşlı geliştirilmesi kırsalda yaşayan halkımızın refah düzeylerinin iyileşmesine imkân verecektir.

Kentlerde hizmet ve sanayi sektörlerinin düşük vasıflı iş gücü talebi, genç nüfusun kıyı terk etme eğilimini güçlendirmektedir. İşgücüne katılma oranlarının düşmesi daralan bir kırsal ekonomiye işaret ederken, artış eğilimi gösteren kırsal işsizlik oranları özellikle gençler için tarım ve tarım dışı istihdam imkânlarını harekete geçirebilecek kırsal turizm projelerinin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Şehirlerde nüfusun hızla artışı, sanayinin gelişmesi ile birlikte son yıllarda oluşan aşırı kentleşme, yaşam koşullarının güçleşmesi ile artan stres nedeniyle, doğal yaşama duyulan özlemle birlikte gününbirlik ve konaklama yapmak üzere ağırlıklı olarak hafta sonlarında, düşük yoğunluklu olarak da hafta içlerinde kırsal alanları tercih

eden ziyaretçilerin önemi gittikçe artmaktadır. Bu kapsamda, kırsal alanlarda yerel ekonomiyi geliştirme ve istihdamı artırma konularında; yerel yönetimler tarafından kırsal yerleşimlerin mevcut tarımsal potansiyeli ve çevre kaynakları incelenerek, kırsal peyzaj değeri yüksek, yerel kültür özelliklerinin korunduğu, özgün yöresel ürünlere sahip kırsal yerleşimlerin, bir yandan tarımsal faaliyetlerini sürdürürken aynı zamanda turizm amaçlı değerlendirilmesine yönelik, bölgede kırsal yerleşim alanları ile bütünleşik tarım alanlarında yöreye uygun, ekonomik ve ekolojik anlamda önemli katkı sağlayacak, kalkınma odaklı kırsal nitelikli turizmin geliştirilmesine yönelik plan kararları üretilmelidir.

Doğal yaşama duyulan
özlemle birlikte
gününbirlik ve
konaklama yapmak
üzere kırsal alanları
tercih eden ziyaretçilerin
önemi gittikçe
artmaktadır.

Yerel yönetimler; Kırsal Kalkınma Politikalarını 3 genel prensip çerçevesinde uygulamalıdır. Bunlar;

- Yerellik; (yerel kişi ve kuruluşlardan uygulama ekipleri oluşturulmalı)
- Alansal bakış açısı yöntemi uygulanması; bütüncül yaklaşım ile bölgenin temel kaynakları (tarım, hayvancılık, doğal güzellikler, yöresel kültür ve tarihi mekânlar) birlikte değerlendirilmelidir.
- Yönetişim; (kamu kuruluşları, yerel yönetimler, meslek odaları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve yerel girişimciler ile işbirliği) metodu ile sürdürülebilirlik sağlanmalıdır.

BAŞARIYA ULAŞMANIN TEMEL FAKTÖRLERİ

- Yerel halk kırsal turizme gönül vermesi, turizme kapılarını açmalıdır.
- Yerel halka bu konuda, eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmeli, finansal yardımda (kredi) bulunulmalıdır.

▪ Kırsal turizmi yönetecek kooperatif, dernek gibi bir yerel örgüt (çalışma ortaklığı) kurulmalıdır. Bu girişim, işlerin yönetimi ve bireysel çıkarlardan uzaklaşılması için şarttır.

▪ Turiste sunulacak ürünlerde (doğal çevre, kültürel miras ve yerel ekonomi ürünleri...) ve hizmetlerde (konaklama, yeme-içme, turlar...): doğallığa, otantikliğe (özgünlüğe), kaliteye ve yaratıcılığa kayıtsız şartsız önem verilmelidir. Bu koşul, köyün ünlenmesi ve diğer köylere karşı rekabet gücünün artması açısından çok önemlidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda gelişmiş ülkelerle birlikte ülkemizde de turizm faaliyetini kısıt turizminin egemenliğinden kurtararak ülke çapına yayma çalışmaları ve dört mevsim turizmden yararlanma fikri turizmin çeşitlenmesi sonucunu doğurmuştur. Geçmişte turizm denilince insanların aklına hemen deniz, kum, güneş olgusu gelirken bugün turistler arasında çevre bilincinin artmasına paralel olarak doğaya özlem, ilginç yerleri gezme, görme ve nostaljiyi yaşama arzusu artmıştır. Sonuçta kırsal turizmin gelişmesi için doğal güzellikler ve yerel kültürün korunması gereklidir. Bu nedenle, bir çok gelişmiş ülkede kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınma aracı olarak kırsal turizm ciddi şekilde ele alınmaktadır.

Kırsal alanlarda daha ziyade hafta sonlarında yapılan dağ ve doğa yürüyüşleri, çiftlik turları, motor turları, bisiklet turları, sportif olta balıkçılığı, yabani hayvan avcılığı, çim kayağı, kara ve su sporları, yamaç paraşütü ve termal kaplıcalar, kırsal oteller ve ev pansiyonlarında konaklama gibi faaliyetlerin entegre biçimde kullanılması kırsal turizmin büyük bir potansiyel oluşturmaya ve gelişmesine neden olacaktır. Kırsal kalkınma odaklı kırsal turizm sektörünün geliştirilmesi, kadının istihdamının sağlanması, yerel halkta girişimcilik ruhunu ateşlemesi, yerel ekonomilere girdi ve dinamizm kazandırması, ekonomik sektörleri harekete geçirmesi, bölge ve ülke düzeyinde kırsal kalkınmaya destek vermesi bakımından önemli bir güce sahiptir.

BAŞKAN TOPBAŞ BÜYÜKELÇİLERE 15 TEMMUZ'U ANLATTI

Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Dr. Kadir Topbaş, Ankara'da düzenlenen "Demokrasinin Korunmasında Yerel Yönetimlerin Rolü" temalı çalışma kahvaltısında büyükelçilerle bir araya geldi.



15 Temmuz 2015 tarihinde FETÖ tarafından gerçekleştirilen darbe girişimi ile ilgili büyükelçileri bilgilendirmek ve ülkemizdeki mevcut durumu anlatmak amacıyla düzenlenen etkinliğe çok sayıda ülkeden büyükelçi ve büyükelçilik temsilcileri katılım sağlarken; BM Türkiye Koordinatörü de toplantıda hazır bulundu.

Türkiye'de seçilmiş hükümet ve Cumhurbaşkanını devirmeye yönelik darbe teşebbüsünü anlatan sunumla başlayan toplantıda konuşan Başkan Topbaş, dünyanın huzuruna, barışına katkı sunmak için Türkiye'de görev yapan büyükelçilerle paylaşımda bulunmayı çok önemstediklerini belirterek, "UCLG Dünya Teşkilatı Başkanı olarak BM'de yapılan toplantılarda dünyanın barış ve huzuru için yerel yönetimlere daha çok destek verilmesi gerektiğini söyledim. Sürdürülebilir bir kalkınma ve küresel barış için yerel yönetimler çok önemli" dedi.

15 Temmuz'daki hain darbe girişiminde 17'si İBB önünde olmak üzere 247 vatandaşın şehit olduğunu hatırlatan Başkan Topbaş, konuşmasını

şöyle sürdürdü: "Sayın Cumhurbaşkanımızın net duruşu ve vatandaşlarımızın demokrasiye sahip çıkmasıyla bu hain girişimi bertaraf ettik. Masum insanları kallesçe hedef almak nasıl değerlendirilir, bunun izahı mümkün değil. Ancak darbe girişiminin ardından Türkiye çok çabuk toparlandı. Yatırımlar devam ediyor ve enflasyon yaşamadık. İBB olarak da metrolar dâhil yatırımlara hız kesmeden devam ediyoruz. Belediyemize kadar gelerek bize destek veren yabancı misyon temsilcilerine teşekkürlerimizi sunuyoruz."

ORTAK HAREKET EDİLMELİ

Bütün dünya ülkelerinin darbe ve terör gibi konularda ortak hareket etmesi gerektiğini ifade eden Topbaş, "Nesillerimizin geleceğini kaosa bırakmamak için geleceği beraberce barış ve huzur içinde hazırlamalıyız. Bizim esasında konuşmamız gereken geleceğimizin geleceğidir. Ekolojik kıyameti, göç dalgalarını, dünyadaki yüzer gezer nüfusu konuşmalıyız. Türkiye 2,5 milyon Suriyeliye kapısını açtı. İstanbul'da 600 bin Suriyeli var ve ra-

hat yaşamaları için her türlü desteği veriyoruz. UCLG olarak dünyadaki bütün yerel yönetimlerle temasa geçerek kalkınma ve dünyanın geleceği için ne yapmamız gerektiğini konuşuyoruz. Eğer Afrika gelişirse, Suriye'de savaş biterse, göç de biter. Doğru şehirleşmeyle kentlerin sorunlarını çözmeliyiz. Teknolojik olarak hızla gelişen ve küreselleşen dünyanın kaynaklarını nasıl adaletli paylaşabiliriz, bunu konuşmalıyız. Yerel yönetimler ve hükümetler dünyanın geleceği konusunda daha hassas olmalıdır. Çünkü kaderlerimiz birbirine bağlı. İnanıyorum ki insanlık artık bunların farkında ve bu ortak sorunlara karşı ortak akıl üreteceğiz." şeklinde konuştu.

BÜYÜKELÇİLERDEN DESTEK

Toplantının sonunda 15 Temmuz'da yaşanan hain darbe girişimini kınadıklarını, Türkiye'nin ve Türk demokrasisinin yanında olduklarını dile getirerek darbenin başarısız olmasından büyük memnuniyet duyduklarını ifade eden büyükelçiler, darbe girişiminin ardından ülkelerinin Türkiye ile daha iyi bir diyalog kurulması için çalışacaklarını kaydetti.

Başkan Topbaş Dünya Belediyeler Birliği Zirvesi'nde



UCLG Dünya Teşkilatı ve Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Dr. Kadir Topbaş, Dünya Belediyeler Birliği Teşkilatı (UCLG)'nin zirvesine katıldı.

Kolombiya Devlet Başkanı Juan Manuel Santos, UCLG ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) üyelerinin de hazır bulunduğu UCLG 5'inci Dünya Kongresi Kolombiya-Bogota'da yapıldı. Konseyde Konuşan Başkan Kadir Topbaş, UCLG'nin kurulduğu günden bugüne yerel yönetimler arasında hızlı ve deneyimli bilgi paylaşımı konusunda önemli bir rol üstlendiğini söyledi. UCLG 5'inci Dünya Kongresi'ni yaptıktan sonra 3'üncü HABİTAT toplantısı sebebiyle Ekvador-Kiato'ya geçeceklerini ifade eden Başkan Topbaş, "2. HABİTAT 20 yıl önce İstanbul'da yapılmıştı ve UCLG'nin kurulmasına o toplantıda karar verilmişti. Uzun çalışmalar sonrasında da böylesine yerele yönelik hizmet veren bir örgüt ortaya çıktı" diye konuştu.

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Ban-ki Moon'un daveti üzerine danışma kurulu niteliğindeki seçkin kişiler üst düzey panelistleri arasında yer alarak 2015 sonrası için kalkınma gündemine dair çalışmalar yaptıklarını hatırlatan Başkan Topbaş, çalışmalar sonrasında da 17 maddenin yer aldığı

bir rapor hazırladıklarını ve bu raporun da BM tarafından kabul edildiğini söyledi. Ortaya konan hedeflere ulaşmak için hep birlikte hareket edilmesine dikkat çeken Başkan Topbaş konuşmasını şöyle sürdürdü: "Beraber yaşadığımız bu gezegende her şeyi yöneticilerden beklemeyeceğiz. Sivil toplum kuruluşları, iş dünyası, bireysel olarak tüm yurttaşlar da yönetime katkı sunmak zorunda. Yanlışlar varsa söylenecek, doğrular varsa desteklenecek. Sadece yönetime gelenlerin istekleri doğrultusunda hareket edersek istenilen başarıya ulaşmak mümkün olmaz."

Konfüçyüs'ün, "Yakın kolay, uzak zor idare edilir" sözünü hatırlatan Başkan Topbaş, "Sorunların yaşandığı yerde en iyi çözümü o bölgenin yerel yöneticileri bilir. Yerel yöneticilerin imkânlarını arttırmak gerekiyor. Onlara güç vermek gerekiyor ve onlara finans kaynakları oluşturmak gerekiyor. Bunun dünya barışına önemli katkı sunacağına inanıyorum" dedi.

"Geleceğe Hazırlıyoruz"

Belediye başkanlarının birer CEO gibi düşünmek zorunda olduklarını ve ileriye dönük planlar yapmalarının gerektiğinin önemine vurgu yapan Başkan Topbaş konuşmasını şöyle sürdürdü: "Halklarımız bizden neleri bekliyor, beklentileri nedir, bunu önceden hissetmek zorundayız. Onların bizi

zorlaması, istemesi ve bizim yapmamız bizi başarılı kılmaz, onlar yaptırmış olur. Bizler dünyanın birçok yerindeki gelişmeleri takip ederek uygulamaları görerek geliştirerek kentlerimize uygulamak zorundayız. Bu da bizi başarıya götürecek önemli etkenler biridir. Şehirlerin medeniyet ölçüsü o şehirde yaşayan insanların toplu taşıma araçlarını kullanma oranına bağlıdır. Şehirde yaşayan her kesim toplu taşıma araçlarını kullanabiliyorsa o şehir medenidir. Toplu taşıma araçlarının kullanılabilmesi için de kaliteli konforlu ve güvenli istemler kurmak gerekiyor. İşte bizler de bunu yerel yönetimler olarak yapmaya çalışıyoruz. Her bireye eşit mesafede davranıp mutlu olacağı ve ötekileştirmeden hizmet üretmek zorundayız. Siyasi olarak veya varlıklı kesim olarak değil her bireyin beklentisine cevap vermek zorundayız. Her zaman tekrarladığım bir söz var; 'İnsan her şeyi affeder, adam yerine konmamayı affetmez.' Yönetimden bunu beklerler. Bizler yönetimde yurttaşlarımızın geleceğini emanet almışız, onları geleceğe hazırlıyoruz."

"Hükümetimiz Bizden Görüş Almakta"

Göreve geldiği günden bugüne merkezi hükümetin her konuda kendilerini desteklediklerini ve bunun da yerel yönetimlerin başarısı konusunda önemli bir faktör olduğunu ifade eden Başkan Topbaş, "Benden önceki dönemde maalesef bu yoktu. Ama bizim dönemimizde hükümetimiz artık yereli ilgilendirecek kararlar alırken, kanunlar yaparken bizden görüş almakta. Bizler de katkı sunmaktayız. İşin doğrusu esasında budur. Burada siyasi ve politik hesaplar yapmaksızın ülkeler ve kentlerin geleceğine hepimiz katkı sunmak zorundayız" ifadelerini kullandı. Bogota'ya en son 2013 yılında geldiğini ve o günden bugüne şehirde gözle görülür bir değişim yaşandığını vurgulayan Başkan Topbaş, "Güzel bir şehirleşme var. Mesleğimden dolayı bunu söylüyorum ve yöneticileri kutluyorum" dedi. Başkan Topbaş konuşmasının ardından Kolombiya Devlet

Topbaş UCLG Başkanlığı Görevini Devretti



Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG) Dünya Başkanlığı görevini 6 yıldır başarıyla sürdüren Birliğimiz ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Kadir Topbaş görev süresinin dolmasının ardından başkanlığı Afrika Yerel Yönetimler Derneği Başkanı Parks Tau'ya devretti.

Kolombiya'nın başkenti Bogota'daki Corferias Fuar ve Kongre alanında gerçekleştirilen UCLG'nin son oturum ve seçimi, UCLG ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın başkanlığında, Kazan (Rusya) Belediye Başkanı ve UCLG Eş Başkanı İlur Metshin, Kitchener

(Kanada) Belediye Başkanı ve UCLG Mali Sorumlusu Berry Vrbanovic, UCLG Genel Sekreteri Josep Roig, UCLG Eş Başkanı ve Quito (Ekvador) Belediye Başkanı Mauricio Rodas, Guangzhou (Çin) Belediye Başkanı Wen Guohui ile UCLG Eş Başkanı ve Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo'nun bulunduğu heyet tarafından yönetildi. Başkanlığa aday olan Afrika Yerel Yönetimler Derneği Başkanı ve Johannesburg Belediye Meclis Üyesi Parks Tau ve UCLG Eş Başkanı ve Kazan Belediye Başkanı İlur Metshin'in konuşmalarının ardından oylama süreci başladı.

Topbaş: "Kazanan UCLG olmalı"

Oylamanın ardından konuşan Başkan Topbaş, yerel yöneticilere ve her iki başkan adayına yönelik bir konuşma yaptı. Dünyanın neresinde olursa olsun afet bölgelerine ya da yardıma ihtiyacı olan yerlere İstanbul'dan yardım gönderdiklerini, UCLG'nin yeni başkanının ve herkesin de daha iyi bir dünya için bu anlayışta olması gerektiğini ifade eden Başkan Topbaş, her iki başkan adayının da kıymetli insanlar olduğunu dile getirerek sonuç ne olursa olsun kazananın UCLG olmasını istediğini vurguladı.

Seçimi Parks Tau'nun kazandığının açıklamasının ardından Teşkilatın yeni başkanının koltuğuna hemen oturabileceğini söyleyen Topbaş, Tau'yu elinden tutarak başkanlık koltuğuna kadar götürdü ve UCLG'nin yeni başkanına görevinde başarılar diledi. Teşekkür konuşması yapan Tau da Topbaş'ın izinden gideceğini belirterek, "UCLG daha da büyüyecek" dedi.

Fatma Şahin Başkan Yardımcısı, Tahir Akyürek Eş Başkan Seçildi

Başkan Topbaş'ın görevi devrettiği zirvede Gaziantep Belediye Başkanı Fatma Şahin UCLG Başkan Yardımcısı seçildi. UCLG-MEWA Eş Başkanı ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek de yeni dönemde UCLG Eş Başkanı olarak görev yapacak.



Habitat III Konferansı

Habitat III Birleşmiş Milletler Konutlandırma ve Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı, Ekvador'un başkenti Quito kentinde gerçekleştirildi.

20 yılda bir gerçekleştirilen konferansta, "Sürdürülebilir Kentleşme ve Yeni Kentsel Gündem" konuları görüşüldü.

Önemli kent sorunları ile kent, kasaba ve köy yönetimleri ile ilgili sorular ele alınarak Küresel kalkınma ve iklim değişikliği amaçlarının uygulanması için izlenecek yollar tartışıldı.

Üye devletler, ilgili paydaşlar, STK'lar, yerel yönetim temsil-

cileri, akademisyenler ve özel sektörden katılımcılarla gerçekleştirilen toplantılarda, ortaklarla işbirliği içinde kentlerin inşası, yönetimi ve kent yaşamının geliştirilmesini yeniden ele alan Yeni Kentsel Gündem kabul edildi.

Konferansa, Birliğimiz de ülkemizin yerel düzeyde temsilinin sağlanması amacıyla belediye başkanlarımız ve üst düzey idarecilerinden oluşan bir heyet ile katılım sağladı.

Heyet, konferans kapsamında kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı standını ziyaret ederek yetkililerden bilgi aldı.

UCLG-MEWA Kent Diplomasisi Komitesi Toplandı



Başkanlığını Birliğimizin yaptığı UCLG-MEWA Kalkınma İşbirliği ve Kent Diplomasisi Komitesi toplantısı 3 Eylül tarihinde Ankara'da yapıldı.

Komitenin faaliyet takviminin belirlenmesi amacıyla yapılan toplantıya Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, UCLG-MEWA Genel Sekreteri Mehmet Duman ve Komite Eş Başkanları olan Ankara, Adana ve Konya Büyükşehir Belediyelerinin Dış İlişkiler Daire Başkanları katılım sağladı.

Toplantının açılışında konuşan Genel Sekreterimiz Hayrettin Güngör, 15 Temmuz 2016 tarihinde ülkemize yapılan darbe teşebbüsünü kınadı ve bundan sonraki süreçte FETÖ terör örgütü ile mücadelenin önemine de-

ğindi. Güngör, Kent Diplomasisi başlıklı sunumunda ise ülkeler düzeyinde kurulan işbirliklerinin artık yerel düzeyde yapılmasının çok önemli olduğunu vurgulayarak bunun en önemli aracı olan kardeş şehir ilişkilerinin sürdürülebilir nitelikte olması için "kardeş şehir standardının" geliştirilmesi gerektiğini belirtti. Kardeş şehir ilişkilerinde sürdürülebilirliğin önemine dikkat çeken Güngör, bunun için karşılıklı temasların, proje odaklı işbirliği protokollerinin ve personel değişimlerinin yapılması gerektiğini belirtti. Bu kapsamda kardeşliği sadece belediye kardeşliği değil, şehir kardeşliği olarak değerlendirmek gerektiğini ve şehirdeki üniversiteler, STK'lar, sanayi odaları

gibi tüm yerel bileşenlerin de bu ortaklığa katkı sağlamasının önemli olduğunu ifade etti. Ayrıca yerelde Türkiye'yi temsilen yer alan kurumların da, bu işbirliğinde yer almasının sürdürülebilir bir protokolün sağlanmasında önemli etkenlerden bir tanesi olduğunu da sözlerine ekledi.

Komite faaliyetlerinin aktif hâle getirilmesinin amaçlandığı istişare toplantısında, ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesinde ve zor dönemlerin aşılmasında yerel yönetimlere de çok önemli görevler düştüğü katılımcılar tarafından da belirtildi ve konuyla ilgili bir standardın oluşturulması için bir "Kent Diplomasisi Rehberi" oluşturulmasına karar verildi.



Birliğimizden Lübnan'a Ziyaret

Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Hüseyin Eren ve Birliğimiz personelinden oluşan heyet 30 Eylül-02 Ekim 2016 tarihlerinde Lübnan'ın Trablusşam kentine bir çalışma ziyareti gerçekleştirdi.

Dannieh Belediyeler Birliği ve Trablusşam Belediyesine yapılan ziyarette Trablusşam ve Dannieh Belediyelerinin ülkemizle tarihi bağlarına değinildi ve kardeş şehir konuları başta olmak üzere teknik ve sosyal alanlarda muhtemel işbirliği konularında görüş alışverişinde bulunuldu. Heyet Beyrut Büyükelçimizi de ziyaret etti.

Dünya Müslüman Kadınlar Zirvesine Katıldık



I. Dünya Müslüman Kadınlar Zirvesi, "Bilge 2016; Barış Buluşması" ana teması ile 23-25 Eylül 2016 tarihleri arasında Kuala Lumpur'da gerçekleştirildi.

Malezya Kraliçesi Haminnah Binti Hamidun, Malezya Devlet Bakanı Seri Jamil Khir Baharom, Malezya Kadın, Aile ve Toplumsal Kalkınma Bakanı Ruhani Abdul Kerim, Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı Mehmet Ersoy, Bakan Yardımcısı Dusuki Ahmad Ta-

lepna, Malezya İslam Üniversitesi Rektörü Zaleha Kamaruddin, Jakım Rektörü Osman Mustafa, AK Parti milletvekilleri Tülay Kaynarca ve Radiye Sezer Katırcıoğlu ve CHP Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in katıldığı Zirveye birçok ülkeden Kamu, STK, özel sektör, düşünce kuruluşları, medya temsilcileri ile akademisyenler, araştırmacılar, uzmanlar, yazarlar, sanatçılar ve sporcular katıldı. Birliğimiz de ülkemizin yerel düzeyde temsilinin sağlanması amacıyla kadın belediye

başkanlarımız ve kadın meclis üyelerimizden oluşan 35 kişilik bir heyetle Zirveye katılım sağladı.

Üç gün süren oturum ve görüşmeler sonucunda on üç maddelik sonuç bildirgesi kabul edildi. Bildirgede; dünya genelinde eğitilmiş Müslüman kadınların sayısının artırılması için çalışmalar yapılması, Müslüman kadınların bilim, hukuk gibi alanlardaki hakları ile genel anlamda uluslararası rollerinin artırılması, islamofobi, radikalizm, cinsiyet ayrımcılığı ve cehaletle mücadelede Müslüman kadınların fikirlerine daha çok önem verilmesi, Müslüman kadınların barış ve toplumsal kalkınma konularındaki çalışmalarını yönlendirecek Dünya Vicdan Konseyi adıyla bir düşünce kuruluşunun hayata geçirilmesi ve Müslüman kadınların barış süreçlerinde inisiyatif almalarını sağlayacak Uluslararası Müslüman Kadınlar Eylem İşbirliği Ağı kurulması maddeleri yer aldı. Ayrıca bildirgede, her yıl hicri takvime göre Kurban Bayramı'nın da içinde olduğu Zilhicce ayının dokuzuncu gününün "Dünya Müslüman Kadınlar Günü" olarak kutlanacağı belirtildi ve 2017 yılında Müslüman Kadınlar Zirvesi'nin Türkiye'nin ev sahipliğinde yapılması kararlaştırıldı.

Su Kayıplarının Kontrolü Eğitimi

Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Birliğimiz işbirliğinde, 26-27 Eylül tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen "Su Kayıplarının Kontrolü Eğitimi" tamamlandı.

Açılış konuşmalarını Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürü Prof. Dr. Cumali Kınacı'nın yaptığı program iki gün sürdü. Eğitim programına İstanbul, Kocaeli, Bursa, Tekirdağ, Balıkesir, Manisa, İzmir, Aydın, Denizli, Muğla, Sakarya, Samsun, Ordu, Trabzon ve Antalya Büyükşehir Belediyelerinin Su ve Kanalizasyon İdarelerinden; Edirne, Kırklareli, Çanakkale, Yalova, Bilecik, Düzce, Bolu, Kütahya, Uşak, Karabük, Rize, Artvin, Giresun, Kastamonu, Sinop, Bayburt, Gümüşhane,



Zonguldak, Bartın, Afyonkarahisar, Isparta ve Burdur İl Belediyelerinden su kayıplarının önlenmesi konusunda çalışan teknik ve idari personel ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, İller Bankası A.Ş. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İçişleri Bakanlıklarından uzmanlar katılım sağladı. İki gün süren eğitim programı boyunca katılımcılara;

"İçme Suyu Temini ile İlgili Mevzuat", "Su Temini Sistemlerinin Entegre Yönetimi", "CBS Sistemleri", "Şebeke Yönetimi", "Sızıntı Kontrolü", "Sayaç İşlemleri", "Abonelik İşlemleri", "Malzeme ve Envanter Sistemi" konularında bilgiler verildi. İkinci bir eğitim programının 3-4 Ekim 2016 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenmesi planlandı.

Yeşil Bina Eğitimi

Türkiye Belediyeler Birliği ve Tumaş Türk Mühendislik Müşavirlik ve Mühendislik A.Ş. arasında imzalanan “Belediye Akademisi Eğitim Merkezi İnşaat Öncesi İnşaat Aşaması ve İnşaat Sonrası Danışmanlık Hizmet Alımı İşi” sözleşmesi kapsamında LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) sertifikalı projelere ilişkin bir bilgilendirme toplantısı düzenlendi.

Yeşil Bina kriterlerine uygun, fiziki yapısı ve kullanılan teknolojileriyle ayrı bir eğitim aracı olması planlanan Belediye Akademisi Yerleşkesinin projelerinde görev alacak personele yönelik düzenlenen eğitime yaklaşık 30 kişilik katılım sağlandı.

Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren TBB Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin Ankara’da kurulmakta olan Belediye Akademisi Kampüsü çalışmalarından söz ederek akademi yerleşkesinin çevreci, yeşil dostu ve kendi enerjisini üreten bir kampüs olmasına gayret ettiklerini belirtti. LEED çevre dostu bina sertifikasyon sistemini de kısaca özetleyen Şahin, farkındalık oluşturmak adına



düzenlenen eğitimlerin daha sonraki aşamalarda uzman personele yönelik olarak devam edeceğini söyledi.

Toplantıda konunun uzmanları tarafından katılımcılara dünyadan ve ülkemizden örnek LEED sertifikalı yapılar, sertifikasyon kriterleri, sistemin getirileri ve maliyetine ilişkin bilgiler aktarıldı.

LEED Sertifikası Nedir?

LEED sertifikası (Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik), Amerikan

Yeşil Binalar Konseyi (USGBC) tarafından oluşturulmuş ve geliştirilmiş, dünyada ve Türkiye’de de geçerliliği kabul edilen ve tüm yapı türleri için geçerli olan yeşil bina sertifikasyon sistemidir. Günümüzde tüm dünyada en güvenilir ve geçerli olarak kabul edilen; insan, doğa ve çevreye duyarlı yapılar tasarlamayı öncelik kabul eden LEED sertifikasyon sistemi, içinde bulunduğumuz çevrenin daha sağlıklı ve yaşanabilir olmasını amaçlar.

Kent Bilgi Sistemleri Kayseri’de Tanıtıldı

Birliğimiz tarafından 08-13 Ağustos 2016 tarihlerinde düzenlenen Kent Bilgi Sistemleri konulu bilgilendirme toplantısı Kayseri’de gerçekleştirildi. Kayseri Büyükşehir Belediyesinde yapılan toplantıya Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin, birim müdürleri ve uzmanlardan oluşan bir heyetle katılım sağladı. Dört gün süren toplantı ve etkinlikler kapsamında Birliğimiz tarafından geliştirilmekte olan Yönetim Bilgi Sistemi BELBİS Projesi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilmekte olan Kent Bilgi Sistemi Projesi hakkında bilgilendirme ve değerlendirmelere yer verildi.

Etkinliklerin ilk gününde Çevre Şehircilik Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne gerçek-

leştirilen toplantıda Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürü Dr. Bekir Tüzel, TBB Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin açılış konuşmaları sonrasında TBB Mali Hizmetler Müdürü Yüksel Koçak ve Uygulama ve Koordinasyon Daire Başkanı Süleyman Salih Birhan tarafından projeler hakkında sunumlar yapıldı. Talas Belediye Başkanı Dr. Mustafa Palancıoğlu ise BELBİS uygulamasının sonuçlarına ilişkin bilgiler verdi.

Bilgi ve deneyim paylaşımının sağlandığı toplantıların ikinci ve üçüncü günlerinde Birliğimiz uzmanları tarafından Kocasinan, Melihgazi, Pınarbaşı, Sarız, İncesu, Yeşilhisar, Yahyalı, Develi, Tomarza, Akkışla, Sarıoğlu, Özvatan, Felahiye, Bünyan ve Talas belediyeleri ziyaret edilerek BELBİS

ve Kent Bilgi Sistemi projesi hakkında bilgilendirmeler yapıldı.



Kazan'a "Kahraman" Unvanı Verildi



Kazan'a "Kahraman" unvanı verildi. Ankara'nın Kazan ilçesinin adının "Kahramankazan" olarak değiştirilmesi ve 15 Temmuz'un "Demokrasi ve Milli Birlik Günü" adıyla resmi tatil ilan edilmesine ilişkin kanun teklifi TBMM Genel Kurulunda kabul edildi. Genel Kurulda, "Ankara İli Kazan İlçesinin Adının Kahramankazan Olarak Değiştirilmesine ve Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" görüşüldü.

15 Temmuz gecesi, Akıncı 4'üncü Ana Jet Üs Komutanlığı'ndan kalkarak

sivilleri bombalayan savaş uçaklarını engelleyerek darbe girişiminin önüne geçmek için mücadele veren Kazan'a "Kahraman" unvanı verilmesi ve 15 Temmuz'un "Demokrasi ve Milli Birlik Günü" adıyla resmi tatil ilan edilmesine dair kanun teklifi dört partinin ortak kararıyla kabul edildi.

Meclis Genel Kurulunda konuşan Başbakan Yardımcısı Tuğrul Türkeş; "Kazan ilçemize 'Kahramankazan' adının verilmesi semboliktir ve Kahramankazan ilçemizin şahsında tüm ilçelerimizin, illerimizin cesareti ve kahramanlığı bu vesileyle tescille-

necektir" dedi. Türkeş, "15 Temmuz'u anmak ihaneti hatırlamak için değil, birlik ruhunu yaşatmak için önemlidir. Bu yaşanan olayların tespiti ve gelecek nesillere hatırlamaları için emanet edilmesi de yine halkın temsil edildiği bu TBMM'ye düşerdi, öyle de oldu" açıklamasını yaptı.

Görüşmeleri Kazan Belediye Başkanı Lokman Ertürk'ün yanı sıra tüm partilerin Kazan ilçe başkanları Genel Kurul Salonu'nda izledi. Milletvekilleri ve ziyaretçi locasındaki Kazanlılar, yasanın kabul edilmesini ayakta alkışladı.

İtfaiyeciler Sertifikalarını Aldı

Birliğimizin "Belediye Akademisi" eğitim programı kapsamında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığının katkılarıyla yaklaşık 5 yıldan bu yana her ay düzenli olarak ve uygulama ağırlıklı gerçekleştirdiği İtfaiye Personeli Eğitiminin sertifika töreni Birlik Binamızda yapıldı.

25 kişilik eğitimin sertifikaları TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen tarafından katılımcılara takdim edildi. Törende konuşan TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen, Birliğimizin eğitim faaliyetlerine ilişkin olarak katılımcıları bilgilendirerek önümüzdeki dönemde itfa-



ie eğitimlerinin daha sistematik bir şekilde Belediye Akademisi kampüsünde gerçekleştirileceğinden bahsetti. İtfaiyeciliğin artık meslek standartlarının yazıldığı ve bir meslek hâline geldiğinin altını çizen Sökmen, çok önemli görevler üstlenen itfaiyecilerimiz için Birliğimizin mesleki anlamda

sertifikasyon eğitimleri ile ilgili çalışmalarını da hatırlatarak uygulamalı eğitimlerinin önemine değindi.

Ankara'da bir günlük stres yönetimi, öfke kontrolü ve iletişim eğitimi alan itfaiyeciler, sertifikalarını aldıktan sonra uygulamalı eğitimin son bölümü için Kocaeli'ne döndüler.

AB Proje Hazırlama Eğitimi

Birliğimiz ve Avrupa Birliği Bakanlığı işbirliğinde 22-23 Ekim tarihlerinde düzenlenen “AB Hibe Programlarına Yönelik Proje Hazırlama” konulu eğitim semineri Ankara’da yapıldı. Büyükşehir belediyelerinin konuyla ilgili personelinden oluşan yaklaşık 25 kişilik katılımın sağlandığı seminerin açılış konuşması, TBB Eğitim Müdürü Fikret Gültekin tarafından gerçekleştirildi.

Birliğimizin eğitim faaliyetlerinden ve içeriklerinden bahseden Gültekin, Birliğimizin önemli projesi “Belediye Akademisi” kampüsü ve ana hizmet alanına ilişkin yapılan çalışmalar hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Birliğimizin farklı üniversitelerle yaptığı işbirliklerine değinen Gültekin, bu kapsamda lisansüstü eğitimin belediyeler arasında yaygınlaştırılmasında gelinecek noktaya dikkat çekerek geli-



şimin ve değişimin eğitimle daha da hızlanacağını altını çizdi.

2 gün süren eğitim programında Avrupa Birliği Bakanlığından uzman eğitmenler tarafından hibe programları, “AB Mali Yardımları”, “Proje Ha-

zırlama Teknikleri” ile ön teknik formların doldurulmasına ilişkin konular üzerinde çalışıldı. Aynı zamanda belediyelerimizin ilgili birimlerinde çalışan ve proje yürüten ekip, gruplara ayrılarak örnek çalışmalar hazırladı.

Yapı ve Kullanımı Eğitimi

Nüfusu 50.000 ve üstü belediyelerin yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenleyen, mimari ve statik proje onaylayan mimar ve mühendislerinin katıldığı “Yapı ve Kullanımı Eğitimi” Ankara’da hizmet binamızda gerçekleştirildi. Açılış konuşmasına

Birliğimizin faaliyetlerinden bahsederek başlayan Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin; ülke nüfusunun %92’sinin belediye sınırları içerisinde yaşadığını bu durumun kentsel hizmetlere yönelik talebi artırdığını ifade etti. Belediyelerin vatan-

daşa hizmet konusunda çok çeşitli alanlarda görevli olduğu ve bu hizmetler içerisinde içme suyu, atık su, atık yönetimi, itfaiye, kentsel dönüşüm, yapı kontrol ve ruhsat hizmetlerinin hayati öneme sahip olduğunu vurgulayan Şahin, Birliğimizin “Birlikte Belediyecilik” anlayışı ile düzenlediği eğitimler aracılığıyla belediyelerimizin hizmet kalitelerini arttırmayı ve uygulamada birliği sağlamayı amaçladığını ifade etti.

Üç gün süren eğitim programında katılımcılara; “Plan Yapı ilişkisi”, “Parselasyon Planları, 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 15, 16 ve 18’inci madde Uygulamaları”, “Mimari Proje Onay Süreçleri”, “Binalarda Sığınaklar ve Otopark Uygulamaları”, “Statik Proje Onay Aşamaları (Mimari proje ile Betonarme Projesinin Uygunluğu)”, “Yapı İzin Belgesi Hazırlama”, “Ruhsat Harçları”, “MAKS Yapı Belgeleri Uygulaması”, “Yapı Denetim Uygulamaları” konularında uzman eğitmenler tarafından eğitim verildi.



LOCALINTERNational 2016 Staj Programı



Yerel diplomasinin geliştirilmesi ve yerel yönetimler arasında dostluk ve kardeşlik bağlarının güçlendirilmesi amacıyla Birliğimiz tarafından 2012 yılından bu yana düzenlenen LOCALINTERNational Staj programı bu yıl 21-31 Ağustos 2016 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Yerel yönetimlerin dünyadaki temel ilkeleri ve Türkiye'nin yerel yönetim yapısının teorik ve uygulamalı olarak anlatıldığı programa bu yıl 40 ülkeden 315 başvuru yapılmış olup bu başvurular arasından 22 ülkeden kriterleri sağlayan 37 öğrenci katılmaya hak kazandı.

Programa katılan öğrenciler onuruna 22 Ağustos 2016 Pazartesi akşamı bir açılış yemeği düzenlendi. Programda öğrencilere hoş geldiniz

konuşmasını yapan Genel Sekreterimiz Hayrettin Güngör, LOCALINTERNational projesinin başlangıcından günümüze kadar geline gelişim sürecinden duyduğu memnuniyeti ifade ederken geleceğin yerel yöneticilerine tavsiyelerde bulundu. "Hayalleriniz ve hedefleriniz olduğunu biliyorum ancak hayallerinizde, hedeflerinizde kendi halkınız ve memleketinizi unutmayın" diyen Güngör öğrencilere kendi halklarının refahını artırmak için ellerinden geleni yapmalarını tavsiye etti. Dünyadaki insan kaynağı, nitelikli personel ihtiyacının önemine vurgu yapan Güngör; "Dünyadaki en büyük sorun hammadde ya da lojistik kaynakların eksikliği değil; iyi yetişmiş, nitelikli ve çok yönlü insan kaynağının eksik-

liğidir" dedi. Özellikle öğrencilere insanlara karşı ırkı, dini, etnik kökeni, cinsiyeti, bedensel özellikleri, ekonomik ve sosyal statüsü ne olursa olsun ayrımcılık yapmamalarını ve herkese eşit hizmet anlayışı ile görevlerini yapmalarını tavsiye etti.

Program hakkında kısa bilgi veren Güngör, program sonunda ülkelerine gittiklerinde öğrencilerden Türkiye'yi, Türkiye Belediyeler Birliğini ve burada edinecekleri yeni dostluklarını ve dostlarını unutmamalarını istedi. Birliğimizi her zaman Türkiye'deki yuvaları olarak görmelerini isteyen Güngör, stajyerlerle ilerde kendi ülkelerinin yerel yöneticileri sıfatlarını almış olarak tekrar görüşme temennisinde bulundu.

Rusya, Tunus, Arnavutluk, Türkmenistan, Ukrayna, Sudan, Endonezya, Kosova, Cezayir, Mısır, Makedonya, Moritanya, Malezya, Pakistan, Filistin, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Kırgızistan ve ülkemizden 37 öğrencinin katılım sağladığı programda; "Yerel yönetimlerin temel ilkeleri ve Türkiye'de yerel yönetimler, Türkiye'de Belediye Hizmetleri, CV Hazırlama ve İş Bulma Teknikleri" gibi konu başlıklarında teorik ve uygulamalı olarak eğitim verildi.

Program kapsamında Ankara, İstanbul ve Konya Büyükşehir Belediyeleri ile Altındağ ve Büyükçekmece Belediyelerine yapılan teknik ziyaretlerin yanı sıra farklı kültürel aktivitelere de yer verildi.

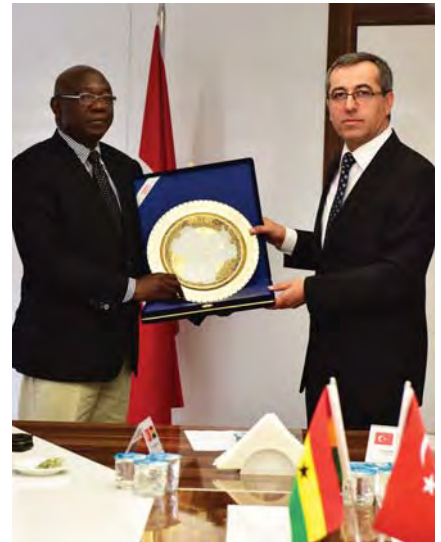
Gana Devlet Bakanı Birliğimizi Ziyaret Etti

Sanayici İş Kadınları ve İş Adamları Konfederasyonu aracılığıyla ülkemize gelen Gana Devlet Bakanı Hon Akwasi Opong-Fosu ve beraberindeki heyet, iki ülke arasında karşılıklı ithalat, ihracat, ekonomik ve ticari ilişkilere katkı sağlamak amacıyla devam eden programları kapsamında birliğimize bir ziyaret gerçekleştirdi.

Devlet Bakanı Hon Akwasi Opong-Fosu konuşmasında demokrasinin güçlendirilmesinde yerel yönetimlerin çok önemli rolü olduğunu ve Türkiye'de yaşanan darbe karşısında Türk Hükümeti ve yerel yönetimlerinin yanında olduklarını vurguladı. Bakan

Opong-Fosu ayrıca iki ülke arasında geliştirilen ilişkilerin yerel yönetimler arasında da tesis edilmesini ve özellikle su, altyapı gibi temalarda Türkiye belediyelerinin tecrübelerinden faydalanmak istediklerini belirtti.

TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör ise TBB'nin yapısı, görev ve faaliyet alanları ile birliğimizin yürüttüğü uluslararası işbirlikleri ve lobi faaliyetlerine ilişkin bilgiler verdi. 5 Temmuz'da ülkemize yapılan darbe girişimi hakkında heyeti bilgilendiren Güngör, halkın milli iradeye ve demokrasiye sahip çıkma mücadelesinde belediyelerin önemli rol üstlendiğini vurguladı.



TBB Avrupa Konseyinde



Birliğimiz tarafından yürütülen İSKEP Projesi çerçevesinde Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi 31. Genel Kurulunda bir resepsiyon verildi. Birliğimiz tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından eş finansmanla desteklenen İstihdam için Koordinasyon ve Eğitim Projesi (İSKEP) çerçevesinde gerçekleştirilen Uluslararası Sosyal Entegrasyon Zirvesi 17-18 Mayıs 2016 tarihleri arasında İstanbul'da UCLG, Avrupa Konseyi Kongresi, CEMR, UCLG MEWA ve Ankara Üniversitesi işbirliğinde gerçekleştirildi. Zirve esnasında sunulan İstanbul Deklarasyonu uluslararası yerel yönetim platformlarında büyük ilgi gördü.

Birliğimizin de girişimleri ile gerçekleştirilen Avrupa Konseyi 31'inci Genel Kurulu esnasında İSKEP Projesi adına bir tanıtım standı açıldı. Standa yoğun ilgi gösteren kongre üyeleri Proje hakkında bilgi aldı.

Darbe Terörünü Anlatan Kitapçıklar Hazırlandı

Birliğimiz ülkemizde 15 Temmuz gecesi yaşanan menfur darbe girişimini uluslararası kamuoyunda gündeme taşımak amacıyla özel kitapçıklar ha-

zırladı. İngilizce olarak hazırlanan kitapçıklarda darbe girişimi esnasında yaşananlar hakkında çarpıcı resimlere yer verildi. Özellikle belediyelerimizin terörist girişim esnasında ve sonrasında demokrasisine sahip çıkan halkımıza verdikleri lojistik desteklere kitapçıkta geniş yer verildi. Standı ziyaret eden kongre üyelerine sözlü bilgilendirmeler yapıldı.

Birliğimiz adına resepsiyon konuşmasını gerçekleştiren Birliğimiz Meclis Üyesi Talas Belediye Başkanı Mustafa Palancıoğlu ise konuşmasının başında 15 Temmuz gecesi yaşanan darbe teşebbüsünü lanetlerken, ayrıca Avrupa Konseyine de darbe terörüne ilk tepki gösteren kurumlardan biri olduğu için de teşekkür etti. Ülkemizdeki terör ile mücadelede Avrupa'dan daha açık destek istediğini belirten Palancıoğlu, ülkemizdeki Suriyeli sığınmacılar ile ilgili belediyelerimizce verilen hizmetlere de değindi.

Birliğimizin Projesi Dünyaya Örnek Oldu

Resepsiyon konuşmalarında söz alan İSKEP Proje Yöneticisi Cemal BAŞ ise yerelde 12 belediye ile başlatılan bir Projenin, UCLG, CEMR, UCLG MEWA ve Avrupa Konseyi Kongresi

gibi yerel yönetim organizasyonlarının yardımı ile uluslararası bir politika belgesi hâline dönüştüğünü belirtti. Özellikle HABITAT III esnasında sunulan yeni Kentsel Gündem belgesinin ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin yerel yönetimler için büyük önem taşıdığını vurgulayan BAŞ, yerel yönetimlerin başarılı olması için İSKEP Projesinde olduğu gibi küresel ittifaklar kurmaları gerektiğine değindi.

Yeni Başkandan Teşekkür

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Başkanlığına 31'inci Genel Kurul esnasında seçilen Avusturyalı Gudrun Mosler-Törnström Birliğimize resepsiyon dolayısıyla teşekkür etti. Başkan, "Bugün burada İSKEP Projesi için bir araya gelmiş bulunmaktayız. Türkiye Belediyeler Birliğine bu güzel resepsiyon için özel teşekkürlerimi sunuyorum. Geçtiğimiz Mayıs ayında İstanbul'da yapılan Sosyal Entegrasyon Zirvesi çok önemli bir ortak çalışmaydı. Bizler aynı çatı altında farklı dilleri konuşuyoruz, fakat anlaşabiliyoruz çünkü aynı problemleri paylaşıyoruz" şeklinde konuştu.

Resepsiyon esnasında misafirlere Türk müzikleri eşliğinde Osmanlı şerbeti ve Türk tatlıları ikram edildi.



TAŞIMACILIK MI DİJİTAL PLATFORM MU?

Uber Amerika Birleşik Devletleri, California'da ortaya çıkmış bir ulaştırma mobil uygulaması. Lüks seyahati ekonomik şekilde kullanıcılarına sunan Uber, Türkiye'nin de içinde olduğu 61 ülkede ve 350 şehirde kullanılıyor. Türkiye'de sadece İstanbul'da hizmet veriyor.

2009 yılında San Francisco'dan ortaya çıkan Uber, kullanıcılarına özel sürücülerle özel araç hizmeti sunuyor. Uygulamanın arkasında ise Google var. Uber, Google Maps üzerinden çalışıyor. Tüm büyük akıllı telefon platformlarında da bulunuyor. Kullanıcılar, akıllı telefonlarından bulundukları noktaya göre özel taksiler çağırabiliyor. Kullanıcı, sürücünün kim olduğu görüp, aracın gelişini de takip edebiliyor. Amerikalı Travis Kalanick ve Kanadalı Garrett Camp 2008 yılında LeWeb konferansına katılmak için Paris'e giderler ve karlı bir Paris akşamında bir türlü taksi bulamazlar. Aslında seyahat eden birçok insanın bu sorunla karşılaştığını düşünürler ve içinde bulundukları durum akıl-



larına bir fikir getirir; ihtiyaç anında tek tuşla araç bulma. 2009 yılının Mart ayında bu fikrin bir uygulama olarak app store'da olması gerektiğini düşünürler ve 6 ay boyunca prototip üzerinde çalışıp, 2010 yılının Ocak ayında 3 UBER aracın New York'ta test sürüşünü gerçekleştirirler. Bundan 3 ay sonra ise Silikon Vadisinde 2016 yılı değerlemesi 70 milyar dolara

ulaşan bir start up doğar. Uber 7/24 faaliyet gösterdiği tüm şehirlerde, öncelikle kişiye mobil uygulama kolaylığıyla her türde şoför, şoförlü araç, VIP ve premium otomobil kiralarak hizmet sunuyor.

UBER NASIL KULLANILIR?

Uber'i kullanmak için ilk olarak hizmete üye olmak gerekiyor. Dilerseniz uber.com sitesinden, dilerseniz de Android veya iPhone uygulamasından üye olabilirsiniz. Sonrasında bir araca ihtiyaç duyduğunuzda, uygulama üzerinden alınmak istediğiniz konumu seçiyorsunuz. Konunuza göre araç talep ettiğinizde, bir sürücü talebinizi üstleniyor. Bundan sonra da gitmek istediğiniz yeri seçiyorsunuz ve sadece beklemek kalıyor. Dilerseniz

araç gelmeden bile yolculuğun ne kadar tutacağını görebiliyorsunuz. Sürücü sizi aldığı zaman, gitmek istediğiniz nokta kendisine söyleniyor ve rota çizilip, tahmin edilen varış zamanı belirleniyor. Vardığınız zaman da ödeme uygulama üzerinden daha önce ayarladığınız ödeme yöntemi ile çekiliyor.

UBER'DEN "SÜRÜCÜSÜZ ARAÇ TEKNOLOJİSİ" ATAĞI

Özel araç sahiplerinin mobil uygulama aracılığıyla taksicilik yapmasına imkân sağlayan Uber'in, sürücüsüz araç teknolojisini uygulamaya koyabilmek için bir şirketi satın aldığı ve başka bir firmayla ortaklık için anlaşmaya vardığı bildirildi.

Uber'den yapılan açıklamada, sürücüsüz kamyon teknolojisi alanında araştırma yapan Otto adlı şirketin açıklanmayan bir bedel karşılığında satın alındığı belirtildi. Açıklamada, Otto ve Uber'in ABD'nin San Francisco, Palo Alto ve Pittsburgh kentlerinde kişisel ulaşım alanında faaliyet göstermek için çaba sarf edeceği duyuruldu.

Uber İcra Kurulu Başkanı (CEO) Travis Kalanick'in, "Gerçek dünyada dijital servis sağlamak için insanlığa hizmet eden gelişmiş lojistik, yapay zekâ ve robot sistemleri geliştirmeliyiz." ifadesine yer verilen açıklamada, söz konusu satın almanın Uber'i dünyadaki en güçlü "otonom mühendislik" şirketlerinden biri hâline getireceği ifade edildi.

Otto'nun kurucu ortaklarından Anthony Levandowski ve Lior Ron, Google'ın sürücüsüz araç teknolojisi ve haritalama araştırmalarında yıllarca görev aldıktan sonra geçen ocak ayında kendi şirketlerini kurdu. Google'ın söz konusu araştırmalarında görev alan birçok çalışanı da geçen aylarda Otto'ya katılmıştı.

Uber'in de Pittsburgh'daki Gelişmiş Teknolojiler Merkezi'nde, Google ve Carnegie Mellon Üniversitesi'nde sürücüsüz araç teknolojisi üzerinde uzman çalışanları bulunuyor. Açıklamada ayrıca, İsveçli otomotiv devi

Volvo ile sürücüsüz araç alanında 300 milyon dolar değerinde bir anlaşma yapıldığı da aktarıldı. Volvo'nun araç güvenliği konusunda lider olduğuna dikkat çekilen açıklamada, şirketin Uber'e bu yıl bitmeden 100 adet SUV araç temin edeceği bilgisi verildi.

TAKSİCİLERİN İSYANI

Son yıllarda Fransa ve çeşitli ülkelerde protestolara neden olan Uber, bu sefer Endonezya'da işlerin karışmasına yol açtı. Kısa sürede popüler olmayı başaran taksiciler uygulaması Uber, bildiğiniz

UBER NEDİR?

Kişisel ulaşım uygulaması olarak tanımlanan Uber dünyanın pek çok yerinde taksiciler tarafından protesto ediliyor. Fransa uygulamanın kendi ülkesinde kullanılmasını yasakladı. Akıllı telefonlara indirilen Uber uygulamasıyla lisanslı taşımacılık yapan kişiler adresinize kadar gelip sizi gideceğiniz yere götürüyor.

üzere düşük ücretler karşılığında seyahat etmeyi mümkün kılmakta. Sadece seyahat eden taraf değil aynı zamanda taksici olmaya da izin veren uygulama, bu sayede karşılıklı olarak fayda sağlamakta. Gerekli onay işlemlerinden sonra kişiye para kazandıran sistemin bir yandan da müşterilere uygun fiyatlı taksicilik hizmeti sağladığını söylemek mümkün. Durum böyle olunca geleneksel taksilere göre daha fazla tercih edilen sistem, ne yazık ki bazı ülkelerde protesto gösterilerine yol açmakta. En son Fransa'nın karışmasına neden olan uygulama, şimdi ise Endonezya'da işlerin karışmasına sebep oldu.

Jakarta şehrindeki taksiciler, Uber uygulamasının kullanımından dolayı

işlerinin azaldığını ve bu nedenle zarara uğradıklarını belirtiyor. Hatta bu konuda devletin herhangi bir önlem almamasını protesto eden taksiciler, ne yazık ki trafiğin uzun bir süre durmasına yol açtı. Çeşitli materyalleri yakan ve yolları kapatan protestocular, en büyük nedenin Uber olduğunu belirttiler.

UBER-TAKSİCİ KAVGASI

İspanya'nın Barcelona kentindeki taksiciler, Uber uygulamasını Avrupa Adalet Divanına taşıdı. Uber'in ruhsat, sigorta, güvenlik gibi düzenlemeleri bypass ederek taşımacılık yaptığı iddia ediyor. Uber ise dijital ekonomiyi geliştirdiğini basit bir taşımacılık yapmadıklarını insanların işini kolaylaştırdıklarını ve hava kirliliğini önleyici bir iş yaptıklarını iddia ediyor. Adalet Divanının nisan mayıs aylarında Uber'in bir taşımacılık hizmeti mi yoksa dijital platform mu olduğuna karar vermesi bekleniyor.

TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMA

Kişisel taksiciler uygulaması olarak bilinen Uber ülkemizde sadece İstanbul'da hizmet veriyor. Ancak Uber sürücülerine verilen araç bağlama cezalarından sonra şimdi de Uber hizmetini kullananlara 281 TL ceza kesildiği ortaya çıktı.

Mobil uygulama üzerinden kişisel taksiciler hizmeti sağlayan Uber uygulaması ülkemizde de aktif şekilde kullanılıyor. Tüm bu ilgiye rağmen hâlen yasallığı tartışılan, taksicilerin ise korsan olarak nitelendirdiği Uber'in İstanbul'da hizmet veren bazı araçları yakın geçmişte polis tarafından bağlanmıştı.

Edinilen bilgilere göre sürücülerin yanı sıra ulaşımını bu uygulama ile sağlayan yolculara da ceza yağıyor. Öyle ki son olarak İstanbul Etiler'de kontrol yapan trafik ekipleri, Uber'in Mercedes Vito gibi lüks hafif ticari modellerinin bulunduğu "UberXL" kategorisindeki araçları bağladı ve "Yasa dışı ulaşım aracı kullanmak" nedeniyle yolculara 281 TL ceza kesti. Türkiye'de 4 ay içerisinde 912 adet Uber aracı bağlandı.



TÜRKİYE AKILLI ŞEHİRLER STRATEJİSİNE GİDEN YOL

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi, Türkiye’de de akıllı şehirler üzerine olan çalışmalar hız kazanıyor.

Berrin Benli* / Melih Gezer*

2015 yılında Brookings Institute tarafından yayınlanan “Global Metro Monitor” a göre dünyanın en hızlı büyüyen metropol bölgeleri Çin, Türkiye ve Orta Doğu’da bulunmaktadır. Rapor da yayınlanan endekse göre dünyada en hızlı büyüyen 10 metropol şehir arasında Türkiye’den 4 şehir yer almakta olup bunlar İzmir, İstanbul, Bursa ve Ankara’dır.

Bu bağlamda Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), gerek ülkemizde, gerekse yurtdışında akıllı şehirler konusunda çalışan tüm kurum ve kuruluşlara referans olması planlanan Türkiye Akıllı Şehirler Stratejisi İnisiyatif’i başlatmıştır. Söz konusu inisiyatif, 2 aşamalı planlanmış olup, 1’inci aşaması tamamlanmıştır. 1 Mart 2016 tarihinde yayınlanan bu rapor, 1’inci aşamanın çıktısı olan mevcut durum analizi niteliğindeki Türkiye Akıllı Şehirler Değerlendirme çalışmasını içermekte olup, ulaşım, enerji ve su alanlarında ortaya çıkan çarpıcı sonuçlar ile önümüzdeki dönemde atılacak adımları ortaya koymaktadır. Söz konusu çalışma, TBV, İstanbul Teknik Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği işbirliğinde, Novusens’in Akıllı Şehirler Enstitüsü yürütücülüğünde, Mastercard ve Intel

*Novusens Akıllı Şehirler Enstitüsü Kurucu Ortağı

*Novusens Akıllı Şehirler Enstitüsü Kurucu Ortağı

Türkiye sponsorluğunda, Türkiye’nin büyükşehir belediyelerinde, bu şehirlere bağlı idareler ile ilçe belediyelerinde, sular idarelerinde ve enerji dağıtım şirketlerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında, söz konusu kurumlarla pek çok yüz yüze görüşmeler yapılmış, ayrıca, projeye özgü bir anket çalışması ile de akıllı şehirler uygulamaları hakkında çeşitli açılardan bilgi toplanmıştır. Daha sonra anket çalışmasının ortaya çıkardığı sonuçlar derinlemesine analiz edilerek, mevcut yaklaşımlar, anlayışlar, karşılaşılan güçlükler, akıllı şehir projelerinin başarısına katkıda bulunan faktörler ortaya konmaya çalışılmıştır.

YAKLAŞIM

Türkiye Akıllı Şehirler Değerlendirme çalışmasına katılan 105 kurumun dağılımına bakıldığında beşte biri büyükşehir belediyesi (21 adet) olup, üçte ikisinin nüfusu 1 milyonun üzerindedir. Katılımcıların yarısından fazlası ise büyükşehir ilçe belediyelerinden (60 adet) oluşmaktadır. Büyükşehir belediyelerine bağlı olan sular idareleri de (14 adet) katılımcı kurumların %13’ünü teşkil etmektedir. Diğer kategorisinde yer alan 4 kurum da benzer şekilde büyükşehir belediyelerine bağlı idarelerdir. Dolayısı ile büyükşehir belediyeleri ve bağlı idareleri, çalışmaya katılan kuruluşların yaklaşık %37’sini



oluşturmaktadır. Enerji dağıtım şirketleri de katılımcıların yaklaşık %5'ini teşkil etmektedir.

TEMEL BULGULAR

Akıllı şehirler, teknoloji yardımıyla pek çok çözümler sunmakla birlikte, odağının teknoloji değil, insan olması önem taşımaktadır. Teknolojinin, vatandaşların yaşam kalitesini arttırmaya destek olacak bir araç olarak kullanılması, akıllı şehir uygulamalarının başarıya ulaşması açısından kilit bir öneme sahiptir.

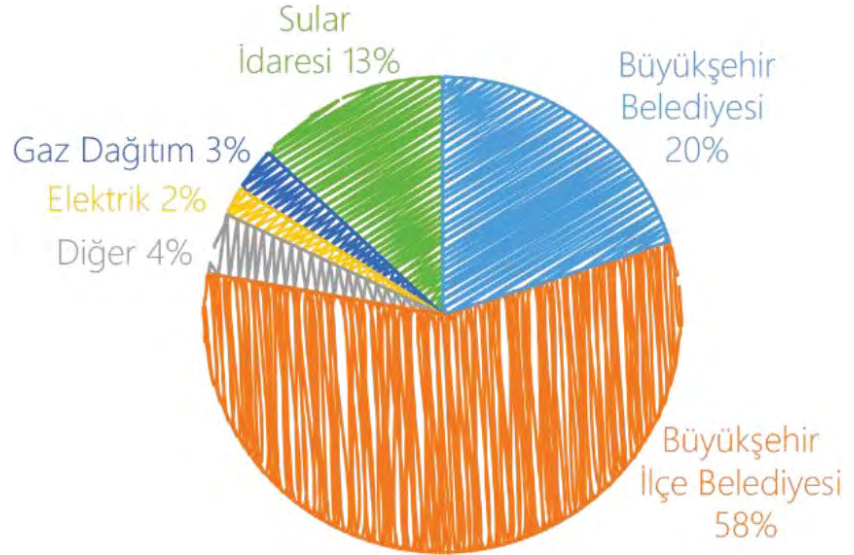
Söz konusu çalışmada, bu bakış açısıyla tespit edilen temel bulgular aşağıda listelenmiştir:

1. Akıllı şehir uygulamalarında en önemli güçlük olarak finansal yeterlilik gösterilmiş olup, çalışmaya katılanların yaklaşık %60'ı bu konuda belediye kaynaklarının kullanımına işaret etmişlerdir.
2. Kurumlar arası işbirliğinin eksikliği akıllı şehir uygulamalarının önündeki en önemli bir diğer engel olarak ortaya çıkarken, aynı zamanda projelerin başarılı olması için gerekli kritik başarı faktörleri arasında da başlarda yer almıştır. Özellikle sivil toplum kuruluşları (STK), üniversiteler ve diğer belediyelerle işbirliğinin daha da geliştirilebileceği gözlemlenmiştir.

Akıllı şehir uygulamalarında karşılaşılan en önemli güçlükler

3. Akıllı şehir uygulamalarında yenilikçi yaklaşımlar katılımcıların kritik başarı faktörleri arasında ilk sırada yer almıştır. Kurumların akıllı şehir teknolojileri konusundaki gelişmeleri yakından takip ederek ve içselleştirerek bunları şehrin ihtiyaçlarına göre hızlı bir şekilde adapte edebilmek için değişim ve yenilik yönetimi gibi konulara önem vermeleri gerekmektedir.
4. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde uzmanlık, akıllı şehir uygulamalarında en kritik başarı faktörleri arasında belirtilmiştir. Bu durum, akıllı şehirler konusunda bilgi ve deneyim eksikliği ile birlikte ele alındığında uygulamalarda yetkin insan kaynağı konusunun önemi ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya Katılan Kurumların Dağılımı



Akıllı şehir uygulamalarında karşılaşılan en önemli güçlükler



5. Vatandaşın sürece dahil olması akıllı şehir projelerinin başarısı açısından önemli olarak addedilmekte olup, akıllı şehir uygulamalarının amaçları arasında vatandaşın hayatının kolaylaştırılması ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ilk sırada yer almıştır.

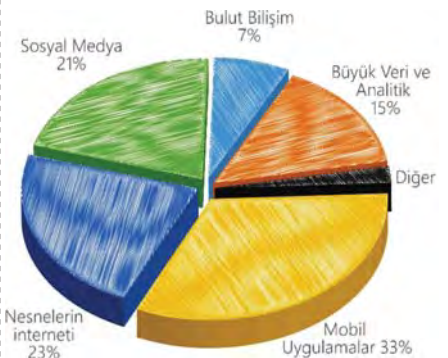
Akıllı şehir uygulamalarında kullanılan teknoloji öğeleri

6. Mevcut akıllı şehir uygulamalarının beklenildiği ölçüde bulut bilişim ve büyük veri analitiğinden faydalanmadıkları gözlemlenmiştir. Mobil uygulamalar ise oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır.
7. Akıllı şehir uygulamalarında Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) altyapısı bir yandan söz konusu projelerin başarısı açısından en önemli unsurlar arasında yer alırken diğer yandan da bu projelerin gerçekleştirilmesi esnasındaki en

önemli engellerden birisi olarak değerlendirilmektedir.

8. Akıllı kart veya akıllı cihaz uygulamaları ile ödemeler araştırmaya katılanların dörtte biri tarafından kullanılmakta olup, uygulamalar çoğunlukla ulaşım alanındadır.

Akıllı şehir uygulamalarında kullanılan teknoloji öğeleri



Elektronik ödeme sistemleri

9. Çalışmaya katılanların yaklaşık %90'ı akıllı şehir uygulamasının ürettiği yerel verilerin, bilgi güvenliği ve mahremiyet ilkeleri dikkate alınarak, BİT destekli, yenilikçi çözümler kazandırılması için kullanıma açılmasını faydalı bulmuşlardır.

10. Çalışmaya katılan her üç büyükşehir belediyesinden ikisi ulaşım konusunda akıllı uygulamalar planlıyor, daha sonra sırasıyla enerji ve su alanlarında planlı yatırımlar öne çıkmaktadır.

11. Ulaşım alanında en çok görülen akıllı uygulamalar trafik izleme sistemleri, elektronik ödeme sistemleri ve akıllı duraklardır.

12. Enerji alanındaki en yaygın akıllı uygulamalar akıllı sokak aydınlatması sistemleridir, daha sonra elektrik dağıtımı, akıllı şebekeler ve akıllı elektrik sayaçları gelmektedir.

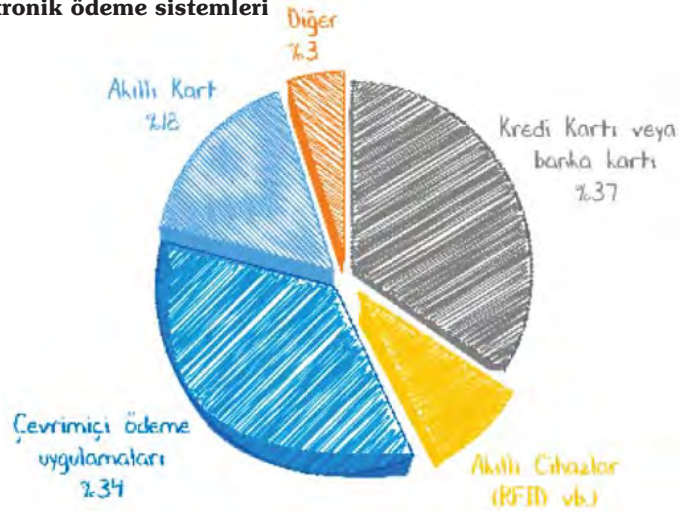
13. Su alanındaki akıllı uygulamalarda en başta elektronik ödeme sistemleri yer alıyor, akıllı su sayaçları ve talep yönetimi ile otomatik su kalitesi izleme bunu takip etmektedir.

AKILLI ŞEHİR TANIMLARI

Şehirler, yaratıcılığın ve inovasyonun merkezleridir. Ancak nüfus artışı, hızlı kentleşme, iklim değişikliği gibi etkenler, şehirlerin ulaşım, çevre ve sağlık gibi konularda artan baskılarla ve zorluklarla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır.

Bu zorlukların aşılmasında ve hatta fırsata dönüştürülmesi sürecinde, şehirlerin akıllı olmaları teşvik edilmektedir. Bununla birlikte, akıllı şehir kavramı son derece geniş ve karmaşık olup, üzerinde hemfikir olunmuş bir tanım bulunmamaktadır. Akıllı şehirlerin tanımlarının bir kısmı geniş kapsamlı iken, diğerleri teknoloji, veri veya vatandaş odaklıdır. Akıllı Şehirler tanımlarının çoğunun ortak yönü, şehirlerin ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarıyla ilgili sürdürülebilirlik zorluklarını, akıllı teknolojilerin ve verinin kullanımı yoluyla çözmelerini içermeleridir. Aşağıda söz konusu akıllı şehir tanımlarından bazılarını bulabilirsiniz:

Elektronik ödeme sistemleri



■ Akıllı şehir, vatandaşlarına sürdürülebilir, refah seviyesi yüksek ve katılımcı bir gelecek sunmak için etkin olarak entegre edilmiş sayısal ve beşeri sistemlerden oluşur (İngiliz Standartları Enstitüsü - BSI)

■ Akıllı şehirler geleneksel hizmetlerin ve ağların sayısal ve telekomünikasyon teknolojileri kullanarak, yaşayanların ve işyerlerinin fayda sağlayacağı şekilde daha verimli hâle getirildiği yerlerdir (Avrupa Birliği)

■ Akıllı şehir "bilgi ve iletişim teknolojilerini" şehrin yaşanabilirliğini, çalışılabilirliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için kullanan şehirlerdir (Akıllı Şehirler Konseyi-Smart Cities Council). Yine Akıllı Şehirler Konseyine göre geleneksel ve akıllı şehirler arasındaki

farklar yukarıdaki şekilde gibidir. Geleneksel ve Akıllı Şehirlere Karşılaştırmalı Bakış - Smart Cities Readiness Guide, Smart Cities Council 2015.

Birleşmiş Milletlerin Türkiye'nin de aralarında bulunduğu gelişmekte olan ülkelerde kentsel nüfusun 2050 yılına kadar %95 oranında büyüyeceği öngörüsüne göre ülkemizde de bu konudaki çalışmaların hızlanması kaçınılmazdır. Bu bağlamda söz konusu inisiyatifin devamı olarak, 6 ay sürmesi planlanan 2'nci aşamada, Türkiye Akıllı Şehirler Yol Haritası ve Stratejisi'ni ortaya koyan bir çalışma yapılacağı olup takiben ilgili rapor yayınlanacaktır.



NASA'DAN DENİZLER İÇİN ÜRKÜTÜCÜ UYARI

Küresel ısınma sonucu deniz seviyesinin bir ila üç metre yükselmesi bekleniyor. Tokyo gibi dev şehirler sular altında kalacak. Yer bilimi uzmanları alarm çanlarını çalıyor.



Deutsche Welle'nin haberine göre denizlerin seviyesinin gelecek 100 ila 200 yıl zarfında en az bir metre yükselmesi kaçınılmaz görünüyor. Amerikan Uzay ve Havacılık Dairesi (NASA) Yer Bilimi Bölümü Direktörü Michael Freilich'in açıkladığı son araştırma verilerine göre, bu yüzden bazı ada devletler ve Tokyo ile Singapur gibi dev şehirler gibi deniz seviyesine yakın bölgeler de sular altında kalma tehlikesiyle karşı karşıya.

Freilich, çoğunluğu Asya kıtasında olmak üzere 150 milyondan fazla insanın şu anki deniz seviyesinden en fazla bir metre yükseklikte yaşadığına dikkat çekiyor.

ŞAŞMAZ ÖLÇÜMLER

Freilich'in çizdiği bu tablo, deniz seviyesinin gelişimini inceleyen yeni uydu verilerine dayanıyor. NASA ve Fransız Uzay Ajansı (CNES) 1992 yılından bu yana uzaydaki uydular aracılığıyla veri topluyor. Ölçümlerin doğruluğu konusunda NASA Yer Bilimi Bölümü Direktörü şu ifadeyi kullanıyor: "Ci-

hazlar o kadar duyarlı ki, 1200 metre yükseklikte uçan bir yolcu uçağına monte edilmiş hâlde, yeryüzünde duran 10 sentlik madeni paranın neden olduğu yükseltiyi ölçebiliyorlar." Uydu verilerine göre okyanuslar 1992'den bu yana ortalama 7,6 santi-

NASA Okyanus Bilimi uzmanı Josh Willis, ellerindeki verilerin ışığında buzulların daha önce beklenenden daha büyük bir hızla eridiğinin tespit edildiğini belirtiyor.

metre yükselmiş. Hatta bazı bölgelerde bu yükselme 23 santimetreden fazla. Deniz seviyesinin yükselmesinde özellikle buzulların erimesi etkili oluyor. Ancak okyanusların ısınması ve buna bağlı olarak deniz suyunun genişlemesi de bir etken. Grönland'da kaydedilen erime de araştırmacıları endi-

şelendiriyor. Son 10 yılda burada yılda ortalama 303 gigaton, yani 303 milyar ton buzun eridiği bildiriliyor. Antarktika'da eriyen buz miktarının ise yılda ortalama 118 gigaton olduğu kaydediliyor.

SÜREÇ HIZLANIYOR

NASA Okyanus Bilimi uzmanı Josh Willis, ellerindeki verilerin ışığında buzulların daha önce beklenenden daha büyük bir hızla eridiğinin tespit edildiğini belirtiyor. Bu sürecin giderek hızlanmak üzere olduğu uyarısında bulunan Willis, "gelecek 20 yıl zarfında deniz seviyesinin ortalama yükselme hızının artması ihtimali var, o yüzden hazırlıklı olmalıyız" diyor.

Bu sürecin bir bilinmeyenini ise, buzdağlarının tamamen çökmesi durumunda ortaya çıkacak olası sonuçlar. NASA Kriyosfer uzmanı Tom Wagner buz katmanlarının hızla çökmesi durumunda deniz seviyesinin gelecek 100 ila 200 yıl zarfında üç metreye kadar yükselmesinin bile mümkün olabileceğine dikkat çekiyor.

ÖNGÖRÜLER KARANLIK

Ancak NASA'nın bugüne kadar kaydettiği buz erimesinin de insanlığı ciddi sorunlarla karşı karşıya bıraktığı belirtiliyor. NASA'nın deniz seviyesinin yükselmesini inceleyen araştırma ekibinden Steve Nerem, şu ana kadar küresel ısınmanın bile, deniz seviyesinin bir metreden fazla yükselmesine neden olacağını görüldüğünü söylüyor. Örneğin ABD'de Florida Eyaleti'nin bu yüzden sular altında kalma tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu vurgulayan Nerem, "Gelecekte muhtemelen durum daha da kötü olacak" şeklinde konuşuyor.

KENTSEL DÖNÜŞÜMDE TOZ MARUZİYETLERİ

Yıkım faaliyetlerinde yapılarda kullanılan malzemelerin çeşitliği arttıkça maruz kalınan tozların çeşitliliği de artar. Bu noktada alınacak asıl önlem tozuma yani yıkım başlamadan önce hangi malzemelerin yapılarda mevcut olduğunu belirlemektir. Özellikle Tozla Mücadele Yönetmeliği'nde adı geçen asbest, portland çimentosu, kireç taşı vb. tozların varlığında daha özel önlemler alınmalı ve tozuma mümkün olduğunca azaltılmalı ve serbest tozların açığa çıkması engellenmelidir.

*Hazal Özlem Ersan Eruş**

*İstanbul Büyükşehir Belediyesi / KUDEB / Y. Kimyager

Kentsel dönüşüm süreci; farklı dönemlere ait yapıların yıkılarak yerlerine daha güvenli binaların inşasıyla ilerleyen bir süreç olmakla birlikte iş sağlığı ve güvenliği açısından sahip olduğu farklı türde risk ve maruziyetler açısından herhangi bir inşaat faaliyetinden farklı değerlendirilmesi gereken bir husustur.

Bu çalışmada kentsel dönüşüm süreci iş sağlığı ve güvenliği yönünden değerlendirilmiş, dikkat edilmesi gereken hususlar ve alınabilecek önlemler incelenmiştir.

TOZ MARUZİYETLERİ

Dönüşüm sürecinde yıkılacak yapıların çok çeşitli dönemlerin teknolojileri ile üretilmiş olması hususu karşılaşılabilecek risklerin de farklılaşmasına neden olur. Bu noktada anahtar; yıkılacak yapıları iş sağlığı ve güvenliği yönünden ve hatta toplum sağlığı yönünden bir ön değerlendirmeden geçirerek alınacak önlemleri yıkım işlemlerine başlamadan tespit etmektir. Böylece alınacak önlemlerle hem kentsel dönüşümde rol alan çalışanlar hem de o çevrede yaşayanların tam korunması sağlanmış olacaktır.

Yıkım faaliyetlerinde yapılarda kullanılan malzemelerin çeşitliliği arttıkça maruz kalınan tozların çeşitliliği de artar. Bu noktada alınacak asıl önlem tozuma yani yıkım başlamadan önce hangi malzemelerin yapılarda mevcut olduğunu belirlemektir. Özellikle Tozla Mücadele Yönetmeliği'nde adı geçen asbest, portland çimentosu, kireç taşı vb. tozların varlığında daha özel önlemler alınmalı ve tozuma mümkün olduğunca azaltılmalı ve serbest tozların açığa çıkması engellenmelidir.

PORTLAND ÇİMENTOSU

Portland çimentosu tüm çeşitleri ile birlikte, dünyada üretilen çimentoların %90'lık kısmını oluşturmaktadır ve genelde gri çimento olarak bilinen bu malzeme neredeyse tüm yapılarda kullanılmıştır. Üretim aşamasında eklenen katkılarıyla birlikte farklı tipte içerikleri olan bu malzeme tozlarının

solunması halinde özellikle sigara içen çalışanlarda kronik bronşit gibi akciğer rahatsızlıklarının ortaya çıktığı belirlenmiştir.

ASBEST LİFLERİ

Asbest lifleri; tehlikeli maruziyetler konusunda oldukça dikkat çeken bir husustur ve mutlaka özel önlemler alınarak çalışılması gerekir. Lifsi yapıda, katı bir mineral olan asbest tozlarına maruz kalınması halinde asbestozis, mezotelyoma ve akciğer kanseri gibi hastalıklar ortaya çıkar.

Asbest ülkemizde amyant, ak toprak, çorak toprak, gök toprak, çelpek, höllük ve ceren toprağı gibi isimlerle de bilinmektedir.

Asbest ve asbest içeren malzemelere maruziyetin çeşitli hastalıklara yol açtığına ispatlanması ile birlikte de asbest kullanımları hızla düşmüş ve sonunda Ocak 2005'te tüm Avrupa Birliği'nde, 2006 yılında ise 4857 sayılı Kanun kapsamında yayınlanan yönetmelik ile ülkemizde de kullanımı yasaklanmıştır.

Asbestin en yaygın türleri; Krisotil (beyaz asbest, CAS No: 12001-29-5), amosit (kahverengi asbest, CAS No: 12172-73-5) ve krosidolit (mavi asbest, CAS No: 12001-28-4)'tir. Asbestin yoğun endüstriyel kullanımı 1930-1970 yılları arasında en üst düzeye ulaşmıştır.

Dünya asbest tüketiminin %34'ü çatı kaplama malzemelerinde, %23'ü sürtünme ile ilgili malzemelerin yapısında, %15'i çimento yapımında, %8'i gaz maskesi yapımında ve %20'si

diğer iş kollarında kullanılmıştır. 1980 yılına kadar dünyada 100 milyon ton asbest üretildiği, bunun %90'ının krisotil, kalanının ise krosidolit ve amosit olduğu bilinmektedir. Asbestin endüstride sahip olduğu bu önemli yerin varlığı; yirminci yüzyılın başlarında insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkisi fark edilene kadar sürmüştür.

ASBESTİN YOĞUN OLDUĞU YERLER

Ülkemizde özellikle, Malatya ve Adıyaman'ın çeşitli bölgeleri, Nevşehir'in Tuzköy, Karain ve Sarıhıdır köyleri, Eskişehir Mihallıçık çevresi, Konya'nın Ereğli ilçesi ve çevresi, Çankırı'nın Ilgaz ve Şabanözü bölgeleri, Yozgat'ın Sorgun bölgesi ve çevresi, Sivas'ın Yıldızeli ve Şarkışla çevresi, Diyarbakır'ın Ergani, Çermik ve Dicle bölgeleri, Şanlıurfa'nın Siverek ilçesi, Elazığ'ın Maden ve Polu köyleri, asbestin yoğun olarak görüldüğü bölgelerdir.

Asbest ülkemizde ayrıca; amyant, ak toprak, çorak toprak, gök toprak, çelpek, höllük ve ceren toprağı gibi isimlerle de bilinmektedir. Asbest ve asbest içeren malzemelere maruziyetin çeşitli hastalıklara yol açtığına ispatlanması ile birlikte de asbest kullanımları hızla düşmüş ve sonunda Ocak 2005'te tüm Avrupa Birliği'nde, 2006 yılında ise 4857 sayılı Kanun kapsamında yayınlanan yönetmelik ile ülkemizde de kullanımı yasaklanmıştır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında 25.01.2013 tarihli, 28539 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik" ile asbeste maruziyetin önlenmesi amaçlanmış ve sınır değerler (ZAOD-TWA, 0,1 lif/cm3) belirlenmiştir.

Bazı görüşlere göre ülkemizde 2000 yılından önce inşa edilmiş tüm binalarda tonlarca asbest kullanılmıştır ve bunların tümünü tespit etmek mümkün değildir. Bu görüşten hareketle kentsel dönüşüm çalışmalarında ortaya çıkan tüm tozlar asbest içermektedir ve bu tozların dağılımıyla sadece inşaat



faaliyetlerinde çalışan kişiler değil dönüştürme çalışmalarının yapıldığı bölgenin tamamı bu tehditle karşı karşıyadır.

SENTETİK LİFLER

Asbestin tehlikelerinin öğrenilmesinin ardından; yapılarda kullanılmak üzere farklı alternatifler aranmaya başlamış böylelikle de taş yünü, cam yünü gibi sentetik mineral lifler adını alan malzemeler de yapılarda sıkça kullanılmıştır. Bu malzemelerin de tıpkı asbest gibi lifsi yapıda olması, üretim aşamasında kullanılan çok farklı tipte ve tehlikeli kimyasalların varlığı gibi özellikleri düşünüldüğünde bu tip malzemelere maruziyet söz konusu olduğunda deride meydana gelen ürtikerle başlayıp solunum yolu üzerinde kanser yaptıkları ve asbestle birlikte solunduklarında mezotelyomaya neden oldukları ispatlanmıştır.

SİLİS TOZLARI

Silis birçok farklı formda karşımıza çıkar; Silisin, Tozla Mücadele Yönetmeliği'nin özelliği olan kayaç veya

mineraller maruziyet eşik sınır değerleri tablosunda da kristal, kuvars ve silikat formları için farklı sınır değerlere sahip olduğu görülür. Silis tozlarıyla beton yapılarda çimento katkısı olarak, harç içinde kum agrega olarak yapının farklı bölümlerinde karşılaşırız, kontrolsüz yıkımlarda silis tozlarına maruziyetin artması da söz konusu o-

Tozla mücadele Yönetmeliği'nde adı geçen asbest, portland çimentosu, kireç taşı vb. tozların varlığında daha özel önlemler alınmalı ve tozuma mümkün olduğunca azaltılmalı ve serbest tozların açığa çıkması engellenmelidir.

lacağından özellikle solunum yolları üzerinde olumsuz etkileri vardır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİ

Yapıların Ön Değerlendirmesi Yıkım faaliyetlerinde önceliğin toz maruziyetlerinden korunmaya verilmesi, hem çalışan hem de halk sağlığını korumak için önemli bir adım olacaktır. Buna göre özellikle asbest gibi çok tehlikeli tozlara karşı önlem almak mümkün hâle gelecektir. Yapının herhangi bir yerinde örneğin, su tesisatı, yalıtım, harç vb. bölümlerinde asbest varlığı şüphesi var ise yıkım yapılmadan önce yapıdan tozuma yapmadan alınacak numunelerle asbest olup olmadığını tespit etmek mümkündür. Asbest tespiti mikroskobik inceleme veya bazı enstrümantal analiz metotları kullanılarak, az miktarda numune ile kısa sürede yapılabilir. Yapıda asbest olup olmadığı belirlendikten sonra yıkım işlemi sırasında alınacak önlemler belirlenerek, iş sağlığı ve güvenliği planı



çerçevesinde çalışma yapmak mümkündür.

ÇALIŞANLARIN EĞİTİMİ

Çalışanlar yapacakları işlerin risk ve tehlikeleri konusunda özel olarak bilgilendirilmeli ve belirlenen risklere karşı alınan özel tedbirler konusunda özel olarak eğitilmelidirler. Yıkım yapılacak alanda asbest varlığı tespit edilmişse; çalışanların asbest söküm çalışanı belgesi almış olması, çalışma alanında görevli saha sorumluları ve iş güvenliği uzmanlarının da asbest söküm uzmanlığı eğitimi almış olması gerekmektedir.

İŞ HİJYENİ

Çalışanların zararlı tozların etkilerinden korunmaları için iş ortamına ve kişisel hijyenlerine azami dikkat etmeleri gerekmektedir. Ortam hijyeninin sağlanmasında en önemli husus tozmayı en aza indirecek metotların tercih edilmesi olacaktır. Bunun dışında, çalışanların tozdan korunması için özel iş giysileri, maske ve benzeri kişisel koruyucu donanımları düzenli

ve eksiksiz kullanmaları sağlanmalı, yoğun tozun bulunduğu çalışma alanlarında kişisel temizliğin (el-yüz yıkama, duş vb.) sağlanması için özel kısımlar bulundurulmalıdır.

İŞE GİRİŞ VE PERİYODİK SAĞLIK MUAYENELERİ

Her sektörde olduğu gibi yapı işlerinde ve toz maruziyeti riski olan işlerde çalışanların işe başlamadan önce ve işe başladıktan sonra işyeri hekimi tarafından uygun görülen periyotlarla sağlık muayenesinden geçmesi gerekmektedir. Muayene sonuçlarına göre çalışacak personelin yapılacak işe uygun olup olmadığı tespit edilir, herhangi bir sağlık sorunu olan personelin ise sağlığını olumsuz etkilemeyecek bir işte çalışması sağlanır. Muayeneler işverenin sorumluluğunda olup; işe girişte, işyeri hekiminin uygun gördüğü periyotta, iş değişikliğinde ve iş kazası sonrasında yapılması ve maliyetinin çalışana yansıtılmaması 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 15'inci maddesi ile güvence altına alınmıştır.

ORTAM ÖLÇÜMLERİ

Toz maruziyetinden çalışanların olumsuz etkilenmemeleri için ortam koşullarının sürekli takip edilmesi gerekmektedir. Özellikle yıkılacak yapılarda asbest tespiti yapılmışsa, ortamdaki asbest liflerinin 0,1 lif/cm³ değerini aşmaması gerekmektedir. Atmosfere kontrolsüz yayılan tozların yalnızca

Dünya asbest tüketiminin %34'ü çatı kaplama malzemelerinde, %23'ü sürtünme ile ilgili malzemelerin yapısında, %15'i çimento yapımında, %8'i gaz maskesi yapımında ve %20'si diğer iş kollarında kullanılmıştır.

çalışanları değil, halk sağlığını da tehdit ettiği unutulmamalıdır.

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR (KKD)

Özellikle toz maruziyetinin söz konusu olduğu yıkım ve dönüşüm işlerinde kişisel koruyucu donanımların doğru ve etkin kullanımı, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin tam olarak uygulanmasını sağlayacaktır. Maruz kalınan toz ve diğer faktörler göz önünde bulundurularak maske, eldiven, baret, koruyucu ayakkabı, iş tulumu gibi kişisel koruyucu donanımlar seçilmeli, bu donanımların CE belgesi olması yanında mutlaka ulusal ve uluslararası standartlara uygunluğunun belgelenmiş olması gerekmektedir.

KONTROL MEKANİZMASI OLUŞUMU VE İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ

Yürütülen tüm işlerde olduğu gibi yıkım ve inşaa faaliyetinin bir arada yürüdüğü kentsel dönüşüm projelerinde de çok yönlü ve detaylı bir kontrol mekanizması olması gerekmektedir. Yalnızca toz maruziyeti açısından ele alındığında ortam koşullarının ve çalışanların sağlık durumlarının sürekli kontrol edilmesi, iş sağlığı ve güvenliği yönünden tam önlemlerin alınması için gereklidir.

İŞ GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜ

Kentsel dönüşüm faaliyetlerinde çalışanların iş kazası yaşamalarının ve meslek hastalıklarına yakalanmalarının önüne geçmek için öncelikle, işveren ve çalışanların gözünde bir iş güvenliği kültürü oluşması ve toplu koruma önlemlerinin alınması önemlidir. Risk algısı ve iş güvenliği bilinciyle yapılacak çalışmalarla iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önüne geçmek mümkündür. Doğru şekilde yapılan ön değerlendirmeler, ortamın ve olumsuzlukların sürekli kontrolü hem çalışma ortamının sürekli iyileşmesini sağlayacak hem de iş sağlığı ve güvenliğinin çalışma hayatının ayrılmaz bir parçası hatta ilk koşulu olduğunun algısı çalışanlarda, çalışanların ailelerinde ve bir bakıma tüm toplumda oluşacaktır.

SAYIŞTAY KARARLARI

Kamu İdaresi Türü : Belediyeler ve Bağlı İdareler
Yılı : 2014
Dairesi : 6
Karar No : 379
İlam No : 243
Tutanak Tarihi : 18/10/2016
Kararın Konusu : Personel Mevzuatı İle İlgili Kararlar

Müdürlük kadrolarında vekaleten görev yapan birim müdürlerinin, yıllık izin kullandıkları dönemlerde fiilen görev yapmadıkları günler için, kendilerine vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatların ödenmesi Asıl İlamın’üncü maddesi ile hüküm dışı bırakılmasına karar verilen konunun 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 50’nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince görüşülmesinin devamına karar verildi.

Anılan İlamın’üncü maddesiyle, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin “Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar” başlıklı 7’nci maddesinde;

“(1) Bu Yönetmeliğin 5’inci maddesinin birinci fıkrasında sayılan unvanlara görevde yükselme suretiyle yapılacak atamalarda aşağıdaki özel şartlar aranır.

a) Müdür kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanunun 68’inci maddesinin (b) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olmak,

3) Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,

4) Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere yapılacak atamalar dışında, diğer müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla üç yılı uzman, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru ve muhasebeci kadrosunda olmak kaydıyla en az on yıl hizmeti bulunmak,” denilmektedir.

Yönetmeliğin Geçici 1’inci maddesinde;“(1) Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 18/04/1999 tarihinde görevde bulunan ve aynı tarih itibarıyla iki yıllık yükseköğrenim mezunu olanlar, diğer koşullara sahip oldukları takdirde 7’nci maddenin uygulanması bakımından dört yıllık yükseköğrenim mezunu kabul edilir” hükmü yer almaktadır.

Mezkur Yönetmeliğin görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartlar başlıklı 7’nci maddesine göre; müdür kadrosuna atanabilmek için; fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olmak veya aynı Yönetmeliğin Geçici 1’inci maddesine göre Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 18/04/1999 tarihinde görevde bulunmak gerekmektedir.

Denetçi tarafından, Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı’nın “Vekâlet” başlıklı 9’uncu maddesinde belirtilen;.....

“Vekaletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekalet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözüaltına alınma, hizmet içi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekalet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için),” vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.” hüküm gereğince vekalet eden görevlilerin fiilen çalışmadıkları süreler için mevzuata aykırı şekilde vekalet aylığı ödenmesi sorgu konusu edilmiş, ancak sorguya konu edilen kişilerin vekâleten yürüttükleri kadrolara ait atama şartlarını taşıyıp taşımadıkları ele alınmamıştır.

Bu itibarla, sorguya konu edilen personelin vekâleten yürüttükleri kadrolara ait atama şartlarını taşıyıp taşımadıklarının incelenmesi ve sonucun düzenlenecek ek raporla Dairemize intikaline değin konunun hüküm dışı bırakılmasına” karar verilmiştir.

Bu defa düzenlenen konuya ilişkin ek rapor ve eklerinin incelenmesi sonucunda;

Denetçi tarafından Dairemizin kararı doğrultusunda sorguya konu edilen kişilerin vekâleten yürüttükleri kadrolara ait atama şartlarını taşıyıp taşımadıklarının incelendiği anlaşılmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Vekâlet görevinin fiilen yapılması şartı” başlıklı 174’üncü maddesinde; “Vekâlet aylıklarının ödenebilmesi için görevin fiilen yapılması şarttır.” denilmektedir.

Öte yandan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı’nın “Vekâlet” başlıklı 9’uncu maddesinde;..... “Vekaletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekalet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözüaltına alınma, hizmet içi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekalet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için),” vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.” hükmüne yer verilmiştir.

Vekâlet aylıklarının ödenebilmesi için görevin fiilen yapılması şarttır. Vekaletleri esnasında yıllık izin, mazeret izni, hastalık izni, vekalet görevine ilişkin olmayan geçici görev, görevden uzaklaştırma, tutuklanma, gözüaltına alınma, hizmet içi eğitim, kurs, seminer ve benzeri nedenlerle vekalet görevine ara verenlere (ara verdikleri günler için), vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmez.

..... Belediyesinde müdürlük kadrolarında vekaleten görev yapan birim müdürlerinin, yıllık izin kullandıkları dönemlerde fiilen görev yapmadıkları günler için, kendilerine vekalet nedeniyle öngörülen zam ve tazminatlar ödenmiştir. Bunun sonucunda da TL kamu zararına neden olunmuştur.

Ancak bu kamu zararı tutarı, tarih ve nolu makbuzlarla ahizlerinden tahsil edildiğinden anılan İlamın’üncü maddesiyle karar verilen hüküm dışı kararının kaldırılmasına ve konu hakkında ilişilecek husus kalmadığına Ek İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

HARCIRAH ÖDEMESİ

Kamu İdaresi Türü : Belediyeler ve Bağlı İdareler
Yılı : 2015
Dairesi : 6
Karar No : 386
İlam No : 35
Tutanak Tarihi : 03/11/2016
Kararın Konusu : Harcırâh Mevzuatı ile İlgili Kararlar

.... Belediyeler Birliği tarafından 05-11 Nisan 2015 tarihleri arasında Avusturya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'ya düzenlenen katı atık ve altyapı teknik inceleme gezisine katılan Belediye Başkanı ve meclis üyelerine, inceleme gezisi ücretine dahil olan iâşe ve ibate bedellerinin yevmiye adı altında bir kez daha ödendiği görülmüştür.

6245 sayılı Harcırâh Kanunu'nun "Muvakkat vazife harcırâhı (Yol masrafı ve yevmiye)" başlıklı 14'üncü maddesinde; "Aşağıda gösterilen memur ve hizmetlilere muvakkat vazife harcırâhı olarak yol masrafı ile yevmiye verilir ve hamal (Cins ve adedi beyannamede gösterilmek suretiyle) bagaj ve ikametgah veya vazife mahalli ile istasyon, iskele veya durak arasındaki nakil vasıtası masrafları da ayrıca tediye olunur:

1. Birinci maddede yazılı kurumlara ait bir vazifenin ifası maksadıyla muvekkaten yurt içinde veya dışında başka bir yere gönderilenlere;

2. Yeni ve eski memuriyetlerine mütâallik bir meseleden dolayı bu kanuna tabi kurumlarca açılan bir dava sebebiyle sanık veya davalı olarak (İşten el çektilirmiş olsun veya olmasın) başka bir yere gönderilenlerden lehinde netice hasıl olanlara;

3. Memuriyet merkezlerinin bulunduğu mahal dışındaki bir vazifeye vekaleten gönderilenlere;

4. Fiilen oturduğu mahalden gayri bir yere aşıktan vekaleten gönderilenlere (yalnız gidiş ve dönüşleri için);

5. (Değişik: 12/1/1959 - 7187/1 md.) Muvakkat kaza salahiyeti ile gönderilenlere." denilmek suretiyle geçici görev yoluğu

olarak ödenmesi gereken giderleri yol, yevmiye, hamal ve bagaj gideri ile şehir içi taşıma gideri olarak belirtmiştir. Belediyeler Birliği tarafından gönderilen gezi programında katılım ücretine dahil olan hizmetlerin; havalimanı – otel – havalimanı transferleri, Prag – Viyana – Budapeşte – Bratislava arası özel lüks otobüs yolculukları, toplam 6 gece konaklama, otel vergileri, Budapeşte – Bratislava – Viyana – Prag ayrıntılı şehir tanıtım turları, mesleki sorumluluk sigortası, sabah kahvaltıları ile öğle ve akşam yemekleri olduğu belirtilmiştir.

6245 sayılı Harcırâh Kanunu'nun 14'üncü maddesi uyarınca geçici görev esnasında verilmesi gereken yevmiye, memurların memuriyet merkezlerinden ayrılmalari dolayısıyla geçici memuriyet mahallerinin hayat şartlarına intibakı için yapmış oldukları iâşe ve ibate giderleri için ödenen gündeliği ifade etmektedir.

Dolayısıyla inceleme gezi ücretine dahil olan iâşe ve ibate giderleri için Belediye Başkanı ve meclis üyelerine ayrıca gündelik ödenemeyeceğinden yevmiye adı altında ödeme yapılması sonucu TL kamu zararına neden olunmuştur.

Ancak bu kamu zararı tutarı ahizlerindennolu tahsilat makbuzları ile tahsil edildiğinden ilişilecek husus kalmadığına oy birliğiyle karar verildi.

GAZETELERE ABONELİK

Kamu İdaresi Türü : Belediyeler ve Bağlı İdareler
Yılı : 2014
Dairesi : 7
Karar No : 101
İlam No : 193
Tutanak Tarihi : 19/04/2016
Kararın Konusu : Çeşitli Konuları İlgilendiren Kararlar

Ulusal düzeyde yayın yapan gazetelere ihtiyaçtan fazla abone olunması ve büyük bir kısmının kurum dışı yerlere dağıtılması hususunda;

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun "Hesap verme Sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde; "Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır." hükmü yer almaktadır.

Buna göre, kamu kaynağının harcanmasında görevli ve yetkili olan kamu görevlilerin, bütçelerinde kendilerine tahsis edilmiş olan kaynakları etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak kullanılmasında sorumludurlar.

Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığınca, ülke genelinde dağıtımı ve satışı yapılan 4 gazeteye, belediye bünyesinde yer alan iç ve dış birimler ile vatandaşların yoğun olarak hizmet aldığı birimlerde okunmasını sağlamak amacıyla her birine günlük yaklaşık 150'er ve 50'er adet olmak üzere bir yıllığına abone olunduğu ve giderinin bütçeden karşılandığı, abone olunan bu gazetelerin yaklaşık 25 adedinin belediyenin çeşitli birimlerine, geri kalanın devlet ve özel öğrenci yurtlarına, taksi duraklarına, otogara ve hastanelere dağıtımı yapıldığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda, belediyenin giderleri arasında gazetelerin okunmasını sağlamak amacıyla abone olunması sayılmamıştır. Abone olunan gazeteler ulusal düzeyde yayın yapan gazeteler olup okunmasını amaçlamak, mahalli müşterek bir ihtiyacın karşılanması amacını da sağlamamaktadır.

Kurumlar gazete ve dergilere abone olabilirler fakat gereğinden fazla alınmasının ve kurum içi her bir birim ile kurum dışı yerlere dağıtılmasının, kaynakların verimli ve ekonomik kullanılması ilkesine uygun düşmediği değerlendirilmektedir. Ayrıca abone olunan gazetelerin hangi objektif ve somut kriterlere göre seçildiğinin de açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, ulusal düzeyde yayın yapan gazetelere ihtiyaçtan fazla abone olunması ve büyük bir kısmının üst yönetim harici birimlere ve kurum dışı yerlere dağıtılması sonucu hesaplanan ... TL kamu zararının Harcama Yetkilisi ... ile Gerçekleştirme Görevlisi ...'ya müştereken ve müteselsilen, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53'üncü maddesi gereği işleyecek faizleri ile ödetilmesine, (Üye ...) "5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun "Büyükşehir belediyesinin giderleri" başlıklı 24. Maddesinin o bendinde "Spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler" hükümleri bulunmaktadır. Dağıtımların, gerek ekonomik durumu zayıf olan öğrencilere (Öğrenci Yurtları) ve gerekse gazete alıp okuma imkanı olmayan kesimler ile vatandaşların yoğun olarak kullandığı otogara ve hastane gibi alanlarda yapıldığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda, belediyelerin gazete okunmasını sağlamak için yapmış olduğu bu çalışmaların, sosyo-kültürel etkinlik kapsamında değerlendirilmesi mümkün olduğundan ilişilecek bir husus bulunmamaktadır" şeklindeki ayrış görüşüne karşı)

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 55'inci maddesi uyarınca ilamın tebliğinden itibaren altmış gün içinde temyiz başvurusu ve aynı Kanunun 56'ncı maddesi uyarınca ilamın tebliğinden itibaren 5 yıl içinde yargılamanın iadesi başvurusu yolları açık olmak üzere; oy çokluğuyla karar verildi.

EŞBAŞKANA YAPILAN ÖDEME

Kamu İdaresi Türü	: Belediyeler ve Bağlı İdareler
Yılı	: 2014
Dairesi	: 6
Karar No	: 390
İlam No	: 193
Tutanak Tarihi	: 08/11/2016
Kararın Konusu	: Çeşitli Konuları İlgilendiren Kararlar

"Eşbaşkan" olarak nitelenen Meclis Üyesi...’a Belediye Meclisinin ...tarih ve ...sayılı kararıyla belediye başkan yardımcılarına ödenen ödeneğinin 2/3’ü oranında ödenek ödenmesi.

Asıl İlamın 2’nci maddesi ile hüküm dışı bırakılan konunun 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 50’inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereğince görüşülmesinin devamına karar verildi.

Anılan İlamın 2’nci maddesiyle, "eşbaşkan" olarak nitelenen Meclis Üyesi...’a Belediye Meclisinin ...tarih ve .. sayılı kararıyla belediye başkan yardımcılarına ödenen ödeneğinin 2/3’ü oranında ödenek ödendiğinden, bu ödemedeki Belediye Meclis Üyelerinin de sorumlu tutulması gerektiği gerekçesiyle, Belediye Meclis Üyelerinin savunmalarının alınması ve sonucun ek raporla Dairemize intikaline değin konunun hüküm dışı bırakılmasına karar verilmiştir.

Bu defa Dairemizin bu kararı üzerine Belediye Meclis Üyelerinin de konuyla ilgili savunmaları alınarak düzenlenen ek rapor ve eklerinin incelenmesi sonucunda gereği düşünüldü;

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinin 7’nci fıkrasında, "Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000’e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3’ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşmaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanır." denilerek belediye meclis üyeleri arasında görevlendirilebilecek belediye başkan yardımcısı sayısı ile bunlara ödenecek aylık ödenek miktarı belirtilmiştir.

Anılan hükme göreBelediyesinin nüfusu dikkate alındığında Belediye Meclis Üyeleri arasından seçilecek belediye başkan yardımcısı sayısı en fazla iki olabilmektedir. Nitekim söz konusu Belediyede de iki Belediye Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcısı olarak atanmıştır.

Diğer taraftan meri mevzuatımızda belediye başkanı ve belediye başkan yardımcısının yanında ayrıca "eşbaşkan" kadrosu öngörülmediği gibi bu unvanı taşıyanlara belediye bütçesinde ödeme yapılmasına cevaz veren bir hüküm de bulunmamaktadır.

Bu nedenle...tarih ve .. sayılı Belediye Meclisi kararıyla,...’a başkan yardımcılarına ödenen belediye başkanı ödeneğinin 2/3’ü oranında ödeneğin ödenmesi mevzuata aykırıdır.

Her ne kadar söz konusu Belediye Meclisi kararında; "... Belediye eşbaşkanı olarak seçilen...’a 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinin 7’nci fıkrası gereğince, belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3 oranında aylık olarak ... verilmesine oy çokluğuyla ... karar verildi." denilerek ödemenin 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinin 7’nci fıkrası hükmüne dayanılarak yapıldığı belirtilmiş ise de; yukarıda da belirtildiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinin 7’nci fıkrası ile belediyelerin nüfuslarına göre belediye meclis üyeleri arasında görevlendirilebilecek belediye başkan yardımcısı sayısı ile bunlara ödenecek aylık ödenek miktarı belirtilmiştir. Anılan hükme göre, ...Belediyesi nüfusu dikkate alındığında belediye meclisi üyeleri arasından seçilebilecek başkan yardımcısı sayısı en fazla iki olup, söz konusu Belediyede de iki Belediye Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcısı olarak atanmıştır. Dolayısıyla "eşbaşkan" olarak nitelendirilen belediye meclis üyesine başkan yardımcısı olarak ödeme yapılması da mümkün değildir.

Yine sorumluların savunmalarında özetle; ..Belediye Başkanlığı seçimlerine...’ın ...Partisinin eş başkan adayı olarak katıldığı, Partinin isminin daha sonra ...Partisi olarak değiştirildiği, Eşbaşkanlık sisteminin Siyasi Partiler Kanunu’nda yapılan değişiklik ile kabul edildiği, Partilerinde eşbaşkanlık sisteminin uygulandığı, Belediye Başkanlığı seçimlerinde de seçime girilen tüm il, ilçe ve beldelerde eşbaşkanların aday olarak gösterildiği, kamuoyuna ve seçmen kitlelerine de bu şekilde ilan edildiği, Belirtilen sistemin belediye başkanlığı seçimlerinde ...Partisinin kararı/ilkesi ve uygulaması olduğu belirtilmekte ise de; yukarıda da belirtildiği üzere meri mevzuatımızda belediyelerde belediye başkanı ve belediye başkan yardımcısının yanında ayrıca "eşbaşkan" kadrosu bulunmadığı gibi eşbaşkan olarak nitelendirilen kimselere belediye bütçesinden ödeme yapılmasına imkan veren bir hüküm de bulunmamaktadır. Bu nedenle sorumluların savunmalarının kabulü mümkün değildir.

Açıklanan gerekçelerle; ...tarih ve ...sayılı İlamın 2’nci maddesiyle konu hakkında verilen hüküm dışı kararının kaldırılmasına ve Belediye Meclis Üyesi...’a mevzuata aykırı olarak belediye başkanı ödeneğinin 2/3’ü oranında aylık ödenek ödenmesi sonucunda neden olunan kamu zararı tutarı ... TL’nin;

... TL’sinin, Harcama Yetkilisi ve ödeme emri belgesinde Gerçekleştirme Görevlisinin İmzasını arama yükümlülüğünü yerine getirilmeden ödeme yapan Muhasebe Yetkilisi ..ile ödemeye dayanak gösterilen ...tarih ve ..sayılı Belediye Meclis Kararını alan Belediye Meclis Üyeleri;ye,

... TL’sinin ise, ödeme emri belgesinde Harcama Yetkilisi ve Gerçekleştirme Görevlisinin İmzalarını arama yükümlülüğünü yerine getirilmeden ödeme yapan Muhasebe Yetkilisi ...ile ödemeye dayanak gösterilen ..tarih ve .. sayılı Belediye Meclis Kararını alan Belediye Meclis Üyeleri; ...ye,

Müşterek ve müteselsilen 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 53’üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleriyle ödetirilmesine ek İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayımlanır

KANUNLAR

Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No. : 6745

Tarih No: 07/09/2016
Kabul Tarihi: 20/8/2016

Sayı: 29824

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160907-1.htm>

Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun

Kanun No. : 6749

Tarih No: 07/09/2016
Kabul Tarihi: 8/10/2016

Sayı: 29824

<http://213.14.3.44/20161029/20161029-1.pdf>

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Gün Işığında Daha Fazla yararlanmak amacıyla Bütün Yurtta Yaz Saati Uygulaması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No:2016/9156

Tarih No: 01/09/2016
Karar Tarihi: 09/09/2016

Sayı: 29818

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160909-13.pdf>

Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname

KHK No: 672

Tarih No: 01/09/2016
Karar Tarihi: 15/8/2016

Sayı: 29818 Mükerrer

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M1-1.htm>

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

KHK No: 673

Tarih No: 01/09/2016
Karar Tarihi: 15/8/2016

Sayı: 29818 2. Mükerrer

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M2-1.pdf>

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğüne Yayınlanır

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME
Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun
Hükmünde Kararname

KHK No: 674

Tarih No: 01/09/2016
Karar Tarihi: 15/8/2016

Sayı: 29818 2. Mükerrer

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160901M2-2.pdf>

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması
Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

KHK No: 675

Tarih No: 29/10/2016
Karar Tarihi: 03/10/2016

Sayı: 29872

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-4.htm>

Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

KHK No: 676

Tarih No: 29/10/2016
Karar Tarihi: 03/10/2016

Sayı: 29872

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161029-5.htm>

BAKANLAR KURULU KARARLARI

Gün Işığında Daha Fazla yararlanmak amacıyla Bütün Yurtta Yaz Saati Uygulaması Hakkında
Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No: 2016/9156

Tarih No: 09/09/2016
Karar Tarihi: 09/09/2016

Sayı: 29826

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160909-13.pdf>

4736 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrası Hükmünden Muaf Tutulacakların Tespitine
Dair 28/1/2002 Tarihli ve 2002/3654 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında
Bakanlar Kurulu Kararı

Karar No: 2016/9135

Tarih No: 09/09/2016
Karar Tarihi: 29/08/2016

Sayı: 29826

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160909-5.pdf>

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayınlanır

BAKANLAR KURULU KARARLARI

Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Karar No: 2016/9386

Tarih No: 27/09/2016
Karar Tarihi: 26/10/2016

Sayı: 29870

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161027M1-1.pdf>

6736 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanunda Yer Alan Bazı Sürelerin Uzatılması Hakkında Karar

Karar No: 2016/9385

Tarih No: 26/10/2016
Karar Tarihi: 25/10/2016

Sayı: 29869

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161026-1.pdf>

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

Karar No: 2016/9380

Tarih No: 22/10/2016
Karar Tarihi: 17/10/2016

Sayı: 29865

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161022-22.pdf>

Olağanüstü Halin Uzatılmasına Dair Karar

Karar No: 1130

Tarih No: 13/10/2016
Karar Tarihi: 05/10/2016

Sayı: 29856

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161013-1.pdf>

Orta Vadeli Program (2017-2019)'ın Kabul Edilmesi Hakkında Karar

Karar No: 2016/9300

Tarih No: 06/10/2016
Karar Tarihi: 06/10/2016

Sayı: 29849 Mükerrer

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161006M1-1.htm>

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayımlanır

YÖNETMELİKLER

E-Devlet Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Ulaştırma, Denizcilik ve
Haberleşme Bakanlığı

Tarih No: 03/09/2016

Sayı: 29820

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160903-2.htm>

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında
Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Aile ve Sosyal
Politikalar Bakanlığı

Tarih No: 08/09/2016

Sayı: 29825

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/09/20160908-9.htm>

6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Çevre Şehircilik Bakanlığı

Tarih No: 27/10/2016

Sayı: 29870

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161027-2.htm>

İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Sağlık Bakanlığı (Türkiye
Halk Sağlığı Kurumu)

Tarih No: 20/10/2016

Sayı: 29863

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161027-2.htm>

Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımlarında Toplu İş Sözleşmesinden Kaynaklanan Fiyat Farkının
Ödenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

Maliye Bakanlığı

Tarih No: 13/10/2016

Sayı: 29856

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161013-2.htm>

TBB

“Birlikte Belediyecilik”

www.tbb.gov.tr

 @BelediyelerBirlięi

 @TBBTR

Türkiye Belediyeler Birliği Kamu Tüzel Kişilięine
Haiz Bir Kamu Kuruluşudur.

kırsal kalkınıyor
Türkiye canlanıyor

TBB

"Birlikte Belediyecilik"